

TJDSCHRIFT VOOR INTERNATIONALE POLITIEK EN

■ **Vredesdividend, tien procent**

● **Interview:**
Charles Van Der Vinck

■ **Zaire: De zwanezang van Mobutu?**

verschijnt tweemaandelijkse
55ste jaargang - 204 - juli-augustus 1990
Abonnementen: Gaat 10

vrede

Tijdschrift -
8 nummers per jaar
"Vrede"

Studie- en informatiecentrum voor
vredes- en
ontwikkelingsproblematiek v.z.w.

REDACTIE-BEHREER PUBLICITEIT:

Knokkestraat 44 - 9000 Gent
Prk. 000-0956015-80
Vrede v.z.w. - 9000 Gent -
Tel. (091) 21 18 39

LEESGELD:

90 Fr. los nummer
500 Fr. per jaar
800 Fr. instellingen met faktuur
700 Fr. Nederland

STEUNABONNEMENT: 1.000 Fr.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Michel Vanderborght
Beukendreef 15,
9401 POLLARE - NINOVE

MEDEWERKERS:

Ludo Abicht, Hugo Benoy, Hendrik Braem,
Martin Braem, Urbain Camerlynck, Toon
Colpaert, Willy Courteaux, Eric De Bleec-
kere, Carine De Bruin, William De Bruyne,
Albert Deconinck, Robert De Gendt, Dr. Jef
Deloof, Danny Demely, Gerry De Mol,
Chantal De Smet, Erik Dupont, Noël Gijbels,
Tom Heremans, Ignaas Lindemans, Jan Ol-
sen, Peter Rombaut, Ward Ruyslinck, Guus
Srijkers, Kathleen Steel, Freddy Tack, Mi-
chel Tanret, Jan Van Calsteren, Jozef Van
Dromme, Johan Van Hoecke, René Van
Nerum, Linde Vanneste, Jan Verwest, Bart
Vonck, Generaal M.H. von Mayenfelt, Mich
Van Opstal, Walter Weydts, Walter Zinzen.

EINDREDAKTIE:

Lucien Bollaert, André De Smet, Jan Olsen,
Georges Spriet, Victor Stuyck, René Van
Nerum.

REDAKTIESECRETARIS:

Lucien Bollaert.

HOOFDREDAKTEUR:

André De Smet.

ABONNEMENTDIENST:

Lotty Verwest.

Overname van artikels en tekeningen is
slechts toegelaten mits bronvermelding en
toezending van een presentexemplaar.

"Vrede" wil de spreekbuis zijn van al diege-
nen die - door degelijke informatie of voor-
stellen - een bijdrage willen brengen tot de
internationale ontspanning.

De redactie doet dan ook een beroep op de
medewerking van al diegenen die hier toe
kunnen bijdragen.

De ondertekende artikels beantwoorden
dan ook niet noodzakelijkerwijze aan het
standpunt van de redactie.

OFFSET DRUK:

"Nevelland", B.W.,
9840 Navele (Landegem).

Zo zijn ze ...

Elders in dit blad vestigen we de aandacht op een OPEN BRIEF die namens achtendertig nationale organisaties aan President Mitterrand en Premier Rocard werd gericht met de vraag dat ook Frankrijk zich zou aansluiten bij de Teststop en Non-Proliferatieverdragen die zij tot heden niet ondertekende. Dit initiatief werd vanzelfsprekend, via een persmededeling, aan alle nationale kranten, T.V. en radio bekend gemaakt met de vraag dat aan hun lezers bekend te maken.

Hiervoor hadden ze blijkbaar geen belangstelling gezien ze het niet nodig geacht hebben dit bericht bekend te maken...

Wijst dit niet op het belang van een tijdschrift als VREDE dat er wel voor instaat zijn lezers hierover te informeren? Is dit voor onze lezer geen aansporing om VREDE bij vrienden en familieleden nog beter bekend te maken?

INHOUD

EDITORIAAL	Top Bush-Gorbatsjov: bescheiden maar positief	3
UITKWK	Vredesdividend, tien procent	4
BEWAPENING & ONTWAPENING	De pakten omturnen? Nieuwe V.S.-Kernwapens voor Europa	5 6
DUITSLAND	DDR, economie en politiek	7
POLEN	Het gonst in Lodz	9
VERKIEZINGEN		10-11
EERLIJKHEIDSHALVE		12-23
VREDESEKONOMIE		13
INTERVIEW	De vrijheid van de rijken en de rijkdom van de democraten - Een gesprek met Charles Van Der Vinck -	14
DOSSIER	De veranderingen in Oost-Europa Deel 2: Hoe nieuw is het nieuwe denken?	19
DERDE WERELD	Het internationaal muntfonds en de ontwikkelingslanden	24
AFRIKA	Zaire: De zwanezang van Mobutu? Militaire Franse aanwezigheid in Afrika Mandela in Europa Tanzania en buurlanden in de greep van aids	25 27 28 29
MIDDEN-OOSTEN	Oorlogsdreiging in het Midden-Oosten	30
CIJFERS		31
OPVOEDEN TOT VREDE	Woorden voor een betere wereld	32
TERUGBLIK	Ho Chi Minh	33
VREDESFONDS		34
VREDESINITIATIEVEN		35-36
KRUISWOORDRAADSEL -25 JAAR GELEDEN IN VREDE		37
BOEKEN		39

Medewerkers:

André De Smet - Georges Spriet - Rudolf Böhm - Victor Stuyck - Adolf De Mulder - Jan Olsen - Lucien Bollaert - Tom Heremans - René Van Nerum - Jaak Perquy - Claudine Huyghe - Jef Boden - Albert De Coninck - Jan Van Calsteren - Leo Oostvogels - Etienne Cool.

Top Bush-Gorbatsjov: bescheiden maar positief

Het is met topbijeenkomsten zoals met alles in het leven. Ook daar komt sleet op.

Dit is bijzonder het geval omdat we, als openbare opinie en niet zonder reden, doorslaggevende resultaten verwachten. We gaan hierbij natuurlijk niet beweren dat dergelijke topontmoetingen overbodig zijn. De contacten op topniveau blijven, ook ondanks voorbijgaande dieptepunten, een onmisbaar element voor de voortzetting van de ontwapeningsgesprekken en de detente. De openbare opinie heeft niettemin het recht te eisen dat hierbij het maximum uit de bus komt. Hierbij kan ze niet uit het oog verliezen dat alles afhankelijk is van de druk die van onder uit komt.

Om resultaten te boeken is het bovendien onontbeerlijk dat beide gesprekspartners met de beste bedoelingen beziel zijn. Het ziet er nu echter naar uit dat Bush, rekening houdende met de gebeurtenissen in Oost Europa en de recente ontwikkelingen in de Sovjet Unie, tracht tijd te winnen. Nieuwe elementen worden er dus bijgehaald om het afsluiten van vroeger vooropgestelde akkoorden nog wat voor zich uit te schuiven. We denken hierbij aan het Duitse vraagstuk en de Westerse inzichten om het verenigd Duitsland doodgewoon in zijn geheel in de NAVO op te nemen. Zo is er tevens het probleem Litauwen dat, als een zogezegde nieuwe hinderpaal, door Bush wordt bovengehaald. Tevens is er de immigratie van Sovjet joden waarbij de V.S. nu plots weigert er een aantal in zijn land op te nemen.

Het kan niettemin ontkend worden dat enkele positieve kleine stappen werden gezet in de richting van ontwapening. Zo gaan Bush en Gorbatsjov in 1992, in afwachting van een volledig akkoord, starten met de vermindering van hun chemische wapens om tegen het jaar 2000 de helft van de bestaande stock ontmanteld te hebben. Inzake de strategische wapens werd tevens het principe aanvaard om, in afwachting van een overeenkomst bij de START onderhandelingen, deze te verminderen met 30 procent. In sommige categorieën zelfs tot 50 procent.

Twaalf types van inspecties voor controle terplaatse, zoals voorzien in het INF verdrag, werden hiervoor vastgelegd.

Opvallend is hier wel dat slechts sprake is van een globale vermindering van 30 procent voor wat de strategische raketten betreft. Rekening houdende met het feit dat Reagan en Gorbatsjov te Reikjavik, en Bush - Gorbatsjov te Malta het eens waren over een afslanking van 50 procent, betekent dit wel een stap achteruit.

Wat de conventionele wapens betreft in Europa bevestigden Bush en Gorbatsjov hun verbintenis vóór het einde van dit

jaar te Wenen een akkoord te ondertekenen. Ze waren het er eveneens over eens dat een dergelijke overeenkomst de volgende top van de konferentie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa, die eind dit jaar zou moeten plaats hebben, zou moeten voorafgaan.

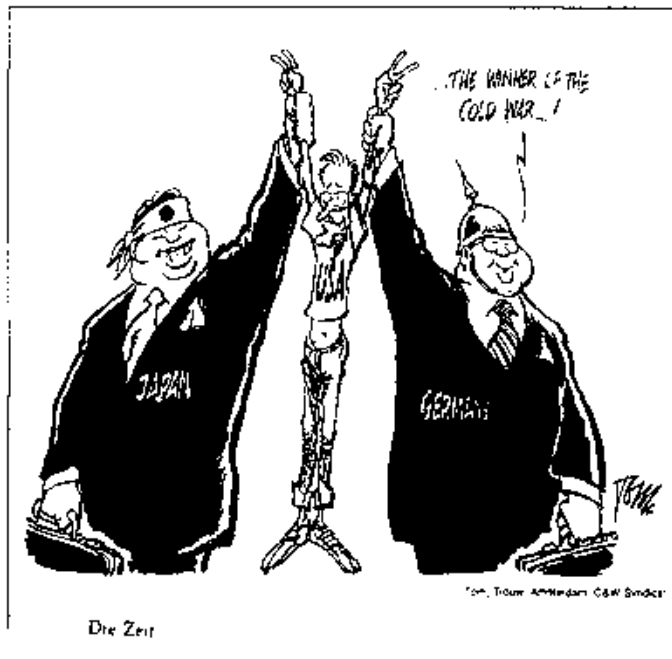
De afsluiting van een dergelijk akkoord dat de organisatie van een tweede soort CFE besprekingen zou moeten mogelijk maken, blijft tot heden sterk gehinderd door het blijkbaar onbuigzaam Westers standpunt om het verenigd Duitsland in de NAVO op te nemen.

De ondertekening van een verificatieakkoord voor de kernproeven mag eveneens als een bescheiden stap naar een algeheel en allesomvattend teststopakkoord, zeker als positief geëvalueerd worden.

Het ligt voor de hand dat bij een dergelijke topontmoeting eveneens een aantal aspecten van de economische en culturele relaties aan bod komen. Het inleggen van nieuwe luchtvaartlijnen tussen veertien steden in beide landen, de uitwisseling van studenten, de ondertekening van een handelsakkoord inzake graanleveringen e.a. zijn, alhoewel niet wereldschokkend, zeker stappen die de relaties tussen beide grootmachten gunstig kunnen beïnvloeden. Onrustwekkend is dan echter het feit dat de V.S. eens te meer geweigerd heeft de Sovjet Unie op te nemen in zijn lijst van meest begunstigde handelspartners. Voor wie weet dat China e.a. landen hierop kunnen aanspraak maken zal begrijpen dat Bush in de relaties tussen beide grootmachten als eisende partij blijft optreden. Een soort stok achter de deur om de tegenpartij steeds tot nieuwe, andere toegevingen te dwingen. Of dit veel aarde aan de dijk brengt is een andere vraag. Het enige resultaat hierbij is dat de oplossing voor de hoogstnodzakelijke problemen op de lange baan wordt geschoven.

Er is dus nog heel wat weg af te leggen vooraleer er kan gezegd worden dat de koude oorlog definitief tot het verleden behoort. Bush zal, zoals Gorbatsjov ten andere, er eveneens moeten rekening mee houden dat dat de absolute overmacht van de grootmachten aan het tanen is. De blijvende financiële moeilijkheden van de Verenigde Staten en de groeiende economische macht van Duitsland, Japan zouden binnen een paar jaar wel voor een pijnlijk ontwaken kunnen zorgen. Al deze problemen kunnen de vredeskrachten niet onverschillig laten. Gesterkt door de ervaringen dat slechts een effectieve druk van de openbare opinie de politieke leiders tot handelen dwingt blijft het onontbeerlijk dat, zoals in de tachtiger jaren tegen de kernraketten, de strijd met evenveel energie wordt verder gezet.

André De Smet

Die Zeit

Vredesdividend, tien procent

De budgetten voor 1991 worden opgesteld. De ministers zoeken de koelte van een kasteel. Men legt verklaringen af, men zet zich scherp om z'n deel van de koek te vrijwaren. Minister Coëme verklaarde dat hij voor defensie 6,6 miljard meer nodig zal hebben dan dit jaar. Een verklaring die in schril contrast staat met de eis van de vredesbeweging voor 10 % vermindering in 1991 en halvering van het budget tegen het eind van de eeuw. Het is tijd dat de bevolking haar aandeel krijgt van de gewijzigde Oost-West relaties: budgetvermindering, verkorting legerdienst, terugtrekking en demobilisatie van de Belgische troepen in Duitsland.

Studies

De studiecentra IPIS (Internationale Vredesinformatiedienst) en GRIP (Groupe de Recherches et d'Informations sur la Paix) kregen van de vredesbeweging de vraag om de mogelijke budgetverminderingen voor defensie te onderzoeken.

We keken deze studies even in. De Belgische militaire uitgaven schommelen de laatste tien jaar rond de honderd miljard BF per jaar. Merken we eerst op dat het hier alleen gaat om het budget van het ministerie van defensie. Nato-cijfers, aldus de GRIP, spreken van militaire budgetten die 50 % hoger liggen. Deze omvatten ook het budget van de rijkswacht, de pensioenen van de militairen en het burgerpersoneel van defensie (begroting Pensioenen), de militiekosten (Binnenlandse Zaken), specifieke onderwijskosten voor de Belgische scholen in Duitsland (budget Onderwijs), bouw en onderhoud van scholen in Duitsland (budget Openbare Werken), verder nog de defensiekosten van Buitenlandse Zaken, Economische Zaken, Financiën (b.v. afvaardiging bij de Nato...).

In vergelijking met andere Natolanden was België in 1988 tiende qua defensie-uitgaven in verhouding tot het BNP, en zesde qua uitgaven per inwoner.

Het leger heeft zo'n 100.000 mensen in dienst, waarvan naast een deel burgers bijna 57.000 beroepsmilitairen en 37.000 miliciens. Ongeveer de helft van het budget gaat naar personeel. Het aantal daalt maar de kosten dalen niet mee. Nochtans blijven de werkomstandigheden slecht, veel overuren, slechte betaling. Blind besparen op personeel zou asociaal zijn, meent IPIS.

Een aantal besparingen zouden kunnen voortvloeien uit de afbouw van de operationele functies en het niet aankopen van toekomstige wapensystemen. In dit geval stelt de studie voor de eventueel vrijkomende middelen in de eerste plaats te besteden aan de sociale en economische herintegratie van de militairen die hun job verliezen.

Ongeveer een vierde van de uitgaven gaat naar de werkingskredieten. Onderhoud en training vormen hier de grootste posten. De aanwezigheid van troepen in Duitsland leidt eveneens tot specifieke kosten. België voldoet nu al niet meer aan de Nato-normen qua oefeningen b.v. Dus slechts indien welbe-

paalde operationele functies worden afgebouwd kunnen hier middelen vrijkomen. België beschikt over het hele gamma basismateriaal zoals tanks, kanonnen, schepen en vliegtuigen. In 't begin van de jaren '80 vermeldt het tienjarenplan 115 miljard voor het moderniseringsplan. In 1986 is ditzelfde aankoopprogramma al 387 miljard waard. De studie besteedt ook aandacht aan de betrokkenheid van de industrie bij aankopen, evenals aan de gevolgen van het compensatiebeleid en het communautair gelobby bij de aankoopdossiers. De besluitvorming over de aankopen heeft dan ook vaak niet veel meer te maken met de militaire behoeften. IPIS stelt nog, dat de bemoeienis van de industrie veel aankoopprogramma's tot één vijfde duurder maakt, en dat twisten tussen Walen en Vlamingen elke objectieve discussie onmogelijk maken.

Minder militaire uitgaven: het kan

De IPIS-studie doet dan zelf ook een aantal voorstellen tot ontwapeningsmogelijkheden. Afspraken tussen België en Nederland b.v. om een aantal taken gezamenlijk te bekijken.

Verder kan er aardig bespaard op aankoopprogramma's waarvan het nut niet meer evident is gezien de huidige politiek-militaire situatie. Tegelijkertijd zouden een aantal onderdelen van het leger kunnen worden afgebouwd, en zou België een aantal taken binnen de Nato af kunnen stelen.

Tot zover de studie.

We moeten er sterk opletten dat bepaalde denkpijpen voor budgetvermindering niet uitlopen naar eenmaking van commando's, naar multinationale eenheden, naar een euro-leger.

De Nato denkt in deze richting. En bovendien wil ze haar nucleaire slagkracht behouden evenals de aanwezigheid van de VS-troepen in Europa, om het „risico" aan te kunnen.

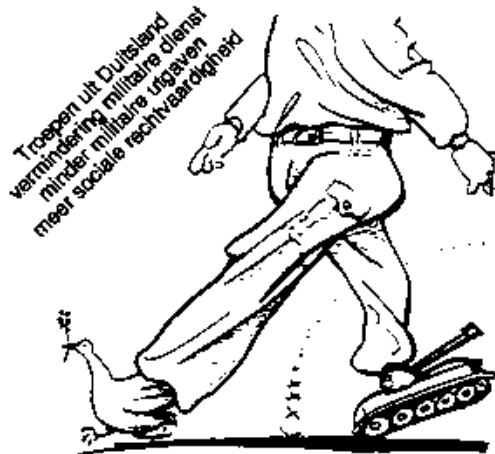
Deze multinationale eenheden situeren zich nog altijd binnen het blokdenken en in termen van militaire macht. Ze passen ook volledig in de redenering van diegenen die nieuwe vijanden zien aan de grenzen van Europa: het Zuiden.

Voor de vredesbeweging geldt nog altijd dat de ontwapening maar echt naar een allerlaagst niveau gaat van defensieve defensie als de blokken zijn afgebouwd. De ontwikkelingen van de laatste maanden in de Europese politiek en in de Nato lijken niet direkt in deze richting te gaan.

De vredesbeweging zal aktief op moeten komen voor concrete en verregaande onomkeerbare ontspannings- en ontwapeningsmaatregelen. Eens te meer. „Minder militaire uitgaven, meer sociale rechtvaardigheid" is de kern van het programma van de vredesbeweging van de jaren negentig.

Vrede participeert aktief in de campagne van Vaka-OCV: vredesdividend, tien procent. Waarbij de eerste week van de maand oktober als vredesweek wordt uitgeroepen. Akties, petities e.d.m. zullen deze campagne ondersteunen. Er is dus nog veel werk voor de boeg.

Georges Spriet

GAL

De pakten omturnen?

De vergelijking van de strategieën van Oost en West in de zogenaamde "think tank" ontmoetingen schijnt meer vruchten af te werpen dan het politiek pokerspel van de pakten rond de Duitse kwestie. Generaal Hollants Van Loocke relativereerde enkele vooropstellingen waarmede men ons sedert jaar en dag om de oren slaat. Dit in een korte tussenkomst op radio 1 ("vóór de dag" op 5.6). Zo mocht ons publiek nu eindelijk eens vernemen dat de Russische generaals geen aparte kaste vormen die de perestrojka globaal afwijst en eventueel tot een coup zou kunnen bereid zijn.

De Russische militairen kennen geen bonapartistische traditie zoals bij ons. Zij nemen deel aan het politiek leven en worden soms verkozen voor de Opperste Sovjet. Zoals bij ons zijn er natuurlijk heel wat conservatieven die de ontwapening geleidelijk willen zien gebeuren omdat zij de evolutie in Duitsland en de NAVO-doctrine op nucleair vlak wantrouwen.

Op het eerste gezicht zijn het de politici die de mentaliteitswijziging bij de bevolking moeilijk kunnen verwerken.

Men kan de machtspelletjes duidelijk niet laten voor wat ze zijn.

Dit is begrijpelijk omdat internationale betrekkingen en buitenlandse politiek tot nog toe niet denkbaar waren zonder de militaire stok achter de deur. Het is wel teleurstellend hoe weinig creatief politici en diplomaten kunnen denken in een wereld die meer en meer het geweld van staat tot staat afwijst en waar de inzichten

dat men de eigen veiligheid alleen samen met die van de anderen kan verzekeren, nog hopeloos achterop hinken.

Nochtans willen de vroegere Oostbloklanden niet brutaal breken met het Warschaupakt omdat het Westen dat niet wenst. Men heeft voorlopig nog een alibi nodig om de ontwapening af te remmen. De Sovjetunie stelt voor om de NAVO en het Warschaupakt zo vlug mogelijk om te turnen tot politieke bondgenootschappen die dan vrij snel met elkaar zouden kunnen gaan samenwerken doch de VS willen eerst de buit nog binnenhalen (dit is Duitsland volledig integreren in de NAVO-structuren, strijdkrachten inclusief).

Mijn inziens kunnen de onderhandelingen echter niet mislukken omdat niemand zich een hervatten van de bewapenings-escalatie kan permitteren, zeker het Amerikaans Congres niet. Dezen die vrezen dat in een vredesgericht Europees pakt de Sovjetunie teveel invloed zou kunnen verwerven, vergissen zich. De Russen hebben nog jarenlang katten te geselen en kunnen aan een expansieve machtspolitiek niet denken. Integendeel, het eigenlijke Rusland wil de verliespost van de Aziatische republieken zo vlug mogelijk kwijt (dit geldt natuurlijk niet voor de Oekraïne die economisch belangrijk zijn en evenmin voor de Baltische Staten, maar dan hoofdzakelijk om veiligheidsredenen).

De problemen lijken niet onoverkomelijk en zelfs minister Eyskens van BZ ziet nu wel brood in een samenwerking met

Hongarije op diplomatiek vlak. Het is inderdaad een feit dat de kleine mogendheden geen last hebben van het streven naar een machtspolitiek, iets waar de groten en middelgroten moeilijk kunnen aan verzaken. Bovendien is er het probleem van het bezit van een nucleaire uitrusting. De mogendheden die zichzelf op de rand van het failliet hebben gemaaktheid en dreigen te bezwijken onder het gewicht van het schild blijven hopeloos aandringen opdat de anderen mede voor de kosten zouden opdraaien. Ook in de conventionele wapenindustrie en bij de munitiefabrikanten is de doodstrijd des te pijnlijker in de mate dat men steeds halstarrig geweigerd heeft naar alternatieven uit te kijken.

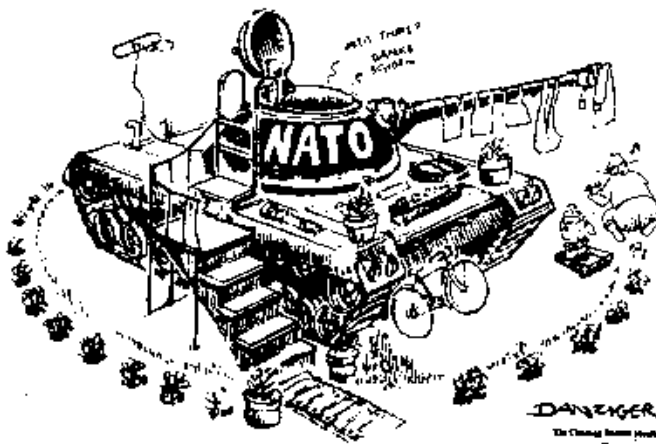
Nu de nucleaire doctrine van de NAVO het alibi van de noodzakelijke afschriking verliest, zullen de multinationals de omschakeling naar meer civiele producten zeker in versneld tempo opdrijven alhoewel natuurlijk achterhoedegevechten niet te vermijden zijn. Het is uit die kringen dat de ideeën komen van multinationale eenheden met gemoderniseerde uitrusting. Weg met dat oorlogsgestook!

Victor Stuyck
14.6.90

BELGIË: De chef van de Generale Staf, Generaal Charlier, gaat er van uit dat een eventuele terugtrekking van de Belgische Strijdkrachten uit de Bondsrepubliek (± 25.000 manschappen) acht jaar zal duren... Voor de terugtrekking van een gelijkaardig aantal Sovjettroepen uit Hongarije en uit Tsjechoslovakije wordt echter van zes tot twaalf maanden voorzien! Charlier stelt eveneens voorop dat de operatie heel wat geld zal kosten (ruim één miljard voor nieuwe gebouwen) gezien land en luchtmacht naar ons land zullen dienen te worden teruggebracht. Het ziet er dus naar uit dat steeds nieuwe uitvluchten worden gezocht om de terugtrekking van de Belgische troepen aan te vatten.

Wanneer de regering ernstig werk wil maken van de terugtrekking van de Belgische strijdkrachten uit Duitsland als bijdrage tot het ontwapeningsproces dan dient zij tot de demobilisatie van die troepen over te gaan.

The North Atlantic Tea & Origami Society

Noord-Atlantische Thee & Origami-Maatschappij

Nieuwe V.S.-kernwapens voor Europa

Ondanks de ondertekening van het INF-akkoord en terwijl onderhandelingen gaande zijn over de vermindering van de conventionele wapens en de lange afstands-raketten komt de Verenigde Staten opnieuw met een nieuw plan voor de pinnen voor de plaatsing van een nieuwe generatie kernraketten in Europa. Het gaat hier om het stockeren van 389 TASM-raketten (Tactical Air to Surface Missile) die bestemd zijn om gelanceerd te worden vanaf vliegtuigen op doelen op 400 km afstand die zeer precies kunnen getroffen worden.

Het Pentagon beschikt over een krediet van 339 miljoen dollar voor de vervaardiging van 400 van dergelijke tuigen.

Een volgende generatie, de TASM-X, waarvan de reikwijdte 1000 km zal bedragen is eveneens reeds in voorbereiding. Op het einde van volgend jaar is dus de overbrenging voorzien van 389 raketten naar Europa. Deze zouden opgeslagen worden in de Duitse Bondsrepubliek, Italië, Groot-Brittannië, Griekenland, Turkije, Nederland en België.

Op bijgaande kaart zijn de verschillende basissen aangeduid waar deze tuigen zouden moeten opgeslagen worden. Voor ons land is dit Kleine Brogel. Hierbij is de bouw voorzien van enorme ondergrondse schuilkelders beveiligd door gewapend beton en voorzien van een zware stalen poort.

Hierin zullen de vliegtuigen startensklaar opgesteld worden, d.w.z. voorzien van de genoemde TASM-raketten.

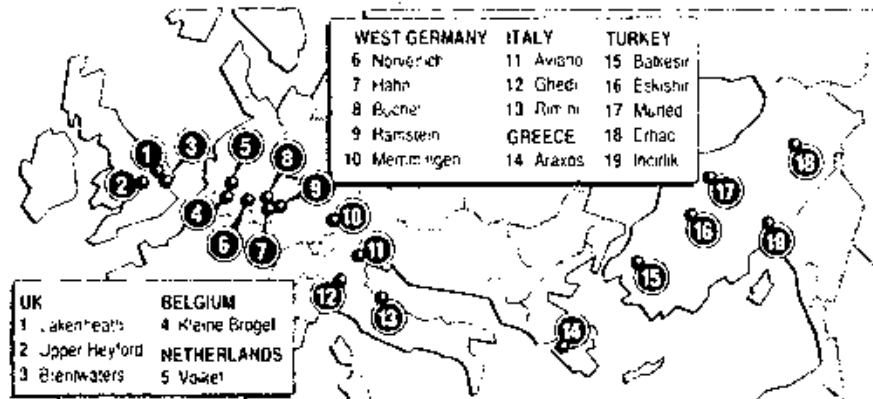
Zo President Bush afziet van de oude Lance-raketten en de atoomartillerie dan is dit, zoals blijkt, niet uit liefde voor ontwapening maar omdat andere, meer moderne en preciesere wapens klaar staan voor de aflossing. De nieuwe TASM-raketten passen ten andere in de optiek van de V.S. en de NAVO die het behoud van kernwapens als onontbeerlijk en hoogst noodzakelijk beschouwen.

De Amerikaanse ontwapeningspecialist, Daniël Pasch, zegde over deze nieuwe plannen terecht de Lance vervangen door de TASM is als het overschakelen van pistolen naar geweren. De Amerikanen zullen vanzelfsprekend opnieuw verklaren dat deze nieuwe raket geen overtreding betekent van de IMF-akkoorden die op 8 december 1987 ondertekend werden gezien de TASM een reikwijdte heeft van minder dan 500 km. Maar het geheel, waarbij de raket een soort lange arm van het vliegtuig betekent, is doeltreffender dan de Pershing en kruisraketten die door het IMF-akkoord naar de schroothoop verwezen werden.

De Belgische regering heeft reeds, op een voorzichtige wijze, verklaringen afgelegd waaruit moet blijken dat zij zich tegen het opslaan van TASM-raketten in ons land zal verzetten.

We hebben reeds pijnlijke ervaringen op dit vlak en weten dat de V.S. en de NAVO stappewijze hun doel trachten te bereiken. Het eerste ballonnetje is opgelaten. Het komt er dus op aan bijzonder waakzaam te blijven.

Sites of new missile storage vaults

Panama: duistere motieven

(Naar een editoriaal in de Standaard van 19 juni, door Francis Van Den Berghe)

Zes maanden na de inval in Panama blijven de Amerikaanse troepen het land bezetten. De Panamezen, die de invasie eerst verwelkomden als een bevrijding van het Noriega-juk, geraken steeds meer verbitterd. De geheimhouding van het aantal doden, de enorme verwoesting in het land, en het uitblijven van economische steun zetten kwaad bloed.

De argumenten waarmee de regering Bush de invasie rechtvaardigde, smolten als sneeuw voor de zon, zodat de ware toedracht zichtbaar wordt: de ongehoorzame Noriega moest plaats ruimen voor een gewillige marionet, Endara. Ook diende het blazen van Bush een poetsbeurt te krijgen, nadat hij in oktober '89 had verzuimd de militairen die Noriega trachtten omver te werpen, te hulp te komen. Volgens Newsweek werd vlak na die mislukte putsch het invasie-besluit al genomen, omdat Bush zich door zijn passieve houding heel wat kritiek op de hals had gehaald. Officieel werd dit besluit pas genomen op 17 december, toen in Panama een Amerikaanse soldaat werd gedood.

Waarom Noriega in ongenade is gevallen, blijft onduidelijk. Zijn betrokkenheid bij drugtrafiek, zijn dictatoriale trekjes, de politieke moorden etc., werden pas ontoelaatbaar voor de V.S. vanaf 1987, terwijl die er al jaren voordien weet van hadden. Noriega zelf beweert dat hij zijn eigen „doodsvonnis“ heeft getekend door te weigeren mee te werken aan invasieplannen tegen de Sandinisten in Nicaragua. Bush heeft nu absoluut een veroordeling van Noriega nodig, om de invasie goed te praten. Volgens juristen zou de aanklager ongrondwettelijke methodes moeten toepassen om dit doel te bereiken, aangezien men tegen de Generaal geen bewijs heeft, behalve voor een paar onbenulligheden. Noriega's advocaten beweren dat er documenten verdonkermaand zijn die de Amerikaanse medeplichtigheid in een aantal praktijken van Noriega aantonen. Normaal gezien komt het Noriega - proces er volgend jaar.

DDR, economie en politiek

Ik vind het nogal opvallend hoezeer men zich nu in de Westerse middens (of "media") inspannt om de ineenstorting van de socialistische regimes in Centraal- en Zuidoosteuropa (outer economisch te verklaren (nl. in voordeel van de zogenaamde markteconomie) terwijl de politieke dimensie van die geschiedenis nauwelijks nog aan bod komt. Dat gaat zeker niet op, hoewel (of: omdat!) niemand zal ontkennen dat politiek en economie nauw met elkaar verband houden. Neem b.v. de bijdrage, in "De Standaard" van 28 mei 1990, getiteld "Einde van een failliete staat" (bedoeld is de DDR), door Jan Bohets, economisch hoofdredacteur van dit dagblad. Rechtstreeks terzake haalt Bohets het feit aan: "Het Oostduitse begrotingsdeficit zal dit jaar 33 miljard en volgend jaar (let wel: na de totstandkoming van de economische unie met de BRD) 54 miljard D-mark belopen". Nochtans moet hij zelf er onmiddellijk bij opmerken: "Dat zijn zeer aanzienlijke, maar geen onoverkomelijke bedragen: de Bondsrepubliek heeft ook in het verleden dergelijke deficits gekend". Verder wijdt hij uit over het feit dat zogezegd "15 procent van de bedrijven moeten verdwijnen, omdat ze totaal onrendabel zijn", dat enkel "30 procent in de huidige omstandigheden rendabel" zijn dat "55 procent, met twee miljoen werknemers, kan overleven als ze bijkomende middelen krijgt". Men weet wel waar die cijfers vandaan komen: nl. uit schattingen van de produktiviteit (de produktie-eenheden per werkuren) van de DDR-bedrijven die tot 40 procent lager zou liggen dan in de BRD. Maar die schatting berust op een misvatting, want tengevolge van het tot nog toe in de DDR-grondwettelijk erkend recht op arbeid voor iedereen waren er inderdaad vele bedrijven overbemand met feitelijk overbodige werkrachten; als men de situatie in de DDR aangaande produktiviteit wil vergelijken met die in de BRD mag men uiteraard de uren "geklopt" door deze overbodige werkrachten niet meetellen, ofwel men moest, voor de BRD, het totaal aantal werkuren meeteilen dat door de ongeveer twee miljoen werklozen in dit land niet gepresteerd worden. (Zeker mag niet ontkend worden dat het principe van volledige tewerkstelling in de DDR veelal rationaliseringsinvesteringen heeft ontmoedigd, en eerder uitbreidingsinvesteringen heeft aangemoedigd. Maar als Bohets ook het feit aanhaalt dat in sommi-

ge Oostduitse bedrijven nog machines draaien van 1896 mag men zich ook wel even afvragen of niet iets te zeggen valt vóór machines die een honderdtal jaren kunnen meegaan!) Voor de rest lijkt Bohets, zonder enige ervaring ter plaatse, geen idee te hebben van het feit dat de verzorging van de mensen in de DDR uitgesproken bevredigend was, en zeker stukken beter dan in vele Westerse landen met markteconomie (in Latijns-Amerika, in Azië, maar ook b.v. in Ierland, Portugal, Griekenland en sommige regio's in Spanje en zelfs Italië). Uiteindelijk moet het opvallen dat net in de economisch bestgestelde landen van Oosteu-

Volgens het door de West- en Oostduitse regeringen afgesloten monetair akkoord werd volgende omwisselkoers voor de Oostduitse tegen de Westduitse mark vastgelegd.

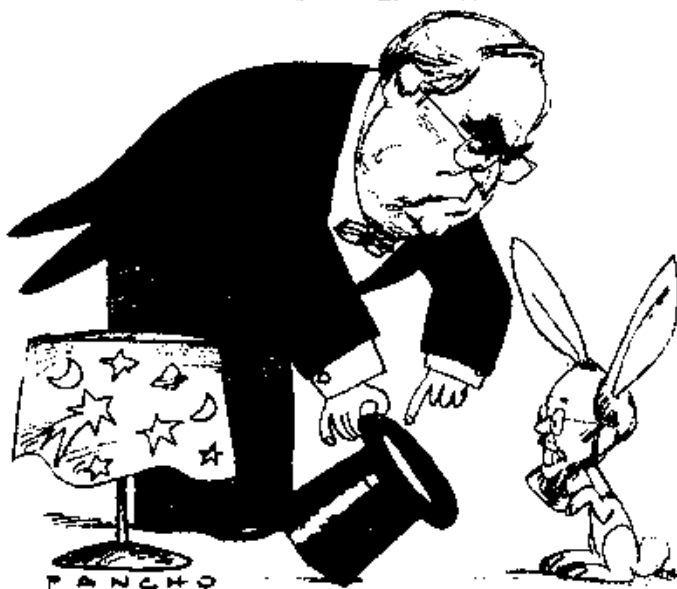
Spaartegoeden tot 6.000 mark van zestigplussers worden omgewisseld tegen een koers van 1 tegen 1. Voor wie tussen de vijftien en zestig is geldt dezelfde ruilverhouding maar dit tot 4.000 mark. Voor kinderen geldt de koers 1-1 tot een bedrag van 2.000 mark. Boven deze limieten kunnen de Oost-marken worden omgezet worden in D mark tegen een koers van 2 tegen 1. Voorheen voorzag de Westduitse regering een omwisselkoers van 1-1 voor alle spaar tegoeden tot 4.000 mark.

ropa (de DDR, Tsjecho-Slovakije, Hongarije en Polen) het oude regime nagenoeg volledig van de kaart werd geveegd, terwijl in de meest achtergebleven landen (Bulgarije, Roemenië en de Sovjetunie zelf) de (voormalige) communistische partijen zich tamelijk goed konden handhaven. Er moeten dus motieven van een heel andere - politieke - aard een belangrijke rol bij gespeeld hebben.

In de bundel "Denkers van het licht" (Masereelfonds, samengesteld door Koan Raes naar aanleiding van 200 jaar Franse Revolutie, verschenen einde oktober 1989) heb ik zelf een opstel laten opnemen over "Alexis de Tocqueville of de revolutie als toekomstperspectief",

gedateerd op 1 juli 1989. Naderhand hebben me vele lezers ervan gevraagd of ik dus werkelijk de gebeurtenissen van de herfst 1989 had zien aankomen. Neen, dat was niet het geval. Nochtans was die omwenteling wellicht voorspelbaar, net op basis van de hoofdraden aangeduid door Tocqueville (en aangehaald door mij) om een naderende revolutie te kunnen voorspellen: "l'absence de toute vie politique". Dat is volgens Tocqueville een volstrekt onhoudbare toestand, op basis daarvan heeft hij destijds de revolutie van 1848 voorspeld, en 1989 heeft hem m.i. eens te meer gelijk gegeven.

Maar "een politiek leven", wat betekent dat dan eigenlijk? Politiek is niets anders dan de kunst om op andere mensen een beroep te doen, een beroep te doen op hun eigen inbreng en hen te vragen om hun eigen inzichten. En uiterst belangrijk is daarbij het feit dat de mensen erom vragen dat ze gevraagd worden en dat van hen iets gevraagd wordt, en dat ze niet altijd zelf "vragende partij" willen zijn. Welnu, onder de voorwaarden van het tot nog toe reëel bestaande socialisme werden de mensen niet enkel nauwelijks om hun eigen mening gevraagd - "de partij" wist altijd beter -, er werd in feite ook heel weinig van hen gevraagd. Je moest maar braaf zijn, en je werd voldoende verzorgd, door de staat. En net dat kwam b.v. óók in het alledaags economisch leven tot uitdrukking: zij moesten maar altijd vragen, aandringen, aanschuiven, aanvragen indien en z., en eigenlijk werden ze overal - op ambten, in winkels, in restaurants, enz. - een beetje als lastige kinderen beschouwd en behandeld. Daar tegenover stond dan het beeld van de Westerse winkels waar omgekeerd de klanten werden oversteipt door het aanbod, waar op alle manieren door scheuwerige publiciteit en verpakking op één een beroep gedaan werd, en de kopers het gevoelen konden opdoen zelf belangrijk te zijn. Net dit vormt de politieke kant van de kapitalistische aanbodseconomie waardoor ze zo'n geweldige invloed uitoefent op de mensen. (Het is een andere zaak dat in het Westen dan weer bijna uitsluitend op dit vlak een beroep gedaan wordt op de mensen, op de "markt"; en het is nog een andere vraag of men niet beter aan de behoefte van de mensen om gevraagd te worden, tegemoet zou komen door een beroep te doen

Le Monde

op hun eigen maatschappelijke inbreng, en of niet op de "markt" inderdaad liever de vraag dan het aanbod zou moeten domineren.)

Men zou kunnen opwerpen dat ook zó gezien een opstand van de mensen eerder te verwachten was in de meest achterlijke socialistische landen, zoals Bulgarije, Roemenië of de Sovjetunie (of Albanië). Maar wellicht reageren de mensen net gevoeliger op "de afwezigheid van elk politiek leven" daar waar een echte nood-situatie niet langer lijkt te bestaan; paradoxaal genoeg, naar ik moet toegeven.

Inmiddels is, wat Duitsland betreft, de hereniging van dit land praktisch een voldongen feit: ze komt tot stand door het reeds ondertekend staatsverdrag tussen de DDR en de BRD dat ongetwijfeld met ingang van 1 juli 1990 van kracht zal worden. Dit verdrag bezegelt de economische inlijving van de DDR in de Bondsrepubliek. De formeel staatkundige "hereniging" zal wel nog een tijdje op zich laten wachten, terwille van de onopgeloste veiligheidsvraagstukken (meer bepaald, het door het Westen geëiste en

door de Sovjetunie afgewezen lidmaatschap van het verenigd Duitsland in de NAVO). Tegelijk zal dit uitstel betekenen dat voornamelijk de burgers van de DDR geen enkel recht op inspraak (langs parlementaire weg om) bij de toekomstige beslissingen over hun eigen lot zullen verkrijgen. Paradoxaal genoeg komt dus net de democratie in Duitsland in 't gedrang tengevolge van de vereisten van de Europese veiligheid. Toch is dit niet zo paradoxaal als het op het eerste gezicht zou kunnen schijnen. Democratie houdt óók altijd de vraag in wie, en welke meerderheden, moeten en mogen beslissen over wat. Terecht heeft Gorbatsjov erop gewezen dat b.v. de wens van de Litouwers om hun staatkundige onafhankelijkheid te herstellen een vraagstuk vormt dat niet enkel de Litouwers maar de Sovjetunie in haar geheel aanbelangt. Evenzo is de vraag welke plaats het toekomstig verenigd Duitsland in Europa zal innemen, een vraag die gaanszins enkel de Duitsers aanbelangt.

Rudolf Boehm
14 juni 1990

Boeken

Europese notities.

Mensen en andere minderheden in het Europa van morgen

Hedy d'Ancona

d'Ancona is lid van de socialistische fractie van het Europese parlement, en voorzitter van de commissie Rechten van de Vrouw. In dit boek geeft ze haar ideeën over een "menselijk" Europa, waarin gelijke rechten voor mannen en vrouwen, migranten en homo's gestalte kunnen krijgen. Een Europa waarin het op de interne markt verdiende geld rechtvaardig en zinvol wordt verdeeld. En een Europa waarin plaats is voor een daadwerkelijke uitwisseling van culturen en ideeën. Veen, Uitgevers, 150 blz., 480 fr.

Annexatie: eerste bedrijf

Op 21 juni hebben de Westduitse Bundestag en de Oostberlijnse Volkskammer gelijktijdig de economische monetaire en sociale unie tussen de BRD en DDR geratificeerd.

In Bonn werd de tekst goedgekeurd met 445 stemmen tegen 60 en één onthouding en in Oost-Berlijn met 302 stemmen voor en 82 tegen.

In Bonn stemden slechts de Groenen en enkele socialisten tegen. De nationale leiding van de SPD, waarin La Fontaine zich in de beginne tegen de ratificering had verzet - omdat het door de CDU voorgestelde tempo voor de vereniging te snel is - haalde uiteindelijk bakzeil en steunde de regering Kohl in haar opzet. In Oost-Berlijn stemden de PDS (ex KP) samen met de Alliantie 90 (vroeger Burgerforum) tegen de ratificering.

De woordvoerders van beide partijen vestigden de aandacht op het gevaar van een Groot-Duitsland in Europa en zegden de indruk te hebben dat velen schijnen vergeten te hebben wat in 1933 gebeurd is. Gelijktijdig in beide parlementen werd een verklaring goedgekeurd voor de erkenning van de Poolse Westgrens (Oder Neisse). Het betrof hier een tekst van Westduitse inspiratie waarin de Volkskammer geen enkele inspraak kreeg voor zijn opstelling.

In Bonn stemden 15 volksvertegenwoordigers tegen deze verklaring en in Oost-Berlijn 6 plus 18 onthoudingen. Tegenstemmers in de Oostduitse Volkskammer waren de 6 verkozenen van de conservatieve Duitse Sociale Unie (DSU). Deze partij die deel uitmaakt van de Christene Alliantie van premier Lothar de Maizière, zetelt in de huidige regering. De houding van deze regeringspartij t.o.v. de erkenning van de huidige Poolse grens roept zeker een aantal vragen op.

Tegen opname in de NAVO

De instituten Gallup (Verenigde Staten) en Yomiuri (Japan), organiseerden samen eind juli een opiniepeiling in beide Duitslanden. Hieruit blijkt dat 71 % van de inwoners van de DDR zich uitspreken tegen de integratie van hun land in de NAVO. Voor wat betreft een neutraliteitsstatuut van Duitsland verklaarden 80 % van de inwoners van de DDR en 53 % van de BRD voorstander van een dergelijke oplossing na de vereniging van de beide Duitslanden.

Op wat wachten diegene die steeds over democratie praten om over dit thema een referendum te organiseren?

Het gonst in Lodz

"Geen werk, geen brood, geen raad..."

In het arbeidskantoor in de Wolezanskastraat van Lodz, Polen, heerst een gedrang zoals vroeger in een voedingsmagazijn, de frustratie groeit. Soms komen weniende vrouwen en enkele dronkaards het bureau binnenvallen en eisen geld van de bedienden. Op de bovenverdieping bevindt zich het bureau voor "fysieke werklozen", daar heerst dezelfde situatie zoals beneden. De lucht is er te snijden, men is er agressief. Daar zitten vijf bedienden de werklozen te registreren op een monotone ritme: "Naam, legitimatie, papier van ontslag - Niets voor U - De volgende a.u.b."

Volgens de wet zouden de werklozen zich iedere tweede week moeten aanmelden, doch men is niet in staat dit ritme aan te houden, wegens de ophoping van werklozen.

Buiten, voor het gebouw, wachten werklozen op werk. Van tijd tot tijd komen auto's van ondernemers aangereden, die arbeidskrachten zoeken voor enkele uren, hoofdzakelijk jongeren. Hun aantal zal zeker stijgen wanneer de afgestudeerde studenten daarbij zullen komen.

Laten wij de directie van Poltex, de heren Pomorski en Mejer even aan het woord: "In Lodz werken een half miljoen arbeiders, waarvan de helft vrouwen. Heden zijn er 12.215 personen werkloos. Massa-ontslagen zoals nu gebeurden vroeger niet, de directeuren vermieden deze ontslagen, want de fabriek moest een compensatie betalen (1 tot 3 maanden loon). Wij willen ook ontslagen vermijden, ofschoon een terugloop van de confectieverkoop met 30 %. De helft van onze export gaat naar de V.S.A. en West-Europa. De export naar de Sovjetunie neemt af, doch ook de verkoop van onze produkten in Polen zelf verminderde, dit wegens het verkleinen van het reëel arbeidsinkomen, met gelijktijdig het drastisch verhogen van de belastingen en van de produktiekosten. Onze magazijnen liggen vol, onze hoop is een grotere uitvoer naar het Westen. Pogen door middel van rationalisering de prijzen te reduceren, en een verhoging van de kwaliteit der waren te bekomen is anderzijds onmogelijk, daar ons machinepark afkomstig is uit de twintiger jaren! De werkloosheid heeft echter

ook zijn positieve kanten. In 1989 was het quotum wegblijvers 25 %, dit jaar slechts 4 %! Ook de syndikale afgevaardigden vonden dat dit aantal zeer hoog was. In het jaar 1990 werd voor de Poltex-arbeiders de verplichte vooropzeg en kortere arbeidsduur ingevoerd".

De syndikaten staan met de rug tegen de muur. Zij weten dat zonder ontslagen het niet meer mogelijk is verder te werken. Later wordt dit toch onvermijdelijk het bankroet. De O.P.Z.Z.-syndikaal verantwoordelijke K. Mihala (K.P.): "De directie legde de strategie uit dat het niet mogelijk is verder te werken zonder de bittere ontslagen, gezien de trieste staat waarin ons machinepark zich bevindt. De K.P.-strekking O.P.Z.Z. kende ook succes, ze kon bekomen dat de premie-overeenkomst bij ziekte uitbetaald zou blijven. Deze vakbondstrekking heeft 1900 leden in de fabriek, viermaal zoveel als Solidarnoc. In de O.P.Z.Z. zijn de helft van de leidinggevende posten in handen van vrouwen, in Solidarnoc slechts 3 op 15".

De Solidarnoc-vertegenwoordiger, vakbond die de laatste tijd een weinig groeide in Poltex: "Wij zouden ons verheugen zo onze fabriek niet failliet zou gaan. Ook Solidarnoc is niet tegen ontslagen".

De O.P.Z.Z.-vertegenwoordiger: "Zij menen dat zulke reorganisatie zou kunnen helpen, doch dit is een valse gevolgtrekking, want Solidarnoc is steeds meer

verwant met de economische politiek van de Poolse regering".

De vakbondsafvaardiging denkt echter dat niemand zou staken. In de fabriekshallen heerst angst.

Inzake veiligheid en gezondheid bleed de Poltex-fabriek volgend beeld.

In de grote spinnerij heerst een opmerkelijke warmtegraad, waarbij men nog 104 decibels te verwerken krijgt. Het hangt er vol katoendraden. De werkplaats geeft een treurige aanblik. Een 50-jarige werkster, die niet meer werkt in de grote hall: "It is niet waar dat de arbeiders niet zouden staken en protesteren. Zij blijven stil om niet ontslagen te worden". De angst om het bankroet deed beide vijandige syndikaten samenwerken. De vrouwelijke werksters staan gedurende de hele dag bij de machines, zij eten er bij. Dikwijls worden ze ziek; dagelijkse ziekten zijn: oorsuizingen, ademhalingsstoomissen, aderspat.

Wat de lonen betreft: Halina T. heeft een maandloon van 440.000 zloty's. Wanneer ze zich een Poltex-hemd zou kopen in een magazijn, een hemd dat ze zelf gemaakt heeft, dan betaalt ze daarvoor een tiende van haar maandloon.

Aangaande de 12.000 Poltex-werklozen: deze ontvangen de eerste maanden 120.000 zloty's. Daarmee kan men 3 kilogram hesp kopen in de maand.

Feitelijk wordt de ellende groter en groter.

	Prijzen 1988 (Pasen)	Prijzen 1990 (Pasen)
Brood 0,800 kg =	60 zloty's ...	2.600 zloty's
Suiker =	210 zl ...	4.500 zl
Ei =	370 zl ...	370 zl
Boter =	255 zl ...	2.000 zl
Varkensvlees =	980 zl ...	33.000 zl
Rundsvlees =	420 zl ...	26.000 zl
Harde Worst =	1.560 zloty's ...	50.000 zloty's

1 dollar : 9.500 zloty's.

Het gemiddelde maandelijkse loon van een arbeider met 2 kinderen en echtgenote is: ± 800.000 zloty's. Daarvan moet hij betalen: woonst, elektriciteit, openbaar vervoer en andere noodzakelijke behoeften.

Voor de Polen die het fenomeen van de werkloosheid niet kenden, komt deze catastrofe onverwacht hard aan, want zij waren de tegemoetkomingen van de sociale zekerheden gewoon.

Uit "Die Presse" - Wenen 22.4.1990 - Vertaling Esperanto: "Internaciisto" - Nederlandse vertaling: De Mulder Adolf

D.D.R. - Gemeenteraadsverkiezingen**6 mei 90**

CDU	31,3 %	(verlies 6,5 % Parlementsverkiezingen)
DSU	3,3 %	(verlies 3,3 %)
SPD	21,3 %	(verlies 0,6 %)
PDS	14,6 %	(verlies 1,8 %)
Boerenpartij	6 %	

25 procent van de kiezers nam aan de stemming niet deel. De SPD wordt met 34 % in Oost-Berlijn aldaar de grootste partij gevolgd door de PDS met 30 %. Samen met de kleine progressistische partijen geeft dit een linkse meerderheid in Berlijn met 75 % van de stemmen. De PDS, die in vele kleine gemeenten geen lijst kon neerleggen, behield niettemin een nationaal niveau van 14 %. In enkele grote steden zoals b.v. Frankfurt aan Oder, Eissenhüttenstadt en Neubrandenburg is ze de grootste partij.

ITALIË - Gemeenteraadsverkiezingen**6-7 mei 90**

D.C.	33 %	(35 % in 1985)
P.C.I.	24,90 %	(30,2 % in 1985)
P.S.I.	15,4 %	(13,3 % in 1985)
Groenen	5 %	(status quo)
M.S.I.	4 %	(6,5 % in 1985)
Federalisten	5,5 %	

Het belangrijkste resultaat werd geboekt door gemeenschappelijk ingediende lijsten van autonome federalistische liga's. De Liga van Noord-Lombardije haalde in dit gewest zelfs 20 % van de stemmen. De kommunisten (P.C.I.) kenden de grootste verliezen.

Het aantal onthoudingen nam toe van 10,3 % in 1985 tot 13,7 % in 1990.

B.R.D.- Deelstaatverkiezingen**13 mei 90**

	SPD	CDU	FDP	Groenen	Republikeinen
Nedersaksen	44,2 % (+ 2,1)	42 % (- 2,3)	6 %	5,5 % (- 1,6)	1,5 %
Rijnland-Westfalen	50 % (- 2,1)	36,7 % (+ 0,2)	5,8 % (+ 0,4)	5 % (+ 0,4)	1,8 %

Tussen haakjes het verschil met uitslagen in Nedersaksen 1986 en in Rijnland Westfalen in 1985.

De SPD is sinds twintigjaar opnieuw de sterkste partij in Nedersaksen.

**DOMINIKAANSE REPUBLIEK:
Presidentsverkiezingen 15 mei 90**

Joaquim Balaguer (conservatief) uittreidend staatshoofd veroverde voor de tweede maal de Presidentsverkiezingen met een voorsprong van minder dan 1 % op Juan Bodvñ (centrum links) die sinds vijf jaar zijn direkte politieke tegenstander is.

BIRMA**Parlementsverkiezingen 26 mei 90**

Algemeen werd verwacht dat de militairen het normaal verloop van deze verkiezingen zouden verhinderen. De nationale liga voor de democratie (een coalitie van verschillende partijen), onder leiding van Mevr. Aung San Suu Kye, kwam echter als winnaar uit de bus van deze eerste parlementsverkiezingen sinds 1962.

De Birmaanse radio maakt bekend dat de oppositie reeds 272 zetels bemachtigde wat voor haar uiteindelijk 400 van de 485 zetels zal betekenen.

COLOMBIË**Presidentsverkiezingen 26 mei 90**

De liberaal Cesar Gaviera haalde 47 % van de stemmen bij de door onlusten gekenmerkte verkiezingen en zal zodoende Virgilio Barco (liberaal) op 7 augustus opvolgen.

Tijdens de kiescampagne werden drie presidentskandidaten vermoord o.w. twee leden van de Patriottische Unie (UP), een linkse coalitie waarvan tijdens de laatste tijd reeds meer dan 1000 militanten werden vermoord.

POLEN**Gemeenteraadverkiezingen 27 mei 90**

Het meest frappante van de recente gemeenteraadverkiezingen in Polen is de lage opkomst. Als er in wat men de eerste vrije verkiezingen noemt slechts 42,1 procent van de kiezers komt opdagen dan moet men zich hierover toch wel vragen stellen. Enerzijds voor wat het vertrouwen in de nieuwe regering betreft en anderzijds over het ontbreken van een voor de kiezers aanvaardbaar alternatief.

In bijzonder omdat Bożislaw Geremek, voorzitter van de Parlementsfractie van Solidariteit een paar dagen vooraf nog verklaarde dat "een opkomst van 60 % een kaakslag voor de regering zou zijn". Volgens officiële uitslagen behaalden de Burgerkomitees van Solidariteit 41,5 % van de 52.000 gemeenteraadzetels daar waar opiniepeilingen 55 % hadden voorzien. Het aantal verkozenen zonder politiek etiket bedroeg 38 %. Ver daarna volgen de Boerenpartij (6,5 %), Boerensolidariteit (4,3 %), de Sociaal Democratische Partij (ex-KP) met 1,7 %, een andere KP-fractie (0,7 %), Vakbond OPZZ en Sociaal Demokraten (0,3 %) en de uiterst rechtse KPN (0,1 %), Solidariteit behaalde 41,5 % van de zetels in 16 van de 49 provincies.

ROEMENIË**Presidents- en
Parlementsverkiezingen
20 mei 90**

Ion Iliescu	(Front v. Nationale Redding)	85,07 %
Radu Campeanu	(Nat. Liberale Partij)	10,64 %
Ion Tatu	(Nationale Boerenpartij)	4,29 %

Front Nationale Redding	66,31 %	(233 zetels)
Hongaarse Demokr. Unie	7,23 %	(29 zetels)
Nation. Liberale Partij	6,31 %	(29 zetels)
Ecolog. Roem. Beweging	2,62 %	(12 zetels)
Nationale Boerenpartij	2,52 %	(12 zetels)
Alliant. Roemeense Eenheid	2,11 %	(10 zetels)
Roemeense Agrarische Partij	1,78 %	(8 zetels)
Roem. Ecologische Partij	1,70 %	(8 zetels)
Sociaal Democratische Partij	1,05 %	(2 zetels)
Diversen	8,38 %	(5 zetels)

In de Senaat haalt het Front van de Nationale Redding (FSN) 92 van de 119 zetels en in de Kamer 233 van de 378 zetels. De Internationale waarnemers bij deze Roemeense verkiezingen verklaarden geen fundamentele opmerkingen te hebben bij het verloop ervan.

PERU:

Presidentsverkiezingen 11 juni 90

Uit de eerste verkiezingsuitslagen is gebleken dat tijdens de tweede stemronde Alberto Fujimoro (een Japanse inwijkeling en onafhankelijk kandidaat) met 53 % zijn conservatieve tegenstander Varga Llosa heeft verslagen. Deze kon op 47 % van de stemmen rekenen. Fujimoro kreeg de steun van alle linkse organisaties. De oproep van het Lichtend Pad tot boycot van de verkiezingen werd niet opgevolgd.

TSJECHOSLOVAKIJE:

Parlementsverkiezingen 12 juni 90

Volkskamer 101 Tsjechen en 49 Slovaken

	Stemmen	Zetels
Burgerforum (OP) en Volksverzet tegen geweld (VPN)	46,6 %	87
Kommun. Partij v. Tsjechoslovakije (PCT)	13,6 %	24
Kristen-Demokratische Unie (KDU)	12,0 %	20
Autonome Beweging v. Moravia (MORSL)	5,4 %	9
Nationale Slovaakse Partij (SNS)	3,5 %	6
Minoriteiten (nationalistische groepen)	2,8 %	4
Andere (uitgeschakeld gezien geen kworum)	16,1 %	0

KAMER VAN NATIONALITEITEN 75 Tsjechen en 75 Slovaken

Burgerforum en volksverzet tegen geweld	45,9 %	82
Kommun. Partij v. Tsjechoslovakije	13,7 %	24
Kristen-Demokratische Unie	11,3 %	20
Autonome Beweging v. Moravia	6,2 %	8
Nationale Slovaakse Partij	3,6 %	9
Minoriteiten	2,7 %	7
Andere uitgeschakeld	16,6 %	0

Verkiezingsdeelname 96 %.

De overwinning van Burgerforum (een samenbundeling van acht partijen) was te verwachten. Verrassend was de tweede plaats voor de K.P. De tijdens de campagne heersende anti-kommunistische sfeer (alle partijen voerden hun campagne tegen) en het overlopen van een aantal leiders (o.m. ministers naar Burgerforum) hebben dus niet de verwachte invloed gehad. Een vernieuwde aanpak, de verjonging van de kaders en wens voor het behoud van de sociale voorzieningen hebben hierbij wellicht een rol gespeeld.

ALGERIJE:

Gemeenten en departementen 13 juni 90

Gezien de oproep tot boycot van de verkiezingen vanwege enkele partijen namen slechts 65,15 % (gemeenteraadsverkiezingen) en 54,15 % van de kiezers (departementale verkiezingen) aan de stemming deel. Op de 1539 gemeenten haalde de F.I.S. (Islamitische strekking) er in 853 de meerderheid en de regerende F.N.L. in 487. Of 52,42 % en 31,64 % van de gemeenten. De andere partijen verdeelden zich: 106 (6,81 %) voor de onafhankelijken, 87 (5,5 % voor de Rcd, 2 (0,13 % voor de PND) en 2 in (0,13 % voor de PRA). De F.I.S. wint de belangrijkste grote centra (Blida, Alger, Jyel, Constantine, Relizane). Het betreft hier een aanzienlijke nederlaag voor de sinds de revolutie regerende FNL, die werkelijk door de kiezers wordt afgestraft. De F.I.S. eist nu ook de ontbinding van het parlement en nationale verkiezingen. De overwinning van het Islamitische F.I.S. baart een belangrijk deel van de bevolking heel wat zorgen. Bijzonder de vrouwelijke bevolking, intellectuelen en progressisten voelen zich bedreigd gezien, zoals dit in de voorbije weken het geval was, ze vrezen gekonfronteerd te worden met de onverdraagzaamheid van de Islamitische fundamentalisten.

BULGARIJE:

Parlementsverkiezingen 10-17 juni 90

Aan de Bulgaarse verkiezingen namen tijdens de eerste stemronde 91 % en tijdens de tweede stemronde 75 % van de kiezers deel.

De eerste ronde verliep volgens het proportioneel kiessysteem en deze van 17/6 volgens het meerderheidssysteem. Globaal gaf dit als resultaat op de 400 zetels: 211 zetels voor de Bulgaarse Socialistische Partij (vroeger K.P.); 144 zetels voor de Unie van Demokratische Krachten (een coalitie van verschillende partijen); 23 zetels voor de Beweging van rechten en vrijheden (Turkse e.a. minderheden); 16 zetels voor de Agrarische Volksunie (een oude partij die voorheen eveneens in de regering zat).

De overige zetels gingen naar de Unie voor het Vaderland (links) 2 zetels; Onafhankelijken 2 zetels; Sociaal-Demokratische Partij 1 zetel en Nationale Arbeiderspartij 1 zetel. De BSP die over een volledige meerderheid beschikt heeft reeds aan de partijen aangeboden om samen een koalieregering te vormen.

Zuid-Afrika - Polen

President De Klerk van Zuid-Afrika heeft kortgeleden bekend gemaakt dat, terwijl de meeste Westeuropese landen hun economische boycot handhaven, er zich met Oost-Europa nieuwe handelsmarkten openen. Zo deelde hij mede dat een commerciële Poolse delegatie een kontrakt ondertekende voor de aankoop van 200.000 ijzermineralen met een totaal perspectief van 600.000 ton in 1990. Bovendien voorziet Polen de invoer van inpakmateriaal, andere grondstoffen, wol en wijn. Van zijn kant zou Polen chemische producten leveren en instaan voor de bouw van Zuidafrikaanse schepen. Zo zou de bilaterale handel spoedig een bedrag van 200.000 miljoen dollar bereiken. Hongarije dat reeds zijn diplomatieke relaties, op het vlak van Konsuls, herstelde, zet volgens Minister van Buitenlandse Zaken Pik Botha ook de eerste stappen in het aanknopen van handelsrelaties. Internationale solidariteit in de strijd tegen de apartheid blijkt de nieuwe machthebbers in Polen en Hongarije weinig te interesseren.

Vijf miljoen kinderen in armoede

Volgens het "Nationaal Centrum voor kinderen levend in armoede" (Columbia Universiteit te New York) leeft bijna één op de vijf kinderen jonger dan zes jaar in de Verenigde Staten in armoede. Het centrum stelt vast, op basis van de bevolkingscijfers van 1987, dat dit het geval is voor 23 procent van de kinderen onder de zes jaar. In 1968 werd een gelijkaardige studie gepubliceerd waaruit bleek dat toen 17 procent van deze kinderen onder de armoedegrens leefden. Op 21 jaar maakt dit dus een stijging uit van 35 procent. De huidige 23 procent komt neer op 4,98 miljoen kinderen. Volgens recentere statistieken van de onderzoekers in 1988 heeft deze groep zich uitgebreid tot 5,03 miljoen kinderen. Als oorzaken voor die situatie vermeldt het rapport: alleenstaande tienermoeders, jonge twee-oudergezinnen, gebrek aan arbeidsplaatsen voor jongeren en betaalbare kinderopvang. Kinderen van de minderheidsgroepen (zwarten, latino's, indianen) die zelfs als ze in twee-oudergezinnen leven, hebben tweemaal zoveel kans om arm te zijn dan blanke kinderen met een alleenstaande ouder.

Sociaal Handvest

Op 18 oktober 1961 werd te Turijn het Sociaal Handvest van de Raad van Europa ondertekend. Dit charter bevat een reeks principiebepalingen over de ordening van het sociale leven die volgens meeste Westeuropese landen gemeengoed is: recht op arbeid, op billijke arbeidsvoorwaarden, gelijk werk gelijk loon, recht op kollektief onderhandelen, vrijheid van organisatie, stakingsrecht, enz. Tot heden, NEGENENTWINTIG JAAR later, is dit charter door het Parlement nog steeds niet geratificeerd. Alhoewel het hier om een principiële verbintenissen gaat, die heel dikwijls toch niet wordt gerespecteerd, valt het toch op dat regering en Parlement zich niet heel druk maken over de ondertekening, en dus de toepassing, van dit sociaal handvest. Eindelijk, eindelijk, heeft het Parlement het half juni geratificeerd.

Arbeidsongevallen

Op het 12de Kongres over arbeidsongevallen dat te Hamburg vorige maand doorging is bekend gemaakt dat er in de wereld 300.000 personen dagelijks het slachtoffer zijn van werkongevallen waarvan gemiddeld 500 dodelijk. Er is dus werk op de plank om, door degelijke veiligheidsmaatregelen, hier iets aan te doen.

Armoede in België

Tijdens een recente toespraak vestigde Koning Boudewijn er de aandacht op dat 6 procent van de Belgische bevolking in diepe armoede leeft en 21 procent - dit betekent één vierde van onze bevolking - door armoede bedreigd wordt. Tevens wees hij er op dat in de als welvaartmaatschappij vooropgestelde EEG het aantal personen die onder de armoedegrens leven is opgelopen tot 44 miljoen. Intussen gaan de winsten van banken en grote ondernemingen steeds maar in stijgende lijn. De vorst heeft het echter niet nodig geacht naar de oorzaken te zoeken waarom de rijken steeds rijker en de armen steeds armer worden. Het is zeker nuttig op eerstgenoemde feiten de aandacht te vestigen maar het zou zeker gepast zijn het niet bij woorden te laten?

35 uur week

De Westduitse metaalarbeiders van I.G. metal behaalden een overwinning met een historische betekenis. Vanaf 1 oktober 1995 zullen de arbeiders in deze sector per week nog 35 uur werken in plaats van de huidige 37 uur. Een eerste vermindering tot 36 uur is voorzien vanaf 1 april 1993. Deze maatregel gaat gepaard met een loonsverhoging van 6 % (tegen een inflatie van 3 % in 1990). De metaalarbeiders van de BRD zijn de eerste die, na een jarenlange strijd en stakingen, deze eis wisten af te dwingen die alle Europese arbeiders zich als doel stelden.

Beter openbaar vervoer

Een derde van de wereldbevolking ademt een lucht in die van slechtere kwaliteit is dan voorzien door de Wereldgezondheidsorganisatie. Het betreft hier in bijzonder de grote steden als Bombay, Mexico, Los Angeles, New York, Parijs, Rome, Athene, Tokyo en, vanzelfsprekend, vele andere. Mexico stad probeert er iets aan te doen door regelmatig een operatie "Hoy no circula" (vandaag geen verkeer) door te voeren om zich tegen de toenemende dioxyde te beschermen. Iedereen weet dat een efficiënt openbaar vervoer het beste antwoord is maar weinigen doen iets concreet in die richting.

Gevaarlijke kernwapens

"The Washington Post" (24/5) heeft bekend gemaakt dat begin 1988 bij een computersimulatie werd ontdekt dat de W 79 atoomgranaat een aantal zwakke plekken vertoont. Algemeen wordt aangenomen dat zo'n 2000 granaten, opgeslagen in West-Europa o.m. in de Bondsrepubliek, Italië en Nederland, maar tevens in de V.S. dezelfde fouten hadden. Een studie bracht uit dat, indien een verdwaalde kogel het projectiel zou raken of indien dit van een rijdende auto zou vallen, dit een atoomexplosie kon veroorzaken met een omvang van twee derde van de Hiroshimabom in 1945. Ook bij de W 69 kernkoppen, bestemd voor de SRAM raketten voor bommenwerpers, werden bepaalde tekortkomingen vastgesteld. De Amerikaanse Minister van Defensie Dirk Cheney bevestigde te Brussel deze berichten maar voegde er aan toe dat intussen de defekten hersteld werden. Hierbij kunnen we vaststellen dat er geen absolute veiligheid bestaat voor deze tuigen en dat er slechts één alternatief is: alle atoomwapens ontmantelen.

Goede ideeën in München

Zonderling. Onze schijnbaar zo goed geïnformeerde media hebben het niet nodig geoordeeld melding te maken van een kortgeleden gehouden handelsbeurs in München die toch wel uitzonderlijk kan genoemd worden.

München, de hoofdstad van Beieren, een regio die gekend is om zijn wapenindustrie met bedrijven als MBB, Kraus Maffei (Leopardtanks), Siemens e.a. zag in zijn beruchte Expo Halle een handelsbeurs onder de titel "Reconversie 90".

Gedurende vijf dagen werden aldaar 1200 artikels voorgesteld van 300 Sovjet-bedrijven die de vrucht zijn van de reconversie van de wapenindustrie.

De produkten, voortkomende van bedrijven met een toptechnologie voor de vliegtuigindustrie, ruimtevaart en metaalnijverheid, werden er door veel industriëlen met belangstelling onder ogen genomen. De Sovjet-exposanten konden er zelf voor een bedrag van 1.100 miljoen B.fr. aan bestellingen noteren.

In colloquia en debatten die tijdens dit gebeuren werden georganiseerd werd het woord gevoerd door deskundigen uit de ganse wereld en kwamen eveneens een reeks interessante gegevens aan bod.

M. Simonov, directeur van het bekend vliegtuigprogramma Sukhoi, wees er hierbij op dat in de beginne nog al wat karikaturaal te werk is gegaan. De vertegenwoordiger van de groep Elars (electronische industrie) gaf hierbij als voorbeeld bedrijven die gesofistikeerde wapens fabriceerden en overschakelden op het vervaardigen van kasserollen, samovars e.a. gebruiksvoorwerpen wat een enorm verlies aan competentie betekende. Daarna heeft men zich toegelegd op het ombouwen van vliegtuigen, het maken van raketten voor supersonische vliegtuigen, het vervaardigen van instrumenten voor de chirurgie en ecologie e.a. voorwerpen die op de tentoonstelling "Reconversie 90" te bekijken waren.

Zo werden eveneens helicopters voor tanktransporten omgebouwd tot brandweerapparaten die bij bosbranden op de moeilijke bereikbare plaatsen kunnen worden ingezet en werden delen van de SS-23-raket gebruikt voor de studie van de atmosfeer.

"Reconversie 90" mocht zich niet alleen verheugen in de interesse van industriëlen maar ook de vakbonden hadden hiervoor grote belangstelling.

Horst Klaus, van de vakbond I.G. Metall, verklaarde er tijdens een van de debatten:

"Wij stellen geen vertrouwen in de economische machten om de reconversie op gang te brengen". Bij reconversie zal in ieder geval een beroep moeten gedaan worden op een belangrijke financiële steun van de overheid maar dit, in geen geval om de eventuele verliezen van enkele grote bedrijven te compenseren". "De arbeidersbeweging, voegde hij er aan toe, mag dus niet opnieuw aan de kant blijven staan. Een van de voorwaarden voor het succes is dat men rekening houdt met hun ideeën en aspiraties om de weg te openen naar beslissingen die toelaten nieuwe produkten op de markt te brengen".

Ter overweging aan onze vakbonden die tot heden aan het probleem van de reconversie nog niet veel aandacht besteden.

Frankrijk - Initiatieven voor reconversie bij Aérospatiale

In Frankrijk, zoals in de meeste andere landen, speelt de privé-sektor een dominante rol in de wapenindustrie. Slechts 7 % is in handen van staatsbedrijven. Gezien de winsten driemaal hoger liggen in de wapenindustrie hebben de grote financiële groepen minder belangstelling voor de civiele sektor. Zelfs vandaag met de stilaan op gang komende ontwapeningsdynamiek trachten ze, door het fabriceren van steeds meer gesofistikeerde wapens, de regeringen voor hun produktie te interesseren en tevens buitenlandse markten te veroveren.

Dit halsstarrig vasthouden aan de wapenindustrie zal voor gevolg hebben dat, indien het ontwapeningsproces verder opschiet, één arbeider op drie de kans loopt zijn werk te verliezen. Sinds verschillende jaren trachten de vertegenwoordigers van de vakbond C.G.T., werkzaam in de wapenindustrie, de Minister van Defensie Chévènement er van te overtuigen een commissie samen te stellen, met deelname van de vakbonden, om de reconversie van de wapenindustrie voor te bereiden. Aan deze vraag werd tot op heden geen gevolg gegeven.

De werknemers van het grootste Franse wapenbedrijf Aérospatiale te Châtillon (bij Parijs) hebben de zaak nu zelf aangepakt. Op initiatief van de ingenieurs en technici van de C.G.T. werd kort geleden een werkgroep opgericht onder de naam RADE (Reoriëntatie naar burgerlijke activiteiten). Vertegenwoordigers van ande-

re vakbonden hebben zich over het initiatief positief uitgelaten.

De werkgroep RADE heeft zich als doel gesteld niet alleen de technologische aspecten van de omschakeling te bestuderen maar tevens het uitbouwen van een eigen structuur voor de marketing en de verkoop van de produkten voor burgerlijk gebruik.

Aérospatiale Châtillon, bakermat van een grijze materie met zijn 3.500 werknemers, o.w. tweedee ingenieurs en technici, kan dus dank zij de inspanningen van RADE de basis leggen voor de ombouw van de wapenindustrie naar een burgerlijke productie.

Het Europa van de wapenindustrie

Tien grote Europese groepen vertegenwoordigen de helft van de wapenindustrie in de EEG. d.w.z. 2.100 miljard frank in hoofdzaak geconcentreerd in drie landen: Duitsland, Groot-Brittannië en Frankrijk. Bij de "Top 10" vindt men twee Westduitse groepen (Daimler-Benz en Siemens); drie Britse (G.E.C., Plessey en British Aerospace) en vier Franse (Aérospatiale, Matra, Thomson en Dassault). Hieraan moeten de militaire staatsbedrijven nog toegevoegd worden.

Maar de twee supergrote zijn Daimler en Siemens met een zakencijfer dat drie tot achtmaal hoger ligt dan dat van hun concurrenten (1.620 miljard voor de eerste en 1.200 miljard voor de tweede, burgerlijke productie inbegrepen).

Beide staan eveneens aan de kop wat de concentraties betreft. Daimler heeft een participatie van 56 % in AEG (torpedos en radars), 65 % van Comiet (vliegtuigen), 100 % van MTU (motoren) en 30 % van MBB (vliegtuigen en raketten).

Zo controleert Daimler 60 % van de ganse wapenindustrie in de BRD!

Dank zij de oprichting van Eurocopter (zie VREDE - mei '90) met Aérospatiale controleert Daimler eveneens de Helicopter sektor. De groep bezit tevens een participatie van 5 % in het kapitaal van het Franse Matra naast het Britse GEC die er evenveel bezit. De andere reus, de elektronische groep Siemens bezit eveneens een akkoord met GEC (zakencijfer 511 miljard fr.).

De Duitse-Britse as wordt zodoende de dominerende pool in de militaire en civiele elektronische sektor in Europa.

De vrijheid van de rijken en de rijkdom van de democraten

Een gesprek met Charles Van Der Vinck

Het afgelopen jaar kan je opdelen in opeenvolgende periodes, die de naam van een Oost-Europees land dragen, ze komen trouwens terug.

Een van de grote problemen van dit voorbije jaar is niet zozeer hoe een reeks landen, die zich op het socialisme beriepen, dit al dan niet hebben toegepast. De hamvraag is hoe de kritiek op de wijze van toepassing van het socialisme omslaat in een euforisch verlangen naar het kapitalisme.

Toegegeven, Oost-Europa beleeft een economische crisis. Het Westen heeft er nog niet volledig één achter de rug. Werkloosheid is bij ons nog altijd een belangrijk gegeven. Het hemelsbreed verschil is dat bij ons de arbeiders de schuld van de crisis kregen en bij hen de leer, de planeconomie, de zondebok wordt van ontbrekende bananen. Wat hebben die Zuidervruchten een rol gespeeld? De blocus kon hen niet verzadigen met Nicaragua bananen.

Het was een druilerige regen op een wintermorgen, wanneer we Charles Van Der Vinck zijn gaan bezoeken in zijn kantoor in Antwerpen. Hij is nog een syndikale verantwoordelijke, die opgegroeid is vanuit de basis. Hij heeft het gebracht tot gewestelijk secretaris van het ACOD Antwerpen. Dit is een belangrijke functie in dit land. Hij heeft daar niet de prijs van het conformisme voor betaald. Hij was immers kommunist en dat geeft geen bonificatiepunten bij de aanwerving, die eigenlijk een verkiezing was. Hij heeft veel verwacht van de socialistische landen en daar epische discussies over gevoerd. Zonder zijn opvattingen prijs te geven heeft hij het relativerende gezonde verstand van de Antwerpenaren om de werkelijkheid vanuit de nieuw gegroeide toestand te zien. Ook zo voor wat het in Antwerpen belangrijke vreemdeingenprobleem betreft.

Charles Van Der Vinck heeft veel van de vurigheid van Breydel, ze is dienend. We hebben het deze winter beleefd hoe hij uit het ziekbed kwam om honderd kilometer verder het gegeven woord van een voordracht te geven. Ondanks de zakdoek in de hand had hij niets van zijn strijdvaardigheid afgegeven. Sinds lang is hij een vriend van "Vrede" omdat hij van de Vrede houdt. We laten het hem hieronder liever zelf zeggen!
Jan Oisen

Eurostalinisme zonder Stalin? Een lang vervlogen discussiepunt!

Sinds 1982 oefent u de zeer belangrijke functie uit van Algemeen Secretaris ACOD van het Gewest Antwerpen. Wat houdt dat in?

Het is een coördinerende rol van de tien sectoren die er zijn. Je kan onmogelijk van alle sectoren de specifieke eigenheden kennen. Daarom heeft iedere sector zijn secretaris, met zijn nationale en gewestelijke instanties. Maar daarboven stelt zich de vertegenwoordiging in de

overkoepelende interprofessionele en sectoriële organen zoals het Nationaal Bureau van de ACOD, de Vlaamse intergewestelijke van ACOD en ABVV, het nationaal comité van beide organisaties, de verschillende gewestelijke instanties, bepaalde commissies of werkgroepen enz. De doorstroming ervan is mee bepalend voor het gewestelijk beleid.

Nooit tegenstand ondervonden omwille van uw politieke opvattingen?

In het gewest Antwerpen heb ik daar weinig hinder van ondervonden. Vroeger, eind jaren '50, begin jaren '60 waren er wel opmerkingen als: „Je bent

wel uiterst links, maar de mogelijkheden om daarmee resultaten te halen zijn niet zo groot. We moeten het ruimer en meer democratisch zien". Echte tegenkantingen heb ik niet gehad, en als er toch enkele waren kwamen die jammer genoeg uit "eigen midden"! Mijn kandidatuur werd unaniem gesteld door de Sector Ministeries, waartoe ik behoor. Ik wil nog benadrukken dat ik, in tegenstelling tot sommige van mijn kameraden, mij nooit anti-socialistisch heb opgesteld. Er waren wel discussies over de tactiek, de compromissen die m.i. soms veel te snel werden afgesloten, bepaalde toegevingen die men te snel deed, maar anti-SP ben ik nooit geweest. Er waren en zijn belangrijker tegenstrevers. Men is democratisch opgesteld in ons gewest, en daar ben ik fier op.

Men verweet u uiterst links te zijn. Is dat dan democratisch?

"Uiterst links" kan een gevaarlijke uitdrukking zijn. Wie in een progressieve beweging niet links is, kan die beweging beter verlaten. Met "uiterst links" bedoelde men dat ik op zestienjarige leeftijd, in februari 1945, lid ben geworden van de KP. In die tijd telde die partij nog zeer veel leden. Er waren zelfs zeer grote menseken bij die later nog een mooie carrière hebben opgebouwd in de politiek, de syndicale beweging of de administratie, nadat ze de KP verlaten hadden. Na de bevrijding heerste er een algemene sympathie voor

de communisten, die mee de kern van de weerstand hadden uitgemaakt. Ze hebben veel mensen verloren voor de bevrijding van hun land. Er was ook een grote waardering voor de Sovjetunie die in de oorlog ontegensprekelijk de hardste klappen had geïncasseerd. Zij speelde een grote rol in de overwinning op het Duitse leger. Ik ben er de man niet naar om van de ene dag op de andere van pet te veranderen, maar ik stel me wel een aantal vragen, zeker vandaag!

Dewelke?

Het is wel zo dat ik akkoord kan gaan met een reeks principes, maar niet met een reeks toepassingen en methoden in de communistische partijen, of in die landen waar de KP de grootste verantwoordelijkheid draagt of droeg. Sinds 1982 word ik door de KP hier als een soort dissident beschouwd. Eigenaardig genoeg was dat ook het jaar waarin ik werd verkozen tot Algemeen Secretaris. Ik ga niet akkoord met de manier van leiding geven in het buitenland, maar ook niet, zeker niet, in België. Enkele jaren geleden vroeg ik me eens ironisch af: "Hebben we nu een Euro-communisme of een Euro-Stalinisme"?

Bijvoorbeeld: Als men een probleem stelt, laat men er altijd eerst over discussiëren. Toch heb ik (of had ik) altijd het gevoel dat de conclusie al lang van tevoren was getrokken. Men geeft de indruk democratisch te werken, maar in feite is dat niet helemaal zo. Dat geldt natuurlijk ook voor andere partijen en organisaties, waar het soms nog erger is, maar zij hebben dikwijls de naam "vrij en democratisch" te zijn. Misschien kunnen ze zich daarom een aantal zaken openlijk veroorloven. "Laat ze maar de indruk dat het democratisch is, uiteindelijk weten wij wel wat we gaan beslissen". Erg irritant is dat. Uiteindelijk moet er uit een discussie toch een meerderheidsbeslissing komen, die moet uitgevoerd worden, ook door de minderheid. In het verst gaande geval kan die minderheid niet meewerken aan de uitvoering. Als men daarover blijft discussiëren vervalt men in oeverloos gepalaver dat elke besluitvorming in de weg staat.

De evolutie in Oost-Europa

Waaft er niet een soort liberalisatie, in het beste geval sociaal-democratische wind door Oost-Europa? Hebben communistische partijen niet de nekking gedane fouten met de mantel der sociaal-democratie te bedekken?

Dat zou ik niet durven zeggen. Onmiddellijk

na de oorlog, die dan toch is losgebarsten door toedoen van rechtse elementen, Nazi's, fascist, kwam er een frisse tegenwind. Het politieke toneel evolueerde in heel West-Europa in een socialistische of socialiserende richting, zelfs naar het communisme. In België haalde de KP in 1946 14 % van de stemmen en 23 verkozenen. Vandaag lijkt dat een sprookje. Men is dan in de Oosteuropese landen waar de KP de politieke leiding had, gekomen tot zogenaamde "volksdemocratieën". De term werd zelfs grondwettelijk vastgelegd. Ik zal niet betwisten dat een reeks partijleden dit eerlijk meende. Ik geloofde daar toen zelf ook in. Socialisme betekende voor mij een klasloze maatschappij, die de broeihaarden van oorlog en onrust zou wegnemen.

Biografische Noot

- *Geboren te Deurne 30.8.1928.*
- *1934-1945: Lager en Middelbaar Onderwijs R.M.S.*
- *1945: Werkzaam bij Ministerie van Financiën Registratie en Domeinen.*
- *Studies Burgerlijk en Fiscaal Recht.*
- *1962: Sekretaris Sector Ministeries ACOD-Antwerpen.*
- *1973: Ontvanger Registratie.*
- *1982: Verkozen tot Algemeen Sekretaris ACOD-Antwerpen.*

Indien hier en daar wat dwang werd uitgeoefend om dat doel te bereiken, kon ik daar mee instemmen. De redenering was dat, als we een stukje betere maatschappij hadden veroverd, we dat stuk niet mochten teruggeven aan de kapitalistische krachten. Vanuit die redenering toereert men geen hardhandigheid, maar wel een opstelling die bepaalde dingen niet toelaat. Allende weigerde elke vorm van "repressie", en hij heeft het moeten bekopen.

Een vastgeroeste leiding

Het grote probleem in een systeem waar één bewindsgroep lang aan de macht is, is dat die "leiding" langzaam vastroest. Ze

begint te verkalken, haar verouderde ideeën zijn niet langer gangbaar in een wereld die voortdurend verandert. Dat leidt onvermijdelijk tot kortsluiting.

Ofwel werden er geen middelen gevonden om de veranderingen op te vangen, ofwel werden die middelen gewoon genegeerd. De misnoegdheid van het volk werd niet gehoord.

Dit betekent niet dat op een bepaald ogenblik de leiding volledig moet vervangen worden; dit zou de continuïteit in gevaar kunnen brengen. Wel moet er een regelmatige, normale aflossing komen waarbij rekening wordt gehouden met de wil van het volk, het verlangen van de basis. De leuze die zou moeten gelden is: nuttige ervaring koppelen aan jeugdige enthousiasme en nieuwe ideeën.

Men had in de socialistische landen aan de vakbonden de mogelijkheid moeten geven een autonome positie in te nemen, en zich niet enkel op te stellen als een soort verlengstuk van de partij. Ik heb daar in die landen zelf voor gepleit. De vakbonden hadden de kans moeten krijgen hun creativiteit te ontplooiën en hun protest te laten horen, door bijvoorbeeld betogingen te organiseren. Anders wordt de frustratie opgekropt, en komt het tot grote uitbarstingen, zoals nu is gebleken.

De veranderingen vanuit het volk en die van bovenaf

Hoe legt u uit dat na de viering van veertig jaar DDR er een ineenstorting komt met een sneeuwbal-effect?

De socialistische regimes in Oost-Europa zijn ongeveer allemaal rond dezelfde periode tot stand gekomen, op één of twee jaar na. Men heeft altijd gezegd dat de Sovjet-revolutie op de punten van de bajonetten werd geëxporteerd. Volgens mij klopt dat niet helemaal. De communistische partijen hebben eigenhandig de macht genomen, en de aanwezigheid van het rode leger diende enkel om "de anderen" te beletten de macht terug te grijpen. Het rode leger was dus eerder een soort garantie tegen wanorde en onrust, vanuit haar eigen ideologie bekeken.

Nu is er dan het sneeuwbal-effect, dat zijn oorsprong vindt in de aanwezigheid van de nieuwe leiding in de Sovjetunie. In de meeste Oosteuropese landen komt de verandering van onderaan, in de Sovjetunie begint ze bovenaan, bij de leiding en het politiebureau. Door de enorme moeilijkheden op politiek en economisch gebied zagen die zich verplicht een reeks mogelijkheden in te bouwen die er vroeger niet waren. Dissidenten werden niet meer

beschouwd als vijanden van de staat, maar konden een bijdrage in de discussie leveren. Bovendien kregen bepaalde buitenlandse krachten de kans om een rol te gaan spelen.

Zijn ze er totnogtoe in de Sovjetunie niet met relatief minder klerscheuren afgekomen dan in de andere Oosteuropese landen?

Misschien. Doordat de veranderingen van bovenaf werden opgelegd, kon het bewind de touwtjes goed in handen houden. Hoewel nu toch blijkt dat we daar een vraagteken bij moeten plaatsen. In de andere Oosteuropese landen kwam de verandering spontaner en van onderaan. De leiding was verrast en heeft de zaak niet in de hand kunnen houden. Er ontstond onderaan een golf die een deel van de top heeft weggespoeld.

Wat mij in Oost-Europa het meest heeft gefrustreerd is niet het feit dat men daar maar een Wartburg of een Trabant kan kopen terwijl bij ons de keuze veel groter is. Wat mij veel meer heeft getroffen is die bepaalde vorm van moreel verval, van corruptie, omdat wij die landen de afgelopen jaren door dik en dun verdedigd hebben, in de meeste gevallen met succes. Wij achtten het uitgesloten dat in socialistische landen figuren voorkwamen als VDB. Daar waren mensen met nieuwe ideeën, dachten we, uit het volk ontsproten, met het volk verbonden. Dat laatste moeten we nu tussen haakjes plaatsen.

Hier koopt men de vrijheid

Indien ik hier in het Westen ergens niet mee akkoord ga, zet ik mijn bezwaren in een pamflet, en laat het uitdelen op straat. Wanneer daarop een verantwoordelijke uitgever vermeld is, kan niemand mij dat beletten.

U kan dat, maar gaat u daarmee mensen berelken?

Hier koop je de vrijheid. Een kleine partij als de KP kan met moeite anderhalf miljoen bijeenprokkelen om verkiezingspropaganda te maken. Ze koopt voor datzelfde bedrag aan vrijheid. Een grote kapitaalachtige partij als de PVV heeft misschien honderd miljoen ter beschikking, en kan dus voor zoveel meer vrijheid kopen. Het imago van de democratie is gered. Als ik er morgen in zou slagen honderdduizend mensen te mobiliseren tegen datzelfde apparaat, vrees ik dat de tegenkanting minder democratisch zou zijn in die zogezegd democratische staat.

En van de syndicale vrijheid gesproken

Denkt u misschien aan de syndicale vrijheid?

We hebben een reeks syndicale afgevaardigden en militanten, die in hun bedrijf om toepassing vragen van het weinige dat in de wet voorzien is. Wanneer de patroon dat ongunstig vindt, roept hij. We zijn nog niet aan een definitieve wettelijke tekst toe. De patroon heeft nog altijd de mogelijkheid beschermde afgevaardigden buiten te zetten. Een tiental jaar geleden was er het geval Debruyne van de Algemene Centrale, iets later het geval Ruyssseveldt, die nog met zijn caravan is gaan campen voor zijn bedrijf ergens in Hoboken, en er zijn nog zoveel anderen. Toen de vakbonden zich begonnen te organiseren was er zelfs een verbod op vereniging.

Welk verschil is er tussen syndicalisten in privé en openbare dienst? Socialisme betekent immers socialiseren van de knelalectoren.

In principe is er geen verschil. Ze werken allemaal voor hun boterham. In de privé-sector is de baas een patroon, een kleine of grote kapitalist. In de openbare dienst werkt men voor een instelling zoals de Staat, de Provincie, de gemeente, een parastatale, het OCMW, etc.

De metaalsector heeft een eigen conventie, die anders is dan bij de bouw en hout of bij de chemie. Bij de bedienden is het weer anders dan bij de openbare diensten. Niemand is zo polyvalent om al die verschillende groepen in zich, in éénzelfde eenheid te verenigen. Vandaar de opdeling in centrales en sectoren.

De ACOD was altijd een van de speerpunten, en zal dit trachten te blijven. Dat er innerlijke discussies zijn is normaal in een democratische organisatie. Soms kunnen daaruit verschillende standpunten voortkomen.

Laat me dit met een recent voorbeeld illustreren. Toen de meerderheid van de Vlamingen niet akkoord ging met de voorstellen van de laatste CAO, mocht men die volgens hen niet ondertekenen. Wel tekenen beschouwde men als capitulatie. In Wallonië dacht men dat het weinige dat werd voorgesteld moest worden aanvaard. Dan was er toch al een resultaat. Nadien kon dan verder worden onderhandeld. Deze verschillende opstelling is een gevolg van communautaire problemen. Het was één van de weinige keren in de geschiedenis van de arbeidersbeweging dat de Vlamingen een progressievere en meer strijdbare houding aannamen dan hun Waalse collega's. Het keerpunt ligt niet op het syndicale, maar op het economische vlak. Wallonië bevindt zich momenteel in een meer defensieve positie. Het is natuurlijk onmogelijk te zeggen of het voortaan altijd zo zal blijven. Trouwens, de laatste bewegingen, vooral in het onderwijs, tonen duidelijk aan dat Wallonië hier een sterke vuist maakt.

Had men in december '88 de eis voor een algemene loonsverhoging van 10 %, die vooral uit Vlaanderen kwam en zéér sterk leefde in het Antwerpse, overal gesteld, dan was men niet in een zo verspreide slagorde opgetrokken, en was de kans op succes groter geweest. Indien men dit dertig of veertig jaar geleden had gezegd, zou niemand het geloofd hebben.

Wat is de houding van de Vakbond, van het ACOD, tegenover de problemen van oorlog en vrede in een tijd van relatieve ontspanning?

De vakbonden hebben bij de laatste vredesbetogingen gemobiliseerd. Het uitgeven van een motie, een oorlogsactie veroordelen, zo moet men de inzet van de syndicale beweging zien. Individueel gezien zijn er wel veel minder mensen die zich engageren. Hier en daar zijn er elementen die militeren in vredesorganisaties, naar bijeenkomsten gaan en dergelijke, maar zij vormen een minderheid.

Socialisme mislukt? Liberalisme de redding?

Behoort de analyse van de binnenlandse politiek tot het vormingspakket?

De vorming is voornamelijk praktisch juridisch gericht, en beperkt zich vooral tot de sociale problematiek waarmee de militanten geconfronteerd worden. In veel gevallen geeft men de geschiedenis van de vakbeweging, en dan worden er wel politieke elementen aangehaald, maar die worden niet erg diepgaand geanalyseerd. Ook de vakbondsstructuren behoren tot de materie.

Behoren sociaal-economische structuurhervormingen tot dat pakket?

Bepaalde begrippen leven en verzwakken, of komen terug op. Nationalisaties waren na de oorlog de richting, maar vandaag stelt men andere prioriteiten.

Ook omdat men er niet voor staat te trappelen?

Inderdaad, en niet helemaal ten onrechte. Men kan voorbeelden aanhalen die niet altijd even positief zijn. In de ons omringende landen heeft men bedrijven genationaliseerd die daardoor verlieslatend werden.

En de Regie Renault?

Geslaagd! Maar er zullen wel krachten zijn die de Regie meer en meer in de geprivatiseerde richting willen sturen. Hetzelfde geldt voor de RTT, die de laatste jaren miljarden winst heeft geboekt, en die men nu ook wil privatiseren.

Zou zich dat niet in de tarieven mogen uitwerken?

Tja, een bedrijf dat een monopoliepositie heeft kan alleen zijn tarieven vaststellen, ook in de privé-sector. We maken vandaag de dag trouwens een eigenaardige evolutie mee: in een kapitalistisch land als België wordt met alle middelen tegen de privatisering gevochten, terwijl men nu in het Oosten met zoveel mogelijk privé-inbreng de situatie probeert recht te trekken. Is dat geen contradictie?

Ze zullen ginds nog opkijken met "hun" privatiseringen. Het ontwaken zou wel eens hard en brutaal kunnen zijn, namelijk de uitverkoop van hun industrie aan de multinationals, het creëren van miljoenen werklozen, de afbraak van bepaalde verworvenheden die er, ondanks alles, toch ook nog waren, het arbeidsritme dat weliswaar zeer laag lag in het Oosten, enz. Jammer voor diegenen onder hen die denken dat door al de veranderingen de gebraden kippen hen nu in de mond zullen vliegen. Zij hadden wel geen duidelijk beeld van de kapitalistische maatschappij, maar dat geldt zowel voor de positieve als de negatieve aspecten.

Wat zijn de perspectieven voor verandering vanaf de basis in onze landen?

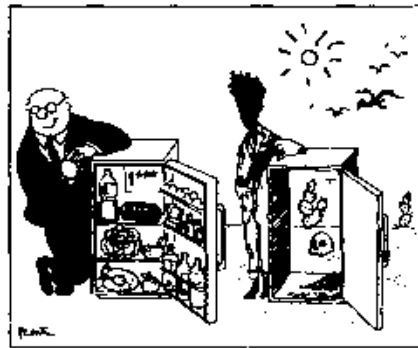
Het algemeen klimaat is op dit moment niet zo gunstig voor het socialisme. In de Westerse landen redeneert men immers als volgt: het socialisme heeft duidelijk gefaald, en het liberalisme zal nu wel redding brengen. Het liberalisme heeft die redding niet gebracht. Moeten we teruggaan naar de jaren achttienhonderd? Wat te denken van de aanhoudende massale afvloeiingen, van alle bedrijven in moeilijkheden, van al de faillissementen? Nu beroept men zich plots op de staat. Hoeveel heeft de consument al niet betaald aan subsidies voor een bepaald product, nog voor hij dat product heeft

gekocht? Wij hebben voorbeelden gekend van grote instellingen die een half miljard subsidies kregen en een jaar nadien overkop gingen. Waar is de controle? Ze zijn waarschijnlijk naar het buitenland gevlucht met hun winsten en subsidies.

Nu is de kwestie: zijn de lagere lonen in de ontwikkelingslanden een concurrentie voor de arbeiders hier?

Natuurlijk, de kapitalistische bedrijven betalen hongerlonen uit, kunnen hun producten goedkoper op de markt gooien en winnen er nog meer aan.

Ontwikkelingshulp ernstig opdrijven

uit "Le Monde"

Als we de hulp aan ontwikkelingslanden op een ernstige manier zouden opdrijven, dan zouden we daar zelf evenveel baat bij hebben als zij.

Wat bedoelt u met "op een ernstige manier"?

Daarmee bedoel ik ontwikkeling op landbouwgebied. De voeding is primordiaal. Die landen zijn trouwens in staat op industriële schaal apparatuur te produceren. Vroeger waren ze daarvoor afhankelijk van Amerika en Japan. Die mensen moeten hun onafhankelijkheid krijgen. Dan gaan ze hogere lonen vragen. Ze zullen hun eigen markt moeten bevoorraden en de kans krijgen om die producten ook te kopen.

Onafhankelijk, wat betekent dat? Liberala werd sinds lang "vrij".

Dat brengt ons terug bij de vakbeweging. Wij hebben zogezegd de politieke democratie; we kunnen gaan stemmen, er is geheim stemrecht enz. We moeten alleen economische democratie krijgen. Wie de

economische onderbouw in handen heeft zal ook politieke macht hebben.

Ik dacht ook aan Panama.

Tegen mensen als Noriega moet natuurlijk opgetreden worden, maar ook de drugbaronnen dienen aangepakt. Ik vraag me trouwens af of de V.S. op dat vlak vrijuit gaan. "Houd de dief" schreeuwen ze, en zelf blijven ze buiten schot. Wie geeft hen het recht om te oordelen dat zij moeten tussenkomen, dat zij de democratie daar moeten herstellen, dat zij het recht hebben daar binnen te vallen? De Rode Khmers vormen een mooi voorbeeld. Toen de Vietnamezen in Cambodja binnenvielen werden ze daar verwelkomd door de bevolking, omdat die uiteindelijk van de terreur bevrijd was. Het Westen heeft nooit de regering van Cambodja gesteund, het leunde aan bij de regering van de Rode Khmers, omdat het politiek gezien in haar kraam paste.

In Amerika zou iedereen voor vrijheid en democratie zijn. Terwijl in het Oosten een democratische beweging op gang komt, doen de Amerikanen een inval in Panama onder het mom van democratie. Stel je eens voor dat de Sovjetunie vandaag Oost-Duitsland zou binnenvallen om daar de "oude waarden" te herstellen. Heel het westen zou op z'n achterste poten gaan staan en huilen: "Kijk, de Beer toont weer z'n ware gelaat, ze komen terug binnen".

Hoe tot een antiracistisch Vlaanderen, en vooral Antwerpen, komen?

U woont in Antwerpen, waar de tegenstellingen zeer sterk zijn toegenomen tussen migranten en een deel van de autochtone bevolking. Hoe kunnen we tot een antiracistisch Vlaanderen en Antwerpen komen?

Het huidige racisme doet denken aan het Duitsland van de jaren '30. De Joden kregen de schuld van alles, maar men heeft niet alleen de Joden uitgemoord. Ook communisten, socialisten, progressieve christenen, tot zelfs de mannen van de S.A. Röhm moesten eraan geloven. Als ze eenmaal politieke macht krijgen, stellen zich een hoop problemen. Wat met het stakingsrecht, vraag ik mij als syndicalist dadelijk af.

Een groot probleem voor migranten is de huisvesting. Waar kunnen ze naartoe? Naar die wijken in Antwerpen, die door het gebrek aan economische reserves van de huiseigenaars verkrot zijn.

Welke wijken zijn dat?

Borgerhout, Stuyvenbergh. Daar vind je de achtste wijk. Omdat de woningen daar, door de verkrotting, zo goedkoop zijn, beginnen de migranten er het overwicht te krijgen. De plaatselijke bevolking vindt dat ze daardoor naar het tweede plan wordt verwezen, en een stuk van haar eigenheid verliest. Dat is natuurlijk jammer, maar wel begrijpelijk. Het oplossen van het migrantenprobleem is een miljardenproject: tegengaan van de verkrotting, maatregelen voor een politiek van tewerkstelling, vervroegd pensioen, enz. Als men de miljarden die vandaag worden uitgegeven aan bewapening zou gebruiken voor de uitvoering van deze projecten, zou de klus geklaard kunnen worden.

Men mag niet vergeten dat er een tijd was toen de Belgische Staat bijna op de knieën naar het buitenland ging om de vreemdelingen te vragen bij ons de klusjes te komen opknappen waar de Belgen zich niet aan vuil wilden maken. Eerst gingen we de Spanjaarden en de Italianen halen, nu zijn we al aan de volkeren uit de Magreb toe. Het is meer dan schijnheilig nu de schuld van de werkloosheid op die volkeren af te schulven.

Daarbuiten blijven er natuurlijk spanningen, waarvan niet alleen de autochtone bevolking aan de basis ligt. De enorme verschillen qua cultuur, en hier speelt de Islam een grote rol, zijn jammer genoeg moeilijk te overbruggen. De migranten moeten de kans krijgen om hun eigenheid te bewaren, maar de "Goodwill" moet natuurlijk van twee kanten komen. De vrijheid van de ene mag niet de onvrijheid van de ander zijn.

Belangstellingen buiten dit alles om?**Welke belangstellingen heeft u, naast alles wat we reeds bespraken?**

Mijn belangstelling gaat naar het lezen van zoveel mogelijk interessante werkjes. Tot mijn spijt kan ik zelfs niet alle documenten lezen die binnenkomen van ACOD Nationaal, van de Vlaamse intergewestelijke ABVV... Ik heb het gewoon te druk. Ik heb ook wat achterstand opgelopen met het lezen van de kranten. Ik moet veel lectuur mee naar huis nemen, waaraan ik dan mijn weekends moet opofferen. U zal mij echter niet horen klagen, want ik heb vrijwillig en met volle overtuiging mijn kandidatuur gesteld, met alles wat daarbij komt kijken.

Ik betreur mijn beslissing geenszins. Integendeel!

Bent u een sportman?

De enige sport die ik beoefen, en dan nog steeds minder door tijdsgebrek, is een gezellig familie- of gemeenschaps-spelletje: pétanque.

Ik ben namelijk nogal een liefhebber van Frankrijk, vooral van het Zuiden, waar ik meestal mijn vakanties doorbreng.

Wat betekent voor u pétanque?

Het gezellige, het gemeenschappelijke trekt mij erg aan. Je hebt er niet veel uitrusting voor nodig. We komen met vier à zes mensen samen, we kiezen een terrein, en hop, we spelen. Er is altijd een leuke sfeer.

Die ets die ik daar aan de muur zie hangen...

Is gemaakt door een kunstenaar ter gelegenheid van de jubilarissen van ACOD. Ik weet niet in welk jaar precies. Het stelt de haven voor met op de achtergrond de toren van Antwerpen. Daarnaast hangen nog een paar zichten van Antwerpen, en nog een schilderij van een 1 mei optocht, die hier door de Hoogstraat stapte en zo naar de Grote Markt trekt.

Ik dank u voor dit gesprek.

Boeken**Een vallei in de steentijd**

Peter Matthiesen

Beschrijving van het leven van de Koereloe, een stam die in de Baliemvallei in Centraal Nieuw-Guinea de tradities van de steentijd tot in de twintigste eeuw heeft kunnen behouden. Matthiesen volgt enkele individuen, en wijdt ons zo in de gewoontes en tradities van de Koereloe-stam.

Uitg. Contact, 203 blz., 595 fr.

De zon verbergt de maan niet Gedichten

Jacobus Bos

Net als in het debuut van Bos, "Mijn blauwe evenbeeld", vormen de gedichten in deze nieuwe bundel een aaneensluitend verhaal, waarin de mens steeds ondergeschikt is aan zijn omgeving, en er soms zelfs het slachtoffer van wordt.

Poëzie vol beweging en muzikaliteit. Veen, Uitgevers, 490 fr.

Sombere toekomst?

Als er een domein is waarin de volkeren van Oost-Europa geen zin hebben om hun "achterstand" in te lopen dan is dit wel op het vlak van de werkloosheid.

De gedane keuze voor een markteconomie waarin de winst primeert zal, voor er ooit sprake is van een eventuele materiele verbetering, heel wat negatieve gevolgen hebben voor wat de tewerkstelling betreft. De krant "Le Monde" vestigt hierop de aandacht en geeft hierbij cijfers vrij die tot nadenken stemmen.

Eind april registreerde men in de DDR reeds 65.000 werklozen of bijna het dubbele van de maand maart (38.303). Alhoewel nog ver verwijderd van de 1,9 miljoen in de BRD gaat het hier toch reeds om een stijging van meer dan 70 %.

Onder deze werklozen bevinden zich 12.000 personen met een universitaire vorming, 36.000 technici en verder niet gekwalificeerde arbeiders.

In een interview in het Westduitse weekblad "Der Spiegel" houdt de Oostduitse minister van Binnenlandse Zaken Peter Michael Dietel, er rekening mee dat de "vereniging" een toename van de werkloosheid in de DDR kan veroorzaken gaande van 2,5 tot 4 miljoen. Voor een bevolking ± 16 miljoen inwoners, is dit wel ontzaglijk. Dietel vreest dan ook heel wat sociale onrust.

Van zijn kant meldde het Poolse persagentschap dat de werkloosheid in Polen zou kunnen verdrievoudigen en tegen het jaareinde de kaap van de 1 miljoen werklozen overschrijden. Eind april noteerde men reeds 367.000 werklozen. Pap voorziet tegen 1 augustus reeds een golf van afdankingen die tot 150.000 mensen zou kunnen oplopen. Van de 320.000 jongeren die half 1990 op de arbeidsmarkt komen blijkt reeds dat slechts de helft geen enkele hoop moet hebben om een eerste werk te vinden.

In Hongarije waar men tijdens de laatste maanden reeds 20.000 werklozen tekde wordt verwacht dat dit aantal in de volgende maanden de 200.000 zal bereiken.

Volgens dezelfde bron zou in de Sovjetunie het aantal werklozen reeds opgelopen zijn tot 7 miljoen. Volgens een lid van de Staatsraad wordt eerstdaags de invoering van een werkloosheidsvergoeding voorzien.

Men staat ver van de tijd dat er, tenminste volgens de officiële gegevens, geen werkloosheid was in de toenmalige socialistische landen. Zullen sommigen niet geneigd zijn om het verleden te betrouwen?

De veranderingen in Oost-Europa Deel 2: Hoe nieuw is het nieuwe denken?

In het vorige deel van onze analyse over Oost-Europa (1) bekeken we hoe de Oost-West tegenstelling voor de komst van Gorbatsjov (1985) economisch en politiek verwoord werd vanuit de tegenstelling arbeid-kapitaal. Het viel echter op hoe historische misgroeien en ideologisch dogmatisme eerder verantwoord werden vanuit een vereenvoudigd, deterministisch marxisme-leninisme in plaats van een marxistisch onderzoek van de complexe realiteit. Wij plaatsten echter evengoed vraagtekens bij de Oosteuropese veranderingen, even fundamenteel op politiek als op economisch vlak. Dezelfde definities hanterend (2) willen we in dit deel de achtergronden van Gorbatsjovs politiek onderzoeken. In het volgende deel zullen we het over de militaire en politieke toekomst hebben op internationaal vlak.

Naar een gezamenlijke wereld-economie?

Heel vlug na het lanceren van de perestrojka (hervormingen) en de glasnost (openheid) (1985) formuleerde Gorbatsjov een aantal gedachten die diametraal tegenover de vroegere uitgangspunten stonden. In plaats van de tegenstelling tussen socialisme en kapitalisme te beklemtonen legde hij de nadruk op de gemeenschappelijke elementen.

Oost en West konden hun oren niet geloven toen hij het in Reikjavik over de gemeenschappelijke nukdaaire vijand had en zijn beroemd idee van het Europese huis openbaarde. Laten we zijn ideologische fundamenten hiervan even nader bekijken.

Zoals in vorig deel reeds geschetst heeft Gorbatsjovs hervormingspolitiek ook, en vooral, een economische reden. Voor het eerst werd openlijk toegegeven dat de Sovjetunie (SU) zowel kwantitatieve als kwalitatieve economische problemen had. Vandaag wordt zelfs openlijk gezeurd voor het failliet van een land dat

dagelijks haar goudreserves moet aanspreken en hopeloos achtergeraakt in haar betalingen in buitenlandse deviezen. De jongste Sovjet-Amerikaanse top (31.5-3.6), waarop iedereen op de uiteindelijke ondertekening van de halvering van de intercontinentale kernraketten had gehoopt, werd overduidelijk door die economische problemen overschaduwd. Laten we echter niet vergeten dat Gorbatsjov in 1985 tegenover een westen stond dat zich pas van een economische crisis herstelde. Zij deed dat door in versneld tempo via rationalisering en hoogtechnologische automatisering door te voeren en had zodoende de voorbije jaren legers werklozen gemaakt. Zowel het laatkapitalisme als het bestaande socialisme bleken toen dus met economische problemen af te rekenen te hebben.

Oppervlakkig zou men kunnen beweren dat de SU gebaat zou kunnen zijn met de invoering van het overproducerende kapitalisme, terwijl het westen baat zou vinden met een sociale politiek à la SU. Daarbij vergeeft men echter dat beide systemen een totaal verschillende economische basis en drijfveer bezitten. In het westen is alles ondergeschikt aan de privé-winst (of productie van meerwaarde), gebaseerd op de privé-eigendom van de productiemiddelen. In het socialisme zou de productiedrijfveer de behoeften van de mens moeten zijn, zowel als individueel als als kollektief konsument. Vandaar dat de gemeenschap, via de staat, eigenaar is van de productiemiddelen. Let wel dat hierbij geen politieke, noch enige economische organisatievorm structuur voorge- of beschreven staat.

Gorbatsjov wees echter niet op dit fundamentele verschil, maar op de gemeenschappelijke economische uitdaging waarvoor de wereld stond, en nog steeds staat. Hij dacht hierbij aan de realisatie van wat men de "derde industriële revolutie", die van de alomtegenwoordige toepassing van de 'chip', noemt.

Nadien is men gaan inzien dat het kapitalisme en het socialisme nog economische gelijkwaardigheden kennen. Zo horen beide economische stelsels thuis in de **hooggeïndustrialiseerde wereld**, met een belangrijke producerende **arbeidersklasse**. Beide manifesteren zich

eveneens binnen en op een wereldmarkt, die echter geregeerd wordt door een internationaal kapitalistisch betaalmiddel bij uitstek: de dollar. Wanneer Gorbatsjov de roebel dus internationaal konverteerbaar (omwisselbaar) wil maken, dan is dat dus slechts een aanpassing aan de bestaande werkelijkheid. Hierdoor zal de SU trouwens veel minder afhankelijk zijn van internationale deviezen, die ze nu slechts door haar export kan verzamelen. Het omwisselbaar maken van de roebel houdt dus in se geen verraad aan het socialisme in. Wanneer hij echter zou toegeven aan de eis van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) om over te stappen naar een economie geleid door het privé-bezit van de productiemiddelen, dan wordt wél aan dat socialistisch principe getornd.

Blijft natuurlijk de vraag in hoeverre een land als de SU, zo rijk aan grondstoffen, arbeidskrachten en administratie, zich op de wereldmarkt als vragende partij moet manifesteren. Biedt zij zich echter als verkoper aan, dan ook stelt zich het probleem van de konverteerbaarheid. Geen enkel land, kapitalistisch of socialistisch, wil een buitenlandse balans waarop enkel import ingeschreven staat. Wil de SU op de wereldmarkt verkopen, dan moet ze dus ook kopen, en omgekeerd. Ofwel manifesteert men zich dus, ofwel isoleert men zich volledig, zoals Albanië. Gorbatsjov heeft duidelijk, ook onder invloed van zijn binnenlandse productieproblemen, voor het eerste gekozen.

Beweren dat dit zou bewijzen dat kapitalisme en socialisme elkaar nodig hebben of hetzelfde zouden zijn is al even foutief als zeggen dat de (bestaande) socialistische economieën kapitalistisch moeten worden. Het is evenwel wel zo dat een socialistisch en kapitalistisch land met elkaar handel kunnen drijven, in wederzijds voordeel. Dat gebeurde reeds voor Gorbatsjov, maar gezien zijn binnenlandse economische problemen en zijn keuze die handel en economische samenwerking, via joint ventures en andere, op te drijven zou de internationale konverteerbaarheid van de roebel hem wel goed uitkomen. Wat wel juist is, is dat beide economische systemen zich op een wereldmarkt bevinden, die sinds het begin van deze eeuw zo geïnternationaliseerd is, dat men moeilijk

aan een (zekere) concurrentie onderuit kan. De tegenstelling tussen socialisme en kapitalisme ligt hem inderdaad niet in de produktiemiddelen in se. Zo is de spits-technologie nu eenmaal een internationaal gevolg van het wetenschappelijk onderzoek, net zoals haar toepassing of gebruik. De tegenstelling ligt hem in de eigendomsvorm van de produktiemiddelen. Wanneer Gorbatsjov dus op gemeenschappelijke elementen in de economische systemen wijst, heeft hij gelijk. Beide streven er immers naar om kwalitatief zo hoog mogelijke produkten te produceren op een wijze die zo rationeel en zo goedkoop mogelijk is. De tegenstelling in eigendom bepaalt echter ook wie produceert waarvoor. Ofwel is het om de behoeften van de konsument te bevredigen, ofwel om de privé-winst. Vandaar dat in het socialisme een planning mogelijk is, omdat de behoeften kunnen geschat worden. Men moet geen 3 broden bakken, als 1 genoeg is. In het kapitalisme echter zal de kapitalist geneigd zijn zoveel mogelijk te produceren, omdat bij afzet zijn winst dan hoger ligt. Hoezeer een individueel kapitalist ook de menselijke behoefte wil bevredigen, het (konkurrentie)stelsel waarin hij funktioneert verplicht hem zoveel mogelijk winst te maken, op gevaar failliet verklaard te worden.

Naar eenzelfde markt?

Het economische probleem waarmee Gorbatsjov gekonfronteerd werd, en wordt, stelde zich echter niet zo zeer op buitenlands vlak, maar eerder op de binnenlandse markt.

De cruciale vraag blijft: hoe kunnen er meer en betere konsumptiegoederen geproduceerd worden? Gorbatsjov zag zeer goed in dat de invoering van de westerse know-how wel kon helpen, maar geen fundamentele oplossing bood. De aankoop en afhankelijkheid van de westerse technologie zou op langere termijn trouwens de SU (economisch en budgettair) verzwakken.

De vraag blijft dus: hoe kan de Sovjetarbeider meer produceren of beter distribueren?

Met hem enkel een hoger loon te geven zou men het bestaande tekort aan (luxe-)konsumptiegoederen, en dus de malaise, nog vergroten.

Gorbatsjov koos aanvankelijk voor een beter beheer of management. De uitgebreide administratie woog te zwaar en kostte teveel, ook tijd. In de nieuwe wet op de staatsondernemingen (1.1.88) en die op de coöperaties (1.6.88) werd duidelijk

geopteerd voor kleinere (beslissings-) eenheden, met een grote mate van zelfbestuur en die vooral kostendekkend moesten werken. Op sommige plaatsen ging men zelfs zo ver dat de lonen pas uitbetaald werden nadat alle andere uitgaven van de verkoop afgetrokken waren. Volgens Aganbegjan (3) leidde dit tot goede resultaten.

Op die manier werd inderdaad tot een van de kernen van het probleem doorgedrongen, nl.: het bestaan en in de hand werken van een sociaal profitaat. Wanneer het socialistische principe 'loon naar werken' ondergraven wordt door een zekerheid van vast loon, zal de doorsnee egoïstische mens veel minder werken. Waarom zou hij, als er op het einde van de maand toch geen verschil in het loonzakje is? Het andere extreme, het opjutten van de werker voor hetzelfde loon, dat in deze neo-liberale hoogdagen in het westen welig tierd, is al even verwerpelijk. De morele stimulans, via helden van de arbeid en vakantiemogelijkheden, heeft uiteindelijk niet het gewenste resultaat opgeleverd.

Uit dit alles blijkt dat noch een lokaal beter management, noch een betaling à rato van het gepresteerde werk, iets moet afdoen van het kollektief bezit van de produktiemiddelen, en dus van het socialisme. Het is perfect mogelijk goed werk te belonen, zonder de motivatie in de privé-eigendom van de produktiemiddelen te zoeken.

Blijven nog de problemen van de distributie en de prijsvorming. Wanneer kwaliteitsvolle produkten van een goed draaiende fabriek door een slechte distributie niet verkocht worden, dan krijgen noch de konsumenten, noch de werkers hun verdiende loon.

Ofwel laat men de distributie (gedeeltelijk) over aan de produktie-eenheden, ofwel introduceert men dezelfde belonende motivatiemaatregelen en het vernieuwde management in de distributiesektor en slinkt men ook daar de administratie tot het noodzakelijke af.

Momenteel wordt in de SU meer voor de eerste optie gekozen. Maar het moet gezegd dat de kollektieve eigendom van produkt en distributiemiddel daardoor verkleint van de (staats)gemeenschap naar de individuele producenten. M.a.w. in die keuze wordt, alhoewel verdoken, wel overgestapt naar het privé-bezit van de produktiemiddelen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat voorstanders van dergelijke maatregelen, zoals Aganbegjan (4) en Akoelinin (5), daar een volgende, soort volkskapitalistische stap aan kop-

pelen. Hierbij kunnen de arbeiders aandelen in hun eigen bedrijf nemen.

Thatchers ontnationalisering van de telefoon- en energiebedrijven maakt school. Zij durven zelfs een gedeeltelijk eigen beheerde markt in produktiemiddelen in het vooruitzicht stellen!

Ook de prijsvorming is een probleem dat zowel het kapitalisme als het socialisme kent. Beide systemen gaan failliet wanneer zij prijzen hanteren die ofwel te hoog liggen voor de verkoop, ofwel te laag om kostendekkend te zijn. In het (bestaande) socialisme werd de reële prijs echter door allerlei subsidiëring en boekhoudkundige knepen uit het oog verloren. Wanneer men een individueel beheerde verkoop wil toelaten dan komt natuurlijk de reële koopprijs naar boven. Evenals wanneer men de staats economie in het reine wil trekken. Ook binnen de socialistische economie blijft de wet van vraag-en-aanbod dus gelden. De kern van de zaak is echter of dat de maatschappelijke vraag en het aanbod van de maatschappelijk bezitte produkten de prijs zal bepalen, los van enige sociale (loon- en prijzen-)politiek, of de (privé-)winst de prijs zal bepalen. Eenmaal men kiest voor privé-bezit van de produktie- en distributiemiddelen komt men ook tot volledige vrije prijsbepaling en moeten distributie en markt volledig opengegooid worden. Men zal dan al de kapitalistische fenomenen meemaken, van dumpingprijzen tot onafiatende prijsverhoging. Eerste minister Ryzkov heeft trouwens reeds in alle oprechtheid voor Poolse situaties gewaarschuwd.

Het louter erkennen van het marktprincipe door Gorbatsjov en de zijnen doet dus geen afbreuk aan het socialisme. Een vrij marktprincipe, gebaseerd op het privé-bezit van produktie en distributie, en waar men dus een prijzenkonkurrentie kent in plaats van een kwaliteitsmotivatie, doet dat fundamenteel wel. In zijn jongste interview (6) spreekt Gorbatsjov nog steeds van een 'gereguleerde markteconomie', iets wat in de historische aankondiging van Ryzkov over de overstap naar een vrije markt niet overkwam. Maar de vraag blijft nog steeds of de 'regulatie' zal uitgaan van een sociale politiek op zijn westers (om de scherpe kantjes af te vlakken), of zij zal uitgaan van een marktcontrole gebaseerd op het blijvend gemeenschapsbezit van produktie- en distributiemiddelen. De jongste berichten en economische uitlatingen laten het ergste, dus het eerste, veronderstellen.

Sommige sovjetekonomen hebben het over een gemengde economie, waarbij

de privé-sektor zou kunnen inspelen op snel veranderende marktbehoeften, terwijl bepaalde statistisch voorspelbare basisbehoeften (zoals brood) eerder een staatsaangelegenheid zouden blijven. (5) De mengeling is m.i. onhoudbaar. Welke produktiewijze zal trouwens de prijzen vormen? Welke zal de lonen bepalen? Welke produktiewijze zal trouwens de prijzen vormen? Welke zal de lonen bepalen? Welke zal voor blijvende werkgelegenheid zorgen? Een socialistische economie veronderstelt ook een staatsboekhouding en een dito beheer en planning. Zij zullen dan weer veel te standvastig zijn voor en veel te afhankelijk van een overheersende privé-sektor, die trouwens internationaal gebonden is. En waar zal de (staats)gemeenschap haar geld vandaan halen, als de privé met de aantrekkelijkste winsten gaat lopen? Op welke manier zal de staatssektor dan gefinancierd worden? Of zal de staat mogen opdrassen voor de verlieslatende sektoren en de sociale lasten en voorzieningen (onderwijs, wegennet, gezondheidszorg, enz.), zoals in het kapitalisme het geval is? Ook met een gemengde economische vorm komt men van de regen in de drup. De invoering van privé-bezit van produktiemiddelen is trouwens juist geopperd om het tekort aan konsumptiegoederen op te lossen, en nu zou men die statistisch voorspelbare sektor toch in gemeenschapsvorm houden. Ook de nieuwe Sovjettop is blijkbaar nog niet uit de verwarring.

Gorbatsjov heeft terecht gewezen op de gelijkaardige economische problemen in en de nauwere economische banden en behoeften tussen oost en west. Maar in plaats van zijn oorspronkelijke oproep om elkaar in deze (zelfde) wereldmarkt ook economisch te helpen, lijkt de SU, welkwaer later dan de Oosteuropese landen, voor een privé-bezit van produktie- en distributiemiddelen gekozen te hebben. Deze afbraak van het (bestaande) socialisme zou wel eens heel andere gevolgen kunnen hebben dan een bevrediging van de konsumptiebehoeften. Gemeenschappelijke behoeften worden niet steeds op dezelfde manier bevredigd.

Het gemeenschappelijk belang

Dat produktie, zowel kapitalistische als socialistische, sowieso de menselijke behoeften bevredigt, werd ons, na de bijbel, ook door de ekonomen ingepompt. Tot dat de mens, mede dankzij de betaalde vakantie, opnieuw de natuur ontdekte, zijn waar leefmilieu. Zware industrie had

onze steden in mistige spookplaatsen veranderd, waar de was buiten even vlug verkleurde als onze longen. Vroeger werd ons voorgehouden dat in het socialisme de mens, en dus ook zijn behoefte gezond te (over)leven, centraal stond. Tot Tsjernobyl niet enkel het fictieve van staatskundige grenzen, maar ook de fetisj van het bestaande socialisme ontrochtte. Gorbatsjov werd reeds zeer vroeg met Tsjernobyl gekonfronteerd. Hij koos resoluut voor de grensoverschrijdende natuur i.p.v. de vervuillende industrie. Sinddien zijn in de SU na milieuklachten reeds verschillende produktielijnen, zelfs fabrieken, stilgelegd.

Wordt de SU na het paradijs van de arbeider het paradijs van de natuur? Wellicht zal altijd wel een spanning blijven bestaan tussen produktie en milieu. Toch spreekt het voor zichzelf dat in een door de gemeenschap gecontroleerde economie, net als het milieu, het eenvoudiger moet zijn om de mens, en dus ook zijn omgeving, centraal te plaatsen. In het socialisme zou immers geen tegenstelling mogen bestaan tussen het individu, dat om de eigen winst wil blijven produceren, en het kollektieve belang.

Gorbatsjov had dus overschot van gelijk in zijn 'nieuwe denken' het milieu als een primordiaal belang en een eerste zorg, gemeenschappelijk aan socialisme en kapitalisme, te benadrukken.

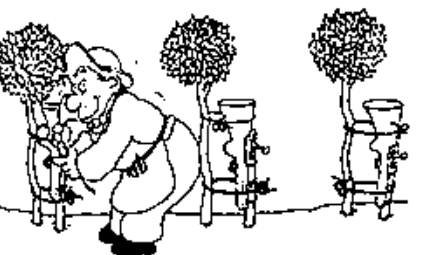
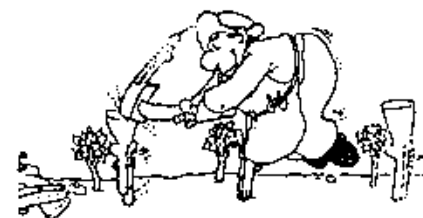
De gemeenschappelijke vijand

Van dezelfde aard, omdat het ook de mens als bedreigd levend wezen voorstelt, is zijn vernieuwende kijk op de militaire werkelijkheid. Vroeger werd elke socialistische bewapeningspanning verantwoord vanuit de tegenstelling arbeid-kapitaal op internationaal vlak. Elke nieuwe bewapeningsronde dende vanuit

het socialistisch blok met dezelfde munt betaald. Het socialisme moest zich immers kunnen verdedigen tegen het aanvallende kapitalisme.

Gorbatsjovs militaire en buitenlandse politiek zag enerzijds in dat in het westen niet iedereen een koude-oorlogshavik was en anderzijds ook binnen de kapitalistische klasse een aanzienlijk deel zich tegen de bewapenings- en konfrontatiepolitiek à la Reagan keerde. Het vroegere militaire opbod had een situatie gekreëerd waarin eik kamp de vijand ontelbare keren kon vernietigen, zichzelf daarbij inbegrepen. De wapenwaan had nog weinig met het uitgesproken uitgangspunt van defensie te maken. Science fictionprojecten zoals Reagans 'Star Wars' waren ook in het westen onbetaalbaar geworden. De dreiging ging niet meer uit van de (dankbeeldige) vijand, maar van de (leem) bewapening zelf.

Gorbatsjov riep die waanzinnige bewapening terecht tot gemeenschappelijke vijand uit. Zowel oost als west hebben er alle belang bij te ontwapenen. Hiermee verving hij de bewapeningspiraal en haar onderliggende doktrine door de politiek en het inzicht van de gedeelde veiligheid. Met de (nog) bestaande wapens en afschrikingsstrategieën is het inderdaad zo dat onze veiligheid gemeenschappelijk en gedeeld is. Een zienwijze die trouwens in de brede vredesbeweging reeds ingang gevonden had. Met de notie van veiligheid en ontwapenen kwam ook de zoektocht naar de hoogst noodzakelijke defensie naar voren. Vandaar, en rekening houdend met de verschillende stemmen uit het westen, dat Gorbatsjov de eerste was die er niet voor terugschrok duidelijk asymmetrische ontwapeningsvoorstellen te doen en zelfs dergelijke eenzijdige stappen te ondernemen om het (militaire) ontwapeningsproces en

de (politieke) ontspanning op gang te brengen. De uiteindelijke ondertekening van het INF-akkoord over de ontmanteling van de middellange kernraketten in Europa is daar zowel inhoudelijk als historisch het resultaat van. Net zoals het militair defensief niet nodig is ook een ruimtekoft boven de SU op te trekken om Reagans sterrenkrijg te ontzenuwen. Over wat defensief minimaal wel nodig is zijn we echter nog niet uitgepraat.

De defensieve grenzen

Kennen we de grenzen van het defensieve nog niet, de defensieve grenzen zijn reeds lang bekend. De enige reden om nog wapens en manschappen te hebben is om het land te verdedigen. Buiten de niet probleemloze omschrijving van 'land' is dat de eenvoudigste definitie van 'defensief'. De grenzen van de Sovjetverdediging lagen vroeger echter op de frontlijnen van kapitaal en arbeid, de scheidinglijnen tussen kapitalisme en socialisme. Nu de Sovjettop zelf begon te twijfelen over haar eigen modelstaat, vooral op politiek en economisch organisatorisch vlak, was de tijd rijp om de **Sovjettroepen uit het buitenland terug te trekken**. Rekening houdend met de nieuwe omschrijving van de defensie en inspeliend op het algemeen verlangen, ook van het Sovjetvolk, naar ontspanning en ontwapening, waren de eerste, eenzijdige bewegingen uit de DDR en Tsjecho-slovakije tenslotte dezelfde als die uit Afghanistan.

De enige obstructie, die trouwens nu nog bestaat, is de **NAVO-welgering haar troepen uit het buitenland terug te trekken**. Inmiddels is de evolutie in Oost-Europa echter zo uitgedraaid dat het Warschaupakt nog weinig meer is dan een papieren overeenkomst. Verschillende landen eisen trouwens bilateraal de verdwijning van de Sovjettroepen uit hun landen. Voor Gorbatsjov, die de politiek van nationale zelfbeschikking strikt naleeft en geen reden meer ziet in het militair behouden van het Sovjetmodel, is dat geen moeilijkheid. De netelige Duitse kwestie leert ons dat het de NAVO is die een vergelijkbare terugtrekking weigert en de terugtrekking van de Sovjettroepen dus blokkeert. Want naast de topontmoetingen en de 4x2-samenkomsten is er nog altijd iets als de konventionele gesprekken in Wenen, waar NAVO en Warschaupaktlanden rond de tafel zitten. Meer en meer trouwens blijkt dat de nog aanwezige Sovjettroepen hun actieve of passieve rol gespeeld hebben in de omverwerping

van de vroegere Oosteuropese bewindstui. (7)

Er moet trouwens opgemerkt dat in de derde wereld de **internationalisering van verschillende 'konflikten'** door de terugtrekking van socialistische troepen sterk afgenomen is. (Afghanistan, Angola) Het feit dat de wapens, zij het op beperkte schaal, nog verder kletteren bewijst echter dat het ware probleem, dat van een maatschappijkeuze, verre van opgelost is. En daar waar zich een gelijkaardige internationalisering door de Amerikaanse bemoeizucht afspeelt (Midden-Oosten, Nicaragua) is er alles behalve sprake van terugtrekking, behalve na eenzijdige overgave zoals van de sandinisten verlangd wordt. Panama is in onze media maar kort tersprake gekomen.

Het is echter in de derde wereld dat men aan de lijve ondervindt wat 'defensief' betekent. De Cambodjanen zullen zeker een antwoord klaar hebben.

Ook de terugtrekking van de Sovjettroepen mag ons dus niet doen vergeten dat er wel degelijk een verschil bestaat tussen kapitalisme en socialisme. Dat die tegenstelling van politiek-economische aard is en dus niet in vreemde landen of met wapens moet uitgevochten worden staat dus buiten twiifel. Het is slechts onder vrede en veiligheid dat voor onze kultuur, ons milieu en ons leven, en dus ook voor een bepaalde maatschappij en sociale strijd, het zuiverst en onafhankelijkst kan gekozen worden.

Die nationale onafhankelijkheid verdedigen is defensie, laat dat ook binnen de Europese Gemeenschap en het toekomstige Europa duidelijk zijn.

Het Europese huis

Gorbatsjov verwoordde die gedeelde veiligheid en de gemeenschappelijke belangen wellicht het duidelijkst in zijn beroemde uitspraak over het "Europees huis". Op die manier gaf hij trouwens een duidelijk verlenstuk aan het Helsinki-proces. Hij blijft in dit huis ook op onze gemeenschappelijke kultuur wijzen. Een van de verworvenheden die typisch met de Europese kultuur geassocieerd wordt is het **individualisme**. De politieke erkenning van de rechten en plichten van het individu vindt dan zijn hoogtepunt in de democratie, waarvan de weg ook al in Europa zou gestaan hebben.

De democratische illusie van het oude Griekenland latend voor wat ze is, viel het op dat vóór Gorbatsjovs komst de mensenrechten en de democratie twee begrippen waren waarover het westen wel

het alleenrecht scheen te hebben en die zelfs tegen de SU gebruikt werden. Vanuit het Helsinki-proces moest een late Breznev de notie van de individuele mensenrechten erkennen.

Met Gorbatsjov viert het individualisme, niet enkel in Oost-Europa, opnieuw hoogtij. Zowel in oost als in west wordt aanvoeld hoe eenzijdig kollektief-korporatistisch de verbonden een iets als 'loon naar werken' vroeger geïnterpreteerd hebben. Gorbatsjovs hervormingen worden symptomatisch niet door de arbeiders, maar door de intellectuelen en de kaders gedragen. In het westen komen de ambtenaren op straat om gelijk loon met de privé-sektor en herwaardering van hun arbeid, dat niet enkel in uren kan geteld worden.

Over de verschillende inhouden van 'democratie' en 'mensenrechten' hadden we het in het eerste deel (1). Gorbatsjov heeft echter ook de individuele, naast de sociale van oudsher, mensenrechten erkend, zoals de vrijheid van godsdienst, van afwijkende (politieke) mening, het publicatierecht, enz. Zolang de individuele eisen de kollektieve niet belemmeren (recht om te doden bijv.), zolang nationale onafhankelijkheid geen eng separatisme wordt, zolang individualisme geen egoïsme wordt, kan veel, ook al kunnen de veranderingen een moeilijke geboorte, een trage verwezenlijking of een verrassende belangentegenstelling tonen. Over deze moeilijkheden van het 'nieuwe denken' en haar toekomst op militair en internationaal politiek vlak hebben we het in het laatste deel van ons Oost Europees drieluik. Vandaag wordt het 'nieuwe denken' op ecologisch en militair vlak overgeschaduwd door haar economische keuze voor een oud, egoïstisch winstprincipe.

L. Bollaert, 11.6.90

- (1) L. Bollaert, Deel 1: hoe het was, Vrede 283.
- (2) In deze reeks hanteren we het *marxisme-leninisme* als het historisch en dialektisch materialisme dat door Marx als onderzoeksmethode en ideologie uitgewerkt is en door Lenin in historisch omstandigheden voor het eerst in de praktijk geprobeerd is. Het *socialisme* is dan die staatsorganisatie die op binnenlands vlak de productie- en distributiemiddelen in gemeenschapsbezit houdt en de verdediging tegen de buitenlandse economische en militaire druk organiseert.
- (3) Dit leidde in één jaar tot een verhoging van de arbeidsproduktiviteit met 25 pct. in de bedrijven reorienterend onder het ministerie van Geologie. Zie Abel Aganbegjan, *De toekomst van perestrojka/Revolutie in de Sovjet-economie*, 1989, blz. 20.
- (4) Abel Aganbegjan, op.cit.
- (5) Zie de bijdrage van prof. Akoelin op het colloquium over economische samenwerkingsvormen met de SU, ingericht door Ufisa, Rujca en het Poesjkincentrum, verslag in *De Standaard* van 5.2.90.
- (6) Interview in *Time* (4.6.90) en *Knack* (6.6.90).
- (7) Zie H. Muys, 'Omgekeerde Sovjet-doctrine?'. *De Standaard* 2.6.90.

Nomenklatura

Het is reeds lang geweten dat politiekers van alle hout pijlen weten te maken. Zo zijn ze er als de kippen bij als ze zich aan een of ander evenement kunnen optrekken. Premier Martens en de ministers J.L. Dehaene (met echtgenote), Philippe Maystadt, Robert Urbain, Patrick De Waele, J.P. Grafé en Jos Chabert zijn zo naar Verona getrokken om er in de Mondiale de Rode Duivels aan het werk te zien (of zich zelf te laten zien) bij hun match tegen Zuid-Korea. Wat er ook van zij uiteindelijk blijft dit hun goed recht. Wanneer Martens en het echtpaar Dehaene hiervoor een Mystère 21 van de luchtmacht uit de koods halen wordt dit wel een andere vraag. Want het is de gemeenschap die voor dit niet officieel pleziemeisje moet opdraaien. Stel u nu voor dat België in de finale geraakt. Dan halen ze er nog een Boeing 707 bij om de achtentzestig ministers en hun gevolg naar Rome te brengen.

Nieuw rechts in Polen

Op 1 mei kwamen te Warschau 2000 afgevaardigden, die allerhande ultra conservatieve formaties vertegenwoordigden, naar het eerste Kongres van rechts. Tema's die bij deze bijeenkomst aan bod kwamen: de "Poolse identiteit", de noodzaak van een "sterke staat" en er werden eveneens anti-Duitse en anti-Sovjet accenten gelegd. Manifesten, waarin de Joodse origines van de Poolse leiders werden aangetoond en een brochure over de "misdaden van Joodse kommunisten", werden er in de wandelgangen uitgedeeld. De oude demonen komen in Polen dus weer aan de oppervlakte.

Wapenhandel

Australië gaat vijftig Mirages II gevechtsvliegtuigen, voor een bedrag van 900 miljoen B.fr., aan Pakistan verkopen. Deze vliegtuigen werden in de jaren zestig bij het Franse Dassault aangekocht maar gedeeltelijk onder licentie in Australië gebouwd. Sindsdien worden ze vervangen door de Amerikaanse F 16. Gezien de Mirage II in overleg met Frankrijk werd gebouwd moest Parijs de toelating verlenen om deze door te verkopen aan Pakistan. Frankrijk, dat vriendje speelt met Islamabad, aan wie ze kortgeleden een atoomcentrale verkocht, bewijst hier eens te meer dat ze niet vooraan staat in het ontwapeningsproces.

"Das Militär"

Van 6 tot 9 april werd een bliksemaanval, met inbegrip van de Pershing I, tegen de D.D.R., Polen en Tsjechoslavakije uitgetest. Deze operatie maakte deel uit van de militaire manoeuvres die door het Westduitse leger in Geilenkirchen, in het Noorden van de B.R.D. werden gehouden. De Westduitse minister van Defensie die hierover door de Grünen werd ondervraagd gaf als antwoord dat het slechts om "routine oefeningen" ging want ... op de raketten stonden geen kernkoppen. Een mentaliteit om van te hulveren.

Biologische wapens

Het Kongres van Afgevaardigden van de Verenigde Staten keurde een wetsontwerp goed dat het op punt stellen van biologische wapens, hun bezit en steun aan landen die deze willen vervaardigen, illegaal verklaart. Goed zo! Wanneer krijgen we een gelijkwaardig standpunt inzake kernwapens?

Uitwijkingen

Acht procent van de bevolking van de Verenigde Staten, dat is 20 miljoen mensen, zijn immigranten uit Latijns-Amerika. Het grootste aantal komt uit Mexico (12,6 miljoen) en de overige uit Centraal- en Zuid-Amerika. Hieronder niet minder dan 2,5 miljoen mensen uit het kleine Portorico. De meesten zijn hun land, waar ze onder ellendige voorwaarden leefden, ontvlucht maar kennen ook in de V.S. een schrijnende armoede. Hierbij komt dan nog dat ze slachtoffers zijn van racisme en discriminatie en velen, als clandestiene werkrachten op een onmenselijke wijze worden uitgebuit.

V.S. en Cambodja

Het is de gewoonte van de V.S.-leiders zich voor te stellen als "het geweten van de wereld". Tot met affaires zoals de Watergate, de Irangate de bom barst en men tot de vaststelling komt dat er tussen hun woorden en daden een ontzaglijke kloof ligt. Zo maakte de Amerikaanse T.V.-keten A.B.C. half mei bekend dat Washington in het geheim militaire hulp verleent aan de Rode Khmers voor hun strijd tegen de wettelijke Cambodjaanse regering. In de uitzending bevestigden gewezen en huidige verantwoordelijken van de V.S.-administratie, waarvan sommigen nog in dienst zijn, de juistheid van

deze informatie. Het Witte Huis was er natuurlijk als de kippen bij om dit bericht te logenstraffen. We kennen dit echter...

V.S. contra P.L.O.

De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) van de Verenigde Naties heeft, eens te meer, onder Amerikaanse druk de aanvraag tot lidmaatschap van de Palestijnse Bevrijdingsorganisatie (P.L.O.) afgewezen. De bijeenkomst besloot nogmaals "de studie over het probleem verder te zetten" wat inhoudt dat de aanvraag van de P.L.O. voor onbepaalde tijd in de ijkast wordt gestopt. De deelnemers aan de bijeenkomst gingen uiteindelijk door de knieën voor de bedreiging van de Verenigde Staten de geldkraan toe te draaien indien de P.L.O. als lid aanvaard werd.

Geldverspilling

De eerste van de laatste nieuwe snufjes van de Franse luchtmacht, een Mirage 2000 N bestemd voor het gebruik van ASMP (luchtgrondraket bij laagvluchten, is vóór een paar weken neergestort. De Mirage 2000 N, die slechts op een hoogte van 150 meter vliegt, dank zij een ingebouwde radar die het reliëf van het terrein aftast, kan een ASMP raket afschieten met een kernbom van 300 kgr. met een vernietigingskracht van vijftien maal de bom van Hiroshima. Dezelfde dag viel ook een Mirage 2000 C te plat. Dit maakt het zesde vliegtuig van dit type dat neerstort. Hoeveel miljarden zijn hier weer in rook opgegaan ... en mensenlevens ...?

Manipulatie

Onderstaand bericht (acht lijntjes) vonden we in een verloren hoekje op de 7de blz. van De Standaard van 31/5. Kardinaal Kim, aartsbisschop van Seoul is veroordeeld tot een boete van 9,8 miljoen frank wegens het bouwen van een kerk zonder overheidsvergunning in Kodok, een buitenwijk van de Zuidkoreaanse hoofdstad Seoul. Moest iets dergelijks in Noord-Korea, Vietnam, China of de S.U. gebeurd zijn dan hadden we dit bericht zonder twijfel breed uitgesmeerd gevonden op de voorpagina van onze kranten. Nu is het echter een berichtje zonder commentaar want het betreft een Westerse bondgenoot met wie "zakendoen" voorrang heeft op de ideologische overwegingen.

Het internationaal muntfonds en de ontwikkelingslanden

De leniezitting van het Internationaal muntfonds (IMF) te Washington eindigde op 8 mei '90 met een kompromis. De geldmiddelen worden met 50 % verhoogd, maar de landen met schuldenlast worden ermee bedreigd om hun goudreserves langs het IMF te zien verkopen. Daarenboven lopen ze de kans hun stemrecht te verliezen in het IMF. En dit allemaal als ze hun financiële verplichtingen, dit zijn inzonderheid de interesten op hun schulden, niet tijdig zouden afbetalen. Gelukkig maar werd er ook beslist om een groter deel van de schulden te endosseren, dit is op zich te nemen.

Dhr. Michel Camdessus, directeur-generaal van het IMF kan tevreden zijn. Inderdaad heeft hij niet de gevraagde 100 % verhoging bekomen van de geldmiddelen voor zijn instituut dat hij bestuurt. Maar deze vraag tot verhoging die in overeenstemming is met de wensen van zijn dienst en ook van de ontwikkelingslanden en sommige rijke landen, waaronder Frankrijk, was voor hem niet haalbaar en wist hij bij voorbaat dat ze niet zou ingewilligd worden.

Met een aangroei van 50 % van het totaal van het aandeel van de landen-leden, wat uiteindelijk beslist werd door de hoogste politieke instantie van het IMF, zal dit instituut ongeveer 60 miljard dollars ontvangen, waarvan tweederde in inwisselbare valuta.

In grote lijnen volgen hier dan ook de consequenties van de beslissingen van hogervermelde leniezitting van het IMF. De verhoging van de geldmiddelen met 50 %, aangevuld met genoegzaam strenge voorwaarden voor slechte afbetalers, waarvan het financieel sneeuwbaaleffect dramatisch mag genoemd worden, is een doekje voor het bloeden.

In volgorde van belangrijkheid illustreert de opsomming van enkele ontwikkelingslanden met een totale schuld van 4 miljard dollar de hopeloze situatie: Soedan, Zambia, Peru, Liberia, Panama, Zaïre, Vietnam, Guyana, Sierra Leone, Somalieland en Kampuchea. Waarom hopeloos? Omdat men er staten aantreft die hun ekonomie tot in het absurde beheren zoals Peru en Zambia. Andere die door hun moeilijkheden uit het verleden aan de grond raakten, zoals Vietnam en door corruptie zoals Zaïre en Panama. Andere

weer die ten prooi vallen aan verschrikkelijke uitbarstingen van geweld zoals in Kampuchea of aan de rand staan van een burgeroorlog zoals Soedan.

Hoe moet het dan wel?

Men kan ook kiezen, zonder de waarheid geweld aan te doen, voor de armste landen van de wereld. In overleg met die arme bevolking hoopt men in elk geval de strategie van samenwerking te versterken om hun achterstand in te halen. Aldus kan men een brug slaan naar de landen-leden, waardoor hun aandeel voor ontwikkelingsland samenwerking kan aangroeien.

Karikaturaal zou men het met twee symbolen kunnen voorstellen. Aan de ene kant een smakelijke peen en aan de andere kant de stok achter de deur. De peen staat symbool voor de peen. De bankwereld wordt toch op zijn gevoeligste plaats getroffen tengevolge het niet terug betalen van de interesten door de ontwikkelingslanden en die toch 18 miljard dollar bedragen. Recentelijk nog weigerde het IMF de kredieten te deblokkeren ten gunste van die landen die hun verplichtingen tegenover de banken niet nakwamen.

In 1987 werd er een speciale rekening geopend met 10 miljard dollar bestemd om faciliteiten te verlenen aan ontwikkelingslanden in moeilijkheden onder de benaming ESAF, wat een Engels letterwoord is.

Alleen die landen die een streng soberheidsbeleid voeren kunnen dan bij het hogervermelde ESAF een lening aangaan tegen 0,5 % om de achterstallige interesten te betalen. Dus eigenlijk een nieuwe put maken om een oude te vullen... Met de zegen van IMF kunnen ze daarenboven nog financiële steun krijgen van bevriende landen. Zo speelde Canada een steunende rol ten voordele van Guyana.

De ontwikkelingslanden die bij het ESAF zijn beland zijn ongerust geworden en menen dat ze nu definitief van het IMF zijn uitgesloten. Zij hebben dan ook waarborg geëist en verkregen op die leniezitting van het IMF. Maar dit instituut nam daarom de beslissing en dit zonder enige vorm van proces, om 3 miljoen ons goud ter waarde van meer dan één miljard dollar te verkopen. Dit goud werd vroeger

gestort als aandeel van de landen schuldenaars en waarvan ze nog steeds eigenaar waren. Dat is dus de financiële stok achter de deur. Maar er is nog iets anders, waarvan de doeltreffendheid verdacht is. Het idee is om aan het IMF een drukingsmiddel te geven alvorens extreme maatregelen te treffen zoals de uitstoting na een zekere termijn. Het stemrecht kan opgeschort worden van de vertegenwoordigers in de raad waarvan de achterstallen zich blijven opstapelen. Het rijkste land van de wereld, de V.S. dat nochtans zelf tot op de kop in de schuld zit, hebben dit geëist om alzo het Amerikaanse Congres te winnen voor de verhoging van 50 %!

Post-koloniale periode?

Tijdens de kolonisatieperiode lag het er vingerdik op, de kolonies waren nu eenmaal wingewesten en men kwam daar openlijk voor uit. Men vond dit de natuurlijkste zaak, want blanken waren toch superieur tegenover de gekleurde mensen, die toch nog in een half dierlijk stadium verkeerden!

Vandaag kan men er niet meer naast zien sinds de laatste kolonie Namibië onafhankelijk werd. De gekleurde volkeren bijten van zich af. Maar toch nog altijd wordt de Derde Wereld, "What is in a name?" geplunderd door de multi-nationale ondernemingen. De veel te lage grondstoffenprijzen kunnen de inheemse bevolking geen behoorlijk bestaan bezorgen, het IMF ten spijt. De wurggreep van de schuldenlast, de enorme macht van de multinationals die de ontwikkelingslanden controleren met daarbij nog de handelsbarrières die in het Noorden bestaan om de eigen markt te beschermen, zijn uiterst nefast. Het Zuiden is erg kwetsbaar daar ze afhankelijk zijn van één of enkele grondstoffen, meestal in onverwerkte vorm.

De rijke landen spendeerden aan de arme landen in 1989 47,6 miljard dollar terwijl de arme landen 178 miljard dollar betaalden als schuldaflossing in hetzelfde jaar! Dagelijks sterven er in de ontwikkelingslanden 40.000 kinderen aan ondervoeding en gemakkelijk te genezen kwalen. Ook kinderarbeid is daar niet vreemd aan. Wie sprak daar over de zuigkracht van de vrije markteconomie?

René Van Nerum

Zaire: De zwanezang van Mobutu?

Na de volksraadpleging waarin de Zaïrese bevolking, ondanks ettelijke intimidatiepogingen, toch haar ongenoegen tegen het regime botvierde, kondigde president Mobutu op 24 april democratische hervormingen aan. Glasnost bleek zich een weg naar Centraal-Afrika gebaad te hebben, zij het dan op z'n Zaïrees: Mobutu wilde een drie-partijensysteem, naar eigen zeggen om te voorkomen dat het meerpartijensysteem een afspiegeling zou worden van het Zaïrese tribalisme; een eerder cynische opmerking, als men bedenkt dat Mobutu's partij, de Mouvement Populaire de la Révolution (MPR), en bijna de hele geprivilegieerde klasse bestaat uit Ngwandi, de stam waartoe Mobutu zelf behoort, en die slechts 1% van de totale bevolking uitmaakt.

Maar goed, de MPR moest een gewone partij worden naast twee andere, en Mobutu zelf trad uit zijn partij om als scheidsrechter te fungeren. Hij eigende zich echter wel de sleutelposities van het regime toe: defensie, buitenlandse zaken en de staatsveiligheid.

Argwaan

De oppositie koesterde al dadelijk argwaan tegenover de hervormingen. Er was geen sprake van echte liberalisatie, zo werd gezegd, maar van iets dat Mobutu van bovenaf oplegde om de gemoederen te bedaren na het referendum, en op een sluwe manier zijn eigen positie te handhaven. Toch was er na 24 april heel wat politieke activiteit: de grote oppositiepartijen, waaronder UDPS (Union pour la Démocratie et le Progrès Social) en MNC/L (Mouvement National Congolèse/Lumumba), begonnen al campagnes op touw te zetten, en er werd een hele resem nieuwe partijtjes opgericht, sommige jammer genoeg door getrouwen van de dictatuur.

Op 30 april kreeg het nieuwe optimisme al een flinke deuk, toen tijdens een manifestatie twee UDPS - militanten door veiligheidstroepen werden gedood. De dag daarop ontsnapte UDPS - frontman Tshisekedi ternauwernood aan een aanslag op zijn leven. Op 3 mei werd alle hoop final van de tafel geveegd: Mobutu had zijn planning voor de hervormingen bekendgemaakt: tot 1 mei 1991 blijft de MPR de enige toegelaten partij, en is het

andere politieke groeperingen verboden manifestaties, optochten of meetings te organiseren. Na mei '91 komen er dan verkiezingen op alle niveaus. Zo heeft de oppositie geen enkele kans zich op die verkiezingen voor te bereiden.

Nu Mobutu de deur weer toetrok, na ze zelf op een kier te hebben gezet, werd de verontwaardiging bij de bevolking steeds groter. Vooral onder de studenten laaide de woede hoog op. Begrijpelijk, als men de lamentabele situatie in het onderwijs bekijkt. Er is zo goed als geen lesmateriaal, en het loon van het onderwijzend personeel ligt zo laag dat ze zich verplicht zien tijdens de examenperiode geld te eisen van de studenten voor een geslaagd examen.

Op 9 en 10 mei kwam het tot ernstige rellen op de campus van Lubumbashi, waarbij infiltranten uit de Mobutu - clan werden afgeranseld. De president greep naar de grove middelen en stuurde de Division Spéciale Présidentielle (DSP), zijn elitetroepen, die op de campus een bloedbad aanrichtten.

Sancties

In België werd al ietwat kortaderiger gereageerd dan kon verwacht worden. De Belgische regering beriep zich op de omstrede „mensenrechtenclausule”, opgenomen in de Belgisch - Zaïrese akkoorden van februari, om de leningen van staat tot

staat te bevriezen, en de uitvoering van de ontwikkelingsprogramma's uit diezelfde februari - akkoorden voorlopig op te schorten.

Het is niet veel, maar het is toch een begin. Nog een stap in de goede richting zou natuurlijk de afschaffing van de militaire hulp zijn, zoals de V.S. al enige tijd geleden deed.

In elk geval, de houding van België tegenover Zaïre, en de houding van het Westen tegenover Afrika in het algemeen, is duidelijk aan het veranderen. Tot voor kort werden de Afrikaanse bondgenoten immers onvoorwaardelijk gesteund, ongeacht de barbaarsheid van hun regime. Dat is niet langer het geval. Deze mentaliteitsverandering is makkelijk te verklaren: door het wegvallen van de Oost - West tegenstelling verliezen de Afrikaanse landen aan strategisch belang. Bovendien heeft het Westen in Oost - Europa een nieuwe exploitatiemarkt ontdekt, zodat ook het economische belang van het toch al leeggezogen Afrika vermindert. Vandaar dat de Westerse landen zich nu kunnen veroorloven economische en militaire hulp te koppelen aan de voorwaarde van respect voor de mensenrechten.

Het blijft echter bij halfslachtige maatregelen, waarmee de Westerse landen hun geloofwaardigheid proberen te behouden. België vormt daarop geen uitzondering. Pas als de hulpkraan helemaal wordt

President Mobutu op officieel bezoek in België bij Koning Boudewijn.

toegedraaid, en als de gekortwiekte Zaïrese oppositie de nodige steun krijgt, zal de Belgische regering haar verantwoordelijkheid echt hebben opgenomen. Maar politieke steun blijft voorlopig het voorrecht van de oosteuropese oppositiepartijen, die de toegangspoort vormen tot maagdelijke economische gebieden, rijp voor westerse exploitatie.

Mobutu is nochtans verloren zonder de buitenlandse hulp, waarmee in 1986 al 93 % van alle overheidsuitgaven werden bekostigd. In 1970 bedroeg dit nog maar 20 %. Het land is sedert de jaren '70 steeds dieper weggezakt in een economische crisis. De levensstandaard van de bevolking is dan ook dramatisch. Het BNP per inwoner is sinds 1966 meer dan gehalveerd. De bevolking van Kinshasa groeit jaarlijks met 6,1 % aan, terwijl de lokale voedselproductie er tussen 1986 - '88 met meer dan 35 % daalde.

Corruptie

De buitenlandse economische steun komt de verpauperde bevolking echter nauwelijks ten goede. Het wanbeheer en de corruptie maken saneringen zo goed als onmogelijk. Zo betalen grote overheidsbedrijven als de mijnmaatschappij Gecomines steeds minder belastingen, waardoor er meer geld moet worden gedrukt om de overheidsuitgaven te financieren, wat dan weer de inflatie in de hand werkt. Ook met de buitenlandse steun zelf wordt duchtig gesold. Het IMF is nog altijd op zoek naar 500 miljoen dollar die spoorloos blijken te zijn. Vermoed wordt dat Mobutu ze heeft gebruikt om zijn veiligheidsdiensten te financieren.

Dit doet ook vragen rijzen rond de haalbaarheid van het Bilateraal Ontwikkelingsfonds (BOF), dat werd opgenomen in de februari - akkoorden. In dit fonds zou een deel van de verschuldigde intrest op de (herschikte) schuld aan België moeten worden gestort, in lokale munt, om ontwikkelingsprojecten te financieren. België eiste wel inspraak in de manier waarop het geld zou worden aangewend. Maar het is lang niet zeker dat Zaïre de verschuldigde som in het BOF zal storten; als het geld elders wordt gebruikt, is er immers geen Belgische „inmenging.“

Misstappen

Wat door Mobutu ook als Belgische inmenging werd afgedaan was de eis van

Minister van Buitenlandse Zaken Eyskens om een internationaal onderzoek in te stellen naar de ware toedracht van de gebeurtenissen in Lubumbashi. In de plaats stelde Mobutu een inlandse parlementaire commissie aan, die een maand na de feiten heeft toegegeven dat er op de campus van Lubumbashi inderdaad „misstappen“ zijn begaan. Twee dagen voor dit bericht werd vrijgegeven deed de Zaïrese ambassadeur in België de hele zaak nog af als „rellen tussen studenten onderling“.

Het verslag van de commissie is echter zeer twijfelachtig. Terwijl zo goed als alle getuigen de DSP verantwoordelijk stellen voor het bloedbad, schuift de Zaïrese commissie de schuld af op de plaatselijke burgerlijke en militaire overheden. Ze heeft ook twee zondebokken gevonden: de plaatselijke commandant Lokombe en gouverneur Koyagalo van Shaba, die tijdelijk uit zijn functie werd ontheven. Dat de betrokkenheid van de DSP wordt ontkend, is meer dan waarschijnlijk een manoeuvre om Mobutu buiten schot te houden. Deze door Israël opgeleide elitetroepen staan immers rechtstreeks onder zijn bevel.

Het zou natuurlijk naïef zijn te verwachten dat een onderzoekscommissie die volledig is samengesteld door MPR - parlementsleden, Mobutu zou gaan beschuldigen. Juist daarom is een onafhankelijke internationale commissie een absolute noodzaak. Zaïre heeft langer dan een maand geweigerd zo'n commissie toe te laten, en er nu, onder toenemende internationale druk, toch in toegestemd. Een slimme zet, die Mobutu toeliet alle sporen van het bloedbad eerst uit te wissen? Eyskens beweert van niet. „Er zijn honderden getuigenissen die geen twijfel laten over de ernst van de gebeurtenissen“, aldus de minister. „Die zijn niet uitwisbaar.“ We zullen zien.

Ondertussen geraken de gemoederen onder de Zaïrese bevolking steeds meer verhit. De grote oppositiepartijen hebben gezamenlijk opgeroepen tot een campagne van burgerlijke ongehoorzaamheid. De meeste ziekenhuizen en universiteiten zijn door stakingen lamgelegd; overal ziet men leuzen en vlugschriften waarin het aftreden van de president wordt geëist. Het protest tegen het regime is nog nooit zo openlijk geweest. Het ziet er naar uit dat Mobutu zich met al zijn politieke manoeuvres steeds dieper in nesten werkt. Oh what a tangled web we weave...

Racisme in Japan

Korea werd in de eerste helft van deze eeuw door Japan geannexeerd. Van 1910 tot 1945 kende de bevolking er de zegeningen van het Japans kolonialisme. Een groot aantal Koreanen werd in die tijd, als goedkope werkkrachten, naar Japan gedeporteerd. Op dit ogenblik zijn deze erfstammelingen, 650.000 personen in Japan dan ook de grootste etnische minderheid. Als vreemdelingen kunnen deze vroeger gedeporteerde Koreanen en hun nakomelingen geen aanspraak maken op het recht voor sociale zekerheid, zijn ze verplicht steeds een pas bij zich te hebben en moeten - eenmaal zestien jaar geworden - zoals dit voor de grootste misdadigers het geval is - hun vingerafdrukken laten registreren. Over racisme gesproken...

Kernwapens

Volgens een recent debat in de landtag Rijnland-Westfalen zou een uitgave van 10,7 miljoen dollar goedgekeurd zijn voor de voorziene installatie in 1991 van de nieuwe Amerikaanse lucht-grondraketten TASM in de bases Ramstein en Kaiserslautern. Voor de vijf komende jaren is een krediet voorzien van 60 miljoen dollar voor de V.S.-bases in Bitburg, Hahn en Spangdahlen. Intussen deed de Sovjetunie aan de lidstaten van de NAVO opnieuw een voorstel om voorbereidende gesprekken aan te vatten voor het uitschakelen van alle tactische kernraketten (minder dan 500 km) in Europa. Volgens de NAVO bevat dit voorstel geen nieuwe elementen en dienen vooraf de CFE-besprekingen in Wenen afgerond te worden.

ERRATUM

In "Vrede" nr. 283, in "Ontwapening? Vergeet het maar", op blz. 12, midden laatste kolom, een storende weglating.
Volledige tekst:
Derhalve, als een vijand verzwindt, moet men er een andere zoeken, en daarmee is men volop bezig. De Oost-West-tegenstelling wordt **vervangen door de Noord-Zuid-konfrontatie. De aandacht wordt gevestigd...**

Militaire Franse aanwezigheid in Afrika

Bovenop de militaire versterking die Frankrijk kort geleden naar Gabon stuurde beschikt zij op dit continent over 6.600 soldaten die in vijf Afrikaanse landen gestationeerd zijn: Ivoorkust, Senegal, Centraal-Afrikaanse Republiek, Gabon en Djibouti.

— **Ivoorkust:** 600 man beschikkende over tanks AML, lichte gevechtswagens en een honderdtal militaire raadgevers bij de Ivoorse strijdkrachten.

— **Senegal:** ruim 1.000 man van het 10e Bim met lichte automitrailleurs, helikopters, een patrouillevliegtuig en een cargo transportvliegtuig.

— **Centraal-Afrikaanse Republiek:** 900 man van de 11e Divisie Para's en de 9e Divisie marine infanterie waarvan de helft in Bangui met tanks en helikopters en de overschot in Bouard eveneens met AML tanks.

— **Djibouti:** Meer dan 3.600 man in hoofdzaak van het 5e regiment en van de 13e Brigade van het Vreemdelingenlegioen met tanks, gevechtswagens, helikopters, gevechtsvliegtuigen, schepen en een cargo transportvliegtuig.

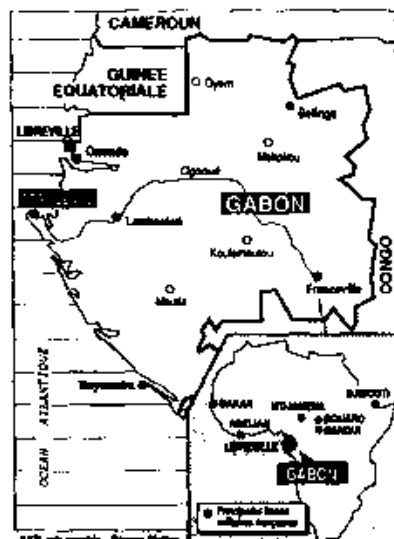
Franse militairen zijn niet als dusdanig geïnstalleerd in Togo dat eveneens een defensie-akkoord met Frankrijk ondertekende. Er is wel een technische militaire assistentie aanwezig zoals dit het geval is in de meeste Franstalige Afrikaanse landen met wie Frankrijk akkoorden afsloot voor de organisatie en de opleiding van hun strijdkrachten.

Bovendien bevindt er zich in Tsjad een sterk Frans expeditiekorps in het kader van de "speciale opdracht: Operatie Epervier".

Franse para's in Gabon

Het stormt opnieuw in Afrika. Door de ontzaglijke schuldenlast en de dalende grondstofprijzen zakt dit continent steeds dieper in het moeras. De multinationals slepen echter verder aanzienlijke winsten naar het moederland. De bevolking, wiens koopkracht steeds daalt, is de prooi van toenemende armoede en honger.

Uit een recent UNO-rapport blijkt b.v. dat in Gabon de levensduur slechts 52 jaar bedraagt en 4 op 10 mensen analfabeet zijn; in Ivoorkust is de levensduur 53 jaar en 6 op de 10 mensen analfabeet. Het

gaat hier dan nog om de "lievelingskinderen" van het grote Frankrijk in Afrika...

Aan de andere kant van onze aarde, in Cuba, eveneens een derde wereldland, bedraagt de levensduur gemiddeld 74 jaar en het alfabetisme is er opgelopen tot 96%.

Sinds geruime tijd is er een groeiende ontevredenheid waar te nemen in hogergenoemde gewezen Franse koloniën. In Ivoorkust, Senegal en nu in Gabon komt het verzet van de bevolking op gang tegen de ondraaglijke levensvoorwaarden en de corrupte leiders die er voor verantwoordelijk zijn. Maar een Houphouët Bougny in Ivoorkust en een Omar Bongo in Gabon kunnen op de bescherming van hun vroegere koloniale heersers rekenen. Frankrijk waakt want er zijn in deze contreien ontzaglijke financiële belangen te verdedigen. Aanzienlijke bronnen van grondstoffen: petroleum, hout, magnesium en uranium moeten in Gabon onder hun controle blijven.

De Petroleum reus Elf heeft hierbij voor de nodige garanties gezorgd. Een zoon van de Franse President, Jean Christophe Mitterrand werd er vijf jaar geleden benoemd als beheerder van de maatschappij die er de mangaan ontgint.

Of dit alles uiteindelijk zal helpen is een andere vraag. Het volk van Gabon is in opstand gekomen. Frankrijk heeft echter, eens te meer, er zijn Para's op afgestuurd om "de levens van de terplaatse werkende Fransen te vrijwaren". Waar hebben we dit nog gehoord?

Operatie "Aigle Noir 90"

Pas enkele weken geleden werd bekend gemaakt dat, half maart, de Franse snelle interventiemacht, onder de naam "Aigle Noir 90" met honderdtachtig parachutisten een bliksemoperatie uitvoerde in Togo, op 6.000 km van Frankrijk. Bij deze operatie, waaraan eveneens Togolese strijdkrachten deelnamen, werden een bijkomend commandoregiment para's en vijfhonderd andere Franse militairen ingezet, in de streek van Guerin-Kouka in het Noord-Westen van Togo, niet ver van de grens van Ghana. Hun opdracht bestond er in om zogezegd twintig Franse onderdanen te ontzetten. De Franse regering bracht er, voor de operatie, troepen in het geld lange de zee, en de lucht van uit het metropolium maar tevens van basissen in Centraal-Afrika en Tsjad. De "experts" kwamen hierbij tot de vaststelling dat de ingezette para's na een vlucht van elf uur nog over al hun mogelijkheden beschikten voor de strijd. Ze waren echter de mening toegedaan dat deze, tengevolge van de hitte in Togo, na zestig uur dienden te worden afgelost. Deze "première" laat, volgens de Franse militaire leiding, toe zonder tussenlanding op een "geallieerde basis" een verre opdracht te vervullen. In tegenstelling tot de V.S. die voor dergelijke operaties de intercontinentale C141 kan inzetten die gelijktijdig manschappen en materiaal kan droppen, kan Frankrijk slechts een beroep doen op de Transall met een kortere reikwijdte. Gezien het hier om een verrassingsmaneuver ging beperkte Frankrijk zich dus tot de Transall die boven de Middellandse Zee in de lucht bijtanken.

Een voorhoede para-commando bestaande uit veertig man vertrok met een Transall uit Toulouse met de opdracht boven Kara te springen om aldaar een basis op te bouwen in afwachting van versterkingen. Kort hierop vertrok eveneens uit Toulouse een groep van honderdveertig para's onder dezelfde voorwaarden. Togolese para's werden eveneens met een Transall vanuit Lomé overgebracht naar Kara.

De vlucht van Toulouse naar Kara maakt een afstand uit van 6.000 km wat een vlucht betekende van elf uur. In het verleden, bij de operatie "Ebonite" in 1978 in Zaïre had Frankrijk een beroep gedaan op Amerikaanse transportvliegtuigen.

Met de operatie "Aigle Noir" in maart jl leverde Frankrijk het bewijs dat zij, in volle discretie, een verrassingsinterventie ver van het moederland kan uitvoeren. Haar Afrikaanse acoïeten zijn zodoende gerustgesteld. En zoals enkele dagen geleden in Gabon werd bevestigd, is er altijd wel het argument terbeschikking dat landgenoten in gevaar verkeren. Dit is steeds het gepast alibi om door een neo-kolonialistische interventie de corrupte Afrikaanse, maar Frans gezinde regimes, uit de nood te helpen.

Mandela in Europa

De Klerk komt naar Europa in de hoop dat hij de sancties tegen zijn land kan ongedaan maken en Mandela komt ook naar Europa om te pleiten dat de sancties zouden blijven. Zelfs de doorsnee televisiekljker heeft door dat het niet om een voetbalwedstrijd gaat: "Er is in Zuid-Afrika het een en het ander aan het gebeuren". Alleen, wát er gebeurt ontgaat de mensen soms een beetje.

De zaken zijn dan ook zeer gekompliseerd. Toen alles nog bij het oude was, was het niet moeilijk om de mensen te mobiliseren tegen apartheid. Maar sinds de „hervormingen“ zijn sommigen in de war geraakt. Beleven we het einde van de apartheid? Wie de situatie nabij volgt weet wel beter, maar de publieke opinie is niet zo makkelijk meer mee te krijgen. Toch is deze opinie nog steeds en misschien zelfs meer dan ooit, van cruciaal belang. Nu er enige beweging komt in de zaak (dat valt niet te ontkennen), maar men nog niet toe is aan de ontmanteling van de apartheid; juist nu is het noodzakelijk om de druk op het apartheidsregime en de steun aan de anti-apartheidsorganisaties te behouden. De loutere uiteenzetting van de feiten toont dat aan, ondanks alle complexiteit. Als er dan toch nog verwarring heerst dan is dat voor een deel op rekening van het feit dat de apartheidsthoriek welwillender wordt ontvangen dan de argumenten van het ANC.

Maar laten we terugkeren naar de feiten. Mandela kwam vrij, het ANC, de SACP (Zuid-Afrikaanse kommunistische partij) en enkele andere organisaties werden ontband, hier en daar werden enkele kleine toegevingen gedaan (zwarten mogen nu ook op de stranden 'slechts vir blankes'...). de regering is aan tafel gaan zitten met de anti-apartheidsoppositie en recent werd de noodtoestand in drie van de vier provincies (Natal uitgezonderd dus) opgegeven.

Die zaken zijn er gekomen onder druk. De ontbanning van de genoemde organisaties is slechts een bevestiging geweest van wat al door het volk was gerealiseerd. Iets gelijkaardigs geldt voor die kleine toegevingen waarvan sprake. Deze zogenaamde 'kleine apartheid' was in de

praktijk vaak al niet meer geldig omdat het Zuid-Afrikaanse volk de reglementen spontaan overtrad. De wetgeving daarvan staat wel op de agenda van het parlement, maar men is nog niet eens begonnen aan de bespreking ervan!

En dan zijn er de gesprekken tussen de ANC-delegatie (gemakkelijkshalve noemen we ze zo; in feite vertegenwoordigt die delegatie meer dan alleen maar het ANC) en de regering. Deze besprekingen waren nog geen echte onderhandelingen. Het ging slechts om 'onderhandelingen over onderhandelingen' om de voorwaarden te bepalen waaronder men tot onderhandelingen kan komen. Want, als belangrijke leiders het land niet binnen mogen, of als ze in de gevangenis zitten en als de noodtoestand heerst, dan kan men moeilijk van een gesprek tussen gelijkaardige partners gewagen. Wil men tot resultaten komen, dan moeten deze hinderpalen eerst weggewerkt worden. Nu werd die noodtoestand opgegeven, dat is een belangrijke stap. We mogen echter niet vergeten dat te relativiseren. De wet op de binnenlandse veiligheid (de 'gewone' wet, niet de noodtoestand) is ook geen lachertje. Toen men de noodtoestand uitriep zei bisschop Tutu voor de televisie dat het weinig verandert aan de situatie omdat men in Zuid-Afrika sowieso al een noodtoestand heeft, als men de wetgeving vergelijkt met die in democratische landen.

We hebben het dan nog niet gehad over de wetten die de Thuislanden-politiek regelen, de land-act, etc...

Om kort te gaan: al zijn de stappen die tot nog toe ondernomen zijn, belangrijk, ze gaan zeker nog niet ver genoeg om te spreken van de onomkeerbare ontmanteling van de Apartheid. Tel daarbij op dat de regering nu al bezig is om de voorrechten van de blanke minderheid veilig te stellen, voor het geval het wél zover komt. De Klerk, toen hij hier op bezoek was, zei een democratie voor te staan die de 'minderheidsrechten garandeert'. Hij stelde een democratie naar Belgisch (of Zwitsers) model als voorbeeld. Nu is onze democratie ook niet allemaal koek en ei als het over minderheden gaat, toch moet iedereen (behalve het Vlaams Blok en Co) zich toch beledigd hebben gevoeld met een dergelijke uitspraak. Maar van verontwaardiging in de pers heb ik niets

vernomen... De Klerk mikt op iets dat hij een 'gesofistikeerde democratie' noemt en bedoelt daarmee dat de blanke minderheid over een vetorecht zou beschikken m.b.t. de belangrijke beslissingen. M.a.w. zou een blanke stem meer waard zijn dan een andere. Zo kunnen we algemeen stemrecht (of het 'One person, one vote' van het ANC) toch niet begrijpen? Het versluiserend effect van de termen 'apartheid' en 'gescheiden ontwikkeling' is uitgespeeld en De Klerk zoekt naar nieuwe termen om het racisme te benoemen, veel meer zit daar niet achter. Daarvoor hoeft hij heus nog niet beloond te worden!

Men kan slechts aan belonen van De Klerk denken, als de hervormingen onomkeerbaar zijn. Zo staat het in de VN-resolutie die men eind vorig jaar unaniem goedkeurde. Daarin werd ook een schema beschreven wat er allemaal moet gebeuren voordat men daarvan kan spreken en het document stelde dat Perez De Cuellar een rapport zou opmaken over de stand van zaken. Pas daarna en op basis daarvan zou men eventuele veranderingen in het beleid t.o.v. Zuid-Afrika gezamenlijk doorvoeren. Wat Nelson Mandela kwam vertellen in het Europees parlement, kwam in het kort daarop neer dat men zich aan die afspraak moet houden. Ook België heeft de VN-resolutie ondertekend; ook België moet zich daaraan houden! De anti-apartheidsorganisaties, met het ANC op kop zullen de eersten zijn om te vragen de sancties ongedaan te maken. Want ze werken; ze brengen Zuid-Afrika economisch in nauwe schoentjes en wie wil er nu graag een genuïneerde economie erven? Zeker het ANC niet. Alleen is het zo dat men zonder de druk van de sancties opnieuw op weg is naar een of andere vorm van apartheid; opnieuw voor enkele tientallen jaren (?). Nee, Mandela zal de laatste zijn om te vragen de sancties langer aan te houden dan strikt noodzakelijk. Voorlopig blijven ze echter nodig, tot het hervormingsproces onomkeerbaar is, tot de raciaal-gebaseerde (racistische) grondwet opgeschort is en plaats maakt voor een grondwetgevende vergadering en uiteindelijk voor een nieuwe grondwet voor een 'niet raciaal, democratisch en één Zuid-Afrika'.

Jaak Perquy

Tanzania en buurlanden in de greep van aids

De AIDS-epidemie hangt de Afrikaanse bevolking als een zwaard van Damocles boven het hoofd. De ziekte overschaduwde alle andere problemen waarmee het continent te kampen heeft. Vooral in de landen van Zuidoost-Afrika, zoals Tanzania, zijn de economische en demografische gevolgen catastrofaal. Wat kunnen de Afrikaanse regeringen doen, en wat doet de Westerse wereld, behalve lijdzaam toezien?

Devaluatie

Om de strijd met haar rampzalige economische toestand aan te binden, tekende Tanzania in 1986 een akkoord met het IMF, waarbij de buitenlandse schuld werd kwijtgescholden en 1,6 miljard dollar financiële steun werd toegekend. De voorwaarden waren echter niet mild. De Tanzaniaanse munt moest over vier jaar met 900 % gedevalueerd worden, met alle gevolgen van dien: buitenlandse machines, broodnodig voor de ontwikkeling van het land, werden onbetaalbaar, en de levensstandaard ging stijl omlaag; een Tanzaniaanse onderwijzer verdient ongeveer 1.000 fr. per maand. Ook de sociale sectoren de gezondheidszorg zitten in het slop; er heerst ondervoeding, het sterftecijfer stijgt, en er is een schrijnend gebrek aan geneesmiddelen in de ziekenhuizen.

De verwaarlozing van de gezondheidszorg werkt het grootste onheil in de hand dat de Tanzaniaanse bevolking boven het hoofd hangt: de AIDS-epidemie. Hoo-

veel seropositieven het land al telt is door de slechte infrastructuur niet met zekerheid vast te stellen, maar het personeel van een rijdend laboratorium van het Italiaanse Rode Kruis geeft een zeer alarmerend cijfer op: 70 % van de hele Tanzaniaanse bevolking zou door het virus besmet zijn. In het noordwesten van het land zijn al hele dorpen van de kaart geveegd; er wonen alleen nog kinderen en bejaarden. Als de epidemie zich op deze manier blijft uitbreiden, zal de hele bevolking nog voor het jaar 2.000 van de aardbodem verdwenen zijn.

Zoals gezegd, niet alleen Tanzania wordt door deze plaag geteisterd. Burundi, Oeganda, Ruanda, Zaïre en Zimbabwe ondergaan hetzelfde lot. In Zaïre is ongeveer 8 % van de bevolking besmet, in Zimbabwe 20 %. Dit percentage loopt zelfs op tot 60 % in het Zimbabweese leger. In Oeganda blijkt 30 % van de zwangere vrouwen seropositief te zijn. In Nairobi, Kenia, zou 80 % van de prostituees door het virus aangetast zijn. Men schat dat ongeveer 10 % van de volwassen bevolking in de grote steden van Centraal en Oost-Afrika seropositief is, en dat binnen 10 jaar 20 % van de actieve bevolking in deze steden aan de ziekte zal zijn gestorven. De gevolgen hiervan voor de landbouw en de industrie zijn niet te overzien. De oorzaak van de razendsnelle uitbreiding van het virus ligt gedeeltelijk bij de „Jesse zeden“ van de bevolking, maar vooral bij de ongecontroleerde bloedtransfusies. In Zaïre bijvoorbeeld gebeurt meer dan 80 % van de transfusies met

bloed dat niet op aanwezigheid van het virus werd getest. Het gebrek aan metaal in de ziekenhuizen speelt ook hier weer een grote rol.

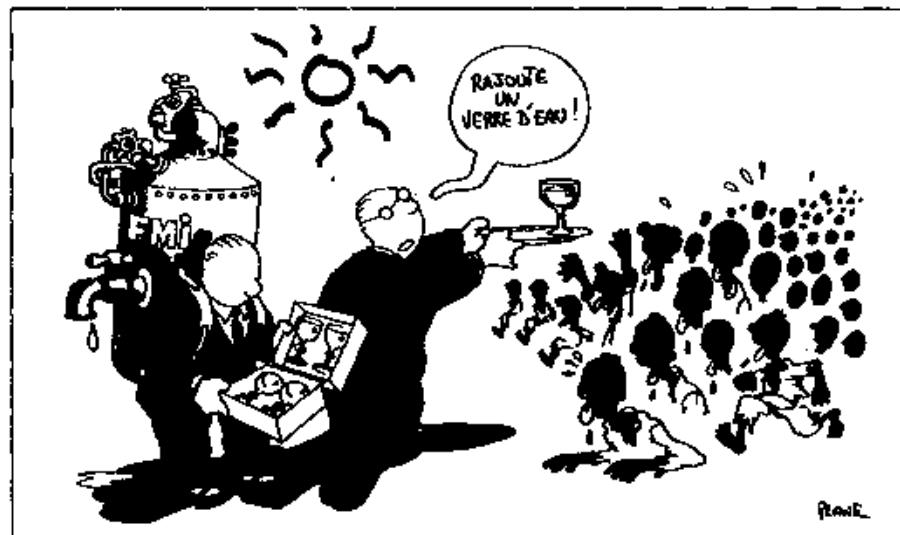
Doofpot

De ernst van de situatie werd jarenlang onderschat, of gewoon in de doofpot gestopt. Pas nu begint men de omvang van de catastrofe onder ogen te zien. De eerste maatregelen die nu worden getroffen, getuigen eerder van paniek dan van een efficiënte aanpak. Zo heeft president Yoweri Museveni van Oeganda onlangs aangekondigd dat er een wet komt die seksuele relaties tussen jongeren onder de achttien in zijn land zal verbieden. Er zijn wel al nationale campagnes op touw gezet om de ziekte te bestrijden, maar die kampen met een gebrek aan middelen en organisatie. Campagnes op het nationale vlak volstaan trouwens niet; plaatselijke informatie- en preventiecampagnes zouden veel meer effect sorteren.

Proefterrein

Rest de prangende vraag wat de westerse landen doen om het Afrikaanse continent te helpen. Hun acties zijn niet geheel vrij van bijbedoelingen. Op een bepaald moment leek het er zelfs op dat Afrika een proefterrein zou worden, waar men mogelijke vaccins en nieuwe behandelingen kon gaan testen. Gelukkig heeft de WHO hier tijdig ingegrepen. Het hoeft immers geen betoog dat in Afrika dezelfde ethische regels moeten gehandhaafd worden als in Europa en de Verenigde Staten. Volgens waarnemers is het de Europese Gemeenschap die voor haar acties de beste invalshoek heeft gekozen, nl. humanitaire hulpverlening. Het ontbreekt de Europese landen echter aan een structuur die, zoals het Amerikaanse Center for Disease Control, het werk van de mensen terplaatse coördineert. De verleiding blijft echter groot om in Afrika nieuwe middelen uit te proberen. De Afrikanen zijn daar eigenlijk niet tegen, op voorwaarde dat er dan voor hen een afdoend geneesmiddel uit de bus komt. Maar als dat geneesmiddel er zou komen, stelt zich meteen een nieuw probleem: geen enkel Afrikaans land zou het kunnen betalen.

Tom Heremans

uit "Le Monde"

Oorlogsdreiging in het Midden-Oosten

De immigratie van Sovjet-Joden in Israël en hun vestiging op de bezette gebieden zorgt voor toenemende spanning in het Midden-Oosten. De immigratie wakkerd met name de Arabische militaire samenwerking aan.

De laatste jaren groeide in de Arabische wereld de neiging om met de staat Israël niet zozeer tot een vrede, dan wel tot een of andere regeling, een modus vivendi te komen. Niet omdat men Israël acceptabeler vond, maar omdat de prijs van oorlog te hoog was. Bovendien zou de joodse staat, dank zij de demografische factor die in het voordeel van de Palestijnen werkte, langzaam maar zeker tot kleinere proporties worden teruggebracht en zeker niet verder kunnen uitdijen. Er waren goede gronden voor dit getemperde optimisme. Israël werd niet langer door de Joden als immigratie-oord gekozen. Israëliërs verlieten integendeel bij bosjes hun land en hun natuurlijke bevolkingsaanwas bleef ver onder die van de Palestijnen. Vandaar dat PLO-voorzitter Arafat keer op keer trots kon verklaren dat het Palestijnse volk, dank zij zijn snelle toename, 'een geheim wapen' had.

De massale immigratie naar Israël die dit jaar op gang kwam heeft aan deze optimistische toekomstverwachtingen voorlopig een eind gemaakt. Het trage de-zioniseringsproces van Israël, zoals de Arabieren dit graag noemen, is gestopt. De stroom Joden uit de Sovjet-Unie wordt dan ook van Arabische kant als een serieuze bedreiging ervaren, zeker nu die immigratie plaats heeft in een periode dat in Israël rechts-nationalistische groeperingen de dienst uitmaken....

Israël beschikt momenteel over de meest rechtse regering uit zijn geschiedenis. Shamir, aan het hoofd van het rechtse Likoud-blok, heeft een krappe meerderheid met nationalistisch-religieuze partijen. Hun programma omvat twee punten: de immigratie van Sovjet-Joden in goede banen leiden én de Intifada, of Palestijnse opstand, de kop indrukken. Nooit eerder werd zo luidop over 'Eretz-Israël' gedroomd in de nationale politiek van Israël als nu.

Het is er de huidige machtshebbers alles aan gelegen om zelfs het laatste stukje Palestina, dat in aanmerking komt voor een Palestijnse staat, zeker niet aan de Palestijnen te geven.

Het verzoek van Arafat om een Arabische top bijeen te roepen om de dreiging van de Sovjet-immigratie te behandelen, kon

dan ook door geen enkele rechtgeaarde Arabische leider afgewezen worden. Zelfs president Mubarak van Egypte verkondigde tegenover de Socialistische Internationale, in Caïro bijeen, dat de toevloed van Sovjet-Joden 'een volledig eind kan maken aan het vredesproces en zelfs een nieuwe oorlog in het Midden-Oosten kan ontketenen'.

Irak en de PLO proberen nu het Arabische Defensieve Pact nieuw leven in te blazen. Dit verdrag dat alle leden van de Arabische Liga verplicht om elkaar in geval van externe agressie militair te helpen, heeft de afgelopen decennia buitengewoon weinig voorgesteld, omdat de Arabische lidstaten in te veel ingewikkelde ruzies waren verwickeld. De Arabische wereld kon dan ook geen vuist maken tegenover Israël.

De strategie van de PLO en Irak was dan ook voorstellen in te dienen voor meer militaire samenwerking om paal en perk te stellen een het 'zionistische expansionisme'. Het is de bedoeling de militaire druk op Israël zodanig op te drijven dat het land bereid is politieke concessies te doen, en onderhandelingen met de PLO aan te wenden, over de ontruiming van de bezette gebieden en de stichting van een Palestijnse staat.

De PLO schijnt zich steeds meer te koesteren in de omgeving van sterke man Saddam Hussein, president van Irak. Hoe zeer zijn macht afstraalt op de PLO bleek uit de woorden van Abdallah Frangie, de PLO-vertegenwoordiger in Bonn. Hij sprak als reactie op het door een jonge Israëli veroorzaakte bloedbad in Rishon-le-Zion, waarbij zeven Palestijnse dagloners om het leven kwamen. 'Wij zullen niet zwijgen, wij zullen antwoorden. Wij hebben de macht om te antwoorden (...). Ik durf te voorspellen dat er in de komende jaren een vernietigingsoorlog zal komen en dat degenen die daarvoor verantwoordelijk zullen worden gesteld Israëliërs zullen zijn'.

Misschien is deze oorlog dichterbij dan men vermoedt.

Alvast hebben de EG-lidstaten gereageerd tegen deze wapenwedloop in het Midden-Oosten. Zij reageerden ook tegen het bloedbad in Rishon-le-Zion op 20 mei. Zij roepen Israëliërs en Palestijnen op onderhandelingen te beginnen. Alvast heeft dit bloedbad als onmiskenbaar effect dat de Intifada, de Palestijnse opstand in alle hevigheid opnieuw is opgeflakkerd en niet alleen binnen de bezette

gebieden als protest tegen de slachtpartij maar ook binnen Israël zelf in Nazareth, het Palestijnse bruggehoofd binnen Israël en in Jordanië. Ook hier is de Palestijnse solidariteit over de Arabische wereld groeiende.

Op de vraag van Arafat, voor de UNO-veiligheidsraad om Uno-blauwhelmen naar de bezette gebieden te sturen ter verdediging van de mensenrechten aldaar, reageerde Israël heel afwijzend: zij aanzagen zo'n voorstel als een directe inmenging in hun binnenlandse politiek. De relatie VS-Israël komt onder steeds hogere druk te staan: ook hier is de inzet de immigratie van Sovjet-Joden. De kern van de zaak is dat de liberalisering van de emigratie-politiek in Rusland, tengevolge van de Perestrojka niet beantwoord wordt door een vrije immigratiepolitiek. De VS hanteren een immigratiestop tegenover immigrerende Joden. De VS zien zich dan ook in hun ondersteuningspolitiek van Israël voor een dilemma gesteld: ofwel hun immigratiestop handhaven en de immigratie in Israël rechtstreeks bevorderen én aldus de spanning in Israël verhogen of hun immigratiestop te versoepelen en meer Sovjet-Joden laten immigreren in de VS. De vraag van Arafat tot het sturen van UNO-blauwhelmen en het vredesproces bevorderen stuitte op een veto van Israël en lokte alvast dit compromis - althans voor de VS - uit: geen UNO-blauwhelmen naar de bezette gebieden maar een versoepeling van de immigratiestop naar de (VS: het maximaal toelaatbare bedrag wordt 70.000 immigranten per jaar).

Het totale aantal Sovjet-Joden dat wenst te immigreren wordt op 1,5 miljoen geschat. Alleen reeds voor volgend jaar wordt een groep van 250.000 immigranten verwacht.

In een klimaat van toenemend racisme, getuige hiervan het neerknallen van acht onschuldige Palestijnen door een jonge Israëli - geestesgestoord? - waar de machthebbers het openlijk hebben over het 'neerslaan' van de Intifada, lijken gematigde oproepen tot kalmte (EG, Minister Eyskens, Premier Martens) gevaarlijk en woorden in de wind. Een wind die van Palestijnse zijde ook de terroristische zijde kan opwaaien. Momenteel is van de Europese landen krachtige taal vereist om alsnog de VS te dwingen haar ondersteuningspolitiek tegenover Israël te herzien en Israël te dwingen aan de onderhandelingsstafel te gaan zitten.

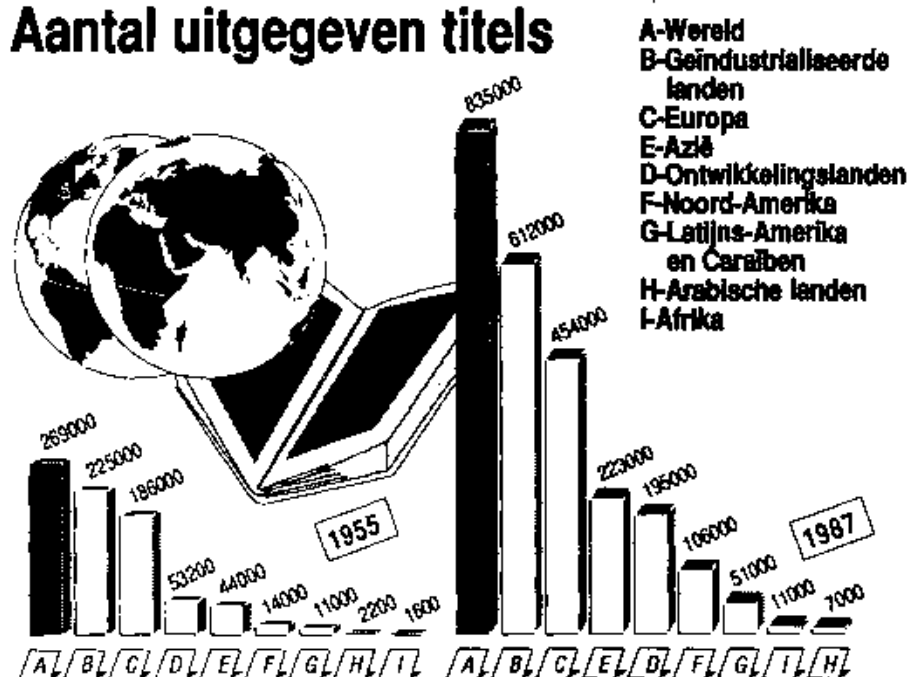
C. Huyghe

Het boek in de wereld

De suprematie van de geïndustrialiseerde landen

Het overwicht van Europa

Aantal uitgegeven titels

Bron: Bureau voor statistieken van de Unesco

Bovenstaande grafiek toont het aantal uitgegeven titels in de loop van verschillende jaren - de meest recente cijfers dateren van 1987 -, zonder rekening te houden met de oplage van elk boek.

Zoals kon worden verwacht is de productie in de geïndustrialiseerde landen drie maal groter dan in de ontwikkelingslanden, terwijl in de laatste bijna drie maal meer mensen wonen.

In de derde wereld zijn de Arabische landen het slechtst bedeeft, na Afrika, dat wordt voorafgegaan door Latijns-Amerika en de Caraïben. De productie in Noord-Amerika bedraagt ongeveer de helft van die in Azië-Japan, Australië en Nieuw-Zeeland inbegrepen - en een vierde van de Europese, met inbegrip van de Sovjetunie, die op zich voor de helft van de wereldproductie instaan.

Het feit dat de wereldproductie zich tussen 1955 en 1987 met 3,1 vermenigvuldigd zag, is vooral op rekening van de ontwikkelingslanden te schrijven (vermenigvuldiging met 5,1 tegen 2,7 voor de geïndustrialiseerde landen). Die groei valt het meest op in Afrika, maar het vertrekpunt was daar ook zeer laag. In de andere delen van de derde wereld wordt de groei als volgt verdeeld: een groei van 4,6 voor Latijns-Amerika en de Caraïben, en een groei van 3,2 voor de Arabische landen.

Bij de geïndustrialiseerde landen hebben de V.S. de grootste groei gekend in deze periode.

In de E.E.G.: 13 miljoen buitenlanders

	Gezamenlijke bevolking in miljoenen	Buitenlanders in miljoenen	Procent vreemdelingen van de gezamenlijke bevolking	Hiervan uit niet E.E.G.-staten in %
België	9,9	0,85	8,7	3,2
Bondsrepubliek	61,2	4,57	7,5	5,2
Denemarken	5,1	0,13	2,5	2,0
Frankrijk	54,3	3,68	6,8	3,9
Groot-Brittannië	56,1	2,46	4,4	2,9
Griekenland	9,7	0,08	0,9	0,9
Italië	56,6	0,20	0,4	0,2
Ierland	3,5	0,08	2,2	0,5
Luxemburg	0,4	0,11	29,1	2,7
Nederland	14,7	0,59	4,0	3,0
Portugal	10,3	0,09	0,9	0,7
Spanje	38,8	0,34	0,9	0,4
E.E.G.-gezamenlijk	320,6	13,18	4,1	2,6

Illegale inwijkingen zijn in deze opgave niet meegerekend.

Hun aantal wordt geschat op tien procent van de legale inwijkingen.

De meeste inwijkingen dateren uit het jaar 1987 uitgenomen voor Frankrijk (1982), Italië (1981), Luxemburg (1989) en Nederland (1988).

Bij België moet rekening gehouden met de in ons land gevestigde hoofdkwartieren van de NAVO, de SHAPE en de E.E.G. waar heel wat buitenlanders tewerkgesteld zijn.

Bron: E.E.G.-commissie

Woorden voor een betere wereld Jeugdliteratuur

Nog steeds worden boeken verbrand, banvloeken en doodsveroordelingen over auteurs uitgesproken, en worden op media-ongunstiger plaatsen mindere goden van het geschreven woord definitief uit de weg geruimd.

Of het nu van dictatoriale politici, dan wel religieuze of andere fanatici uitgaat: waarom heeft dat slag van mensen zo'n haast karikaturale fobie voor wat het boek aangaat?

Voorstanders van boeken en verdraagzaamheid zouden wat blij kunnen zijn als hun boeken inderdaad zo'n regelrechte risico's inhielden voor deze potentaten. Niet onmiddellijk misschien, maar op langere termijn zeker.

Ook vandaag blijft het gedrukte woord de voornaamste drager van een kritische, opbouwende levensvisie. Noch de vluchtigheid, noch de controleerbaarheid van radio- of tv-golven zullen het eigen ritme van de lezer en het voortdurend in handbereik aanwezig-zijn kunnen aantasten. Vandaar wellicht de razernij van de onmacht die zich in alle tijden vergrepen heeft aan auteurs en hun werk.

De mogelijkheid oogkleppen naar te halen, nuances op te bouwen, bedrog te ontmaskeren, kritische lezers en burgers te vormen: die kwaliteiten zijn het boek vaak niet in dank afgenomen, zelfs niet gegund. Nog minder wanneer het kinder- of jeugdlectuur betrof.

Kanonvlees en beulen

groeien uit dezelfde kinderen als strijden de democraten: wie nooit de kans gekregen heeft zijn ogen te openen voor andere culturen, andere overtuigingen, andere samenlevingsvormen - in een woord: alles wat anders kan zijn - heeft ook niet ontdekt waarom er zou kunnen geprotesteerd worden tegen onverdraagzaamheid t.o.v. al wie anders is. Wie ooit de verschillende kleuren van de werkelijkheid heeft ervaren, zal die nooit meer totaal kunnen negeren. Daarom geloven we ook in de kansen die er in boeken zijn weggelegd om via jongeren aan een vreedvollere wereld te blijven bouwen. Deze lijst mag daarbij een steentje bijdragen. Twee thema's komen in de lijst aan bod: **oorlog en geweld** enerzijds, **andere culturen en volkeren** anderzijds. De onverdraagzaamheid die bij beide vaak

de stuwende kracht uitmaakt, overstijgt vanzelfsprekend ieder thema afzonderlijk en legt zo een brug naar het andere. Zo bevat een Tweede Wereldoorlogverhaal over jodenvervolgung uiteraard ook de vraag naar het recht op eigen geloof en cultuur. Daarnaast zal b.v. Elly van Wijnen in een in Ethiopië gesitueerde roman

niet alleen het land maar ook de actuele oorlogstoestanden verwerken.

Het zal duidelijk zijn

dat de verschillende thema's niet slechts als vluchtige achtergrond mogen gebruikt zijn, maar als essentieel element. Daarom gebeurt het ook dat, zoals b.v. in Gie Laenens' *Paultje, ze gaan weer vechten*, oorlogsgegevens met hedendaagse elementen verweven zijn. We hebben doelbewust niet de historische romans geselecteerd. Wanneer ze evenwel het historische kader overstegen, zoals Ed Franck met *In de greep van de macht*, werden ze toch opgenomen. Om dezelfde reden werden ook geen pure nonfictiontitels weethouden.

Verder hebben we ons beperkt tot een selectie van boeken die de laatste 10 jaar op de boekenmarkt verschenen zijn. Daarbij namen we ook herdrukken van o.i. belangrijke werken op. Hoe moeilijk het ook was om een grens te trekken, we meenden ook een literair-kwalitatieve minimumnorm te moeten hanteren.

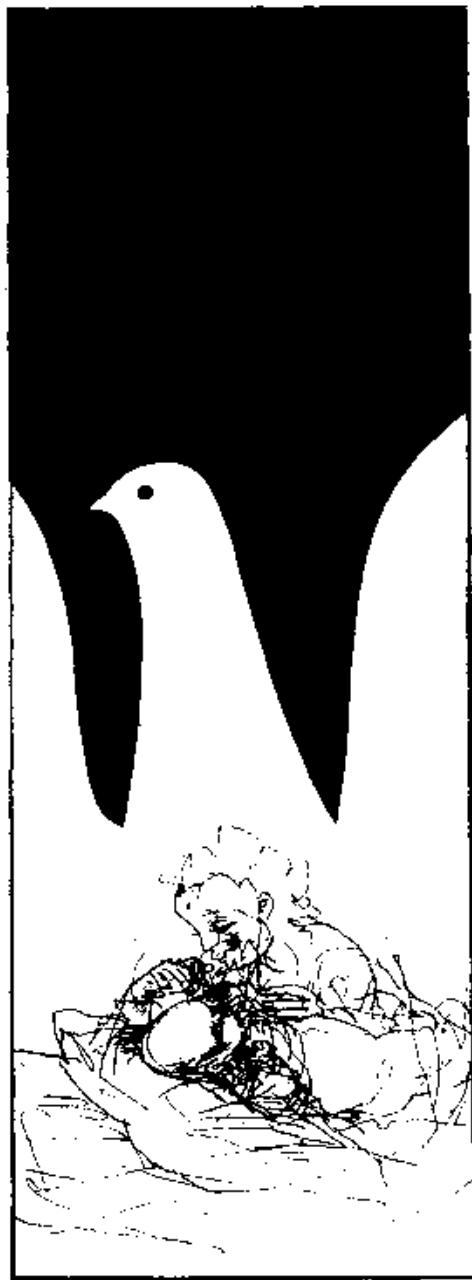
Uiteraard is deze lijst niet afsluitend, doch eerder uitnodigend om er verder mee op zoek te gaan. Van auteurs als Miep Diekmann, Miek Dorrestein e.a. zijn naast de aangehaalde werken vaak nog een hele reeks titels met dezelfde grondthematiek te vinden. En, gelukkig, blijven er dag in dag uit nieuwe boeiende werken in ons allar leven opduiken.

Meer nog dan bij een ander thema is het samenstellen van deze lijst slechts een beginpunt en een uitnodiging. De onverdraagzaamheid in de boeken is in essentie dezelfde als diegene die we dagelijks op straat ontmoeten. De angst voor het onbekende schuilt niet alleen achter iedere hoek, maar ook in ieder van ons. Dat bewustzijn wetigt de verwachting dat deze lijst zal gebruikt worden, dat jong en oud de boeken zullen lezen en herlezen, dat leerkrachten tijd en energie zullen besteden om aan de hand van deze lijst op duizend-en-één manieren aan de slag te gaan.

Het lot van een verdraagzame samenleving ligt ook op die wijze een stukje in ieders handen. Aan de slag!

Jef Bodan

Voor verdere inlichtingen
"Nationaal Bibliotheekfonds"

In de maand mei van dit jaar was het honderd jaar geleden dat te Nge An in Viëtnam, de befaamde leider van de Viëtnamse onafhankelijkheidsstrijd werd geboren.

Ho Chi Minh werd geboren als Nguyen Sinh Kung. Op tienjarige leeftijd wordt hij Nguyen Tat Thanh, later nog Nguyen Ai Quoc, en kort vóór zijn dood Bak Ho.

Die naamwisselingen hebben niets te maken met het klandestiene leven dat Ho gevoerd heeft. Het behoort tot de Viëtnamse gebruiken en staat in verband met gebeurtenissen in het leven.

De geboorteplaats van Ho was steeds de bakermat van het mandarinaat van het keizerlijke beambtendom. Zij die voor het mandarinaat bestemd werden, hadden het voorrecht de naam Nguyen te dragen, die herinnert aan de dynastie der Nguyen's, die in 1802 het Rijk verenigde en er de naam Viëtnam aan gaven.

Als een Nguyen had men ook het recht te studeren. Het is op het gymnasium van Hue dat Ho zijn eerste kennis opdoet, en er ook Frans, Engels en Chinees studeert.

Hij werd dichter en dorpsonderwijzer en is dan ook spoedig gekonfronteerd met de koloniale onderdrukking en uitbuiting. Maar Ho wilde de wereld leren kennen.

Op eenentwintigjarige leeftijd laat hij zich aanwerven als scheepskok en vaart op Amerika. Tijdens zijn verblijf in New York wordt hij bordenwasser in een eethuis en later te Londen hulpje in de keuken.

Rond 1919 is hij te Parijs en dit valt samen met de ideologische diskussie, die toen in Frankrijk binnen de Socialistische Partij aan de gang was. Het ging daarbij niet alleen over de houding die men moest aannemen ten overstaan van de Russische revolutie, maar ook tegenover het koloniale vraagstuk. Op het congres van Tours in 1920 heeft de scheuring plaats in de socialistische partij. De minderheid, de latere S.F.I.O., ziet in het kolonialisme een beschavingsmiddel van Frankrijk.

De meerderheid, de latere Franse K.P., staat op het standpunt van het recht op onafhankelijkheid der koloniale volkeren. Voor Ho is de keuze niet moeilijk.

Hij sluit aan bij de Franse K.P. Maar in 1923 vertrekt hij naar Moskou om er contact op te nemen met de Chinese revolutionairen, en van andere Aziatische landen.

In 1930 werd de K.P. van Indo-China geboren, die Viëtnam, Laos en Cambodja omvatte.

In 1931 heeft een revolutie plaats in het Franse koloniale leger, welke bloedig

Ho Chi Minh

onderdrukt werd. Aan de bloedige repressie ontsnapt een soldaat, een dorpsgeenoot van Ho, de later vermaarde generaal Vo Nguyen Giap.

In 1939 wordt Viëtnam door de Japanners bezet. De Franse administratie bakt witte broodjes met de Japanners en zal later de zijde van Pétain kiezen tegen generaal de Gaulle. De Franse koloniale administratie en de Japanners komen overeen de marionet Bao Daï tot keizer van Viëtnam te benoemen.

In 1940 is Ho klandestien naar Viëtnam teruggekeerd om er het verzet tegen de Frans-Japanse koloniale onderdrukking te organiseren. In augustus 1945, na de ineenstorting van het Hitler-rijk en de nederlaag van de Japanners, moet "keizer" Bao Daï aftreden en het veld ruimen voor het "Onafhankelijkheidsfront van Viëtnam" (Viëtnam).

In oktober 1945 ontscheept de Franse generaal Leclerc zijn troepen te Saigon en bezet het Zuiden van Viëtnam tot aan de 16e breedtegraad. De Franse regering voelt zich niet krachtig genoeg om het maar meteen tegen de Viëtnam op te nemen.

De onderhandelingen met Ho Chi Minh voerden tot een compromis. Frankrijk erkende de "Republiek Viëtnam", dat lid zou worden van een Indo-Chinese Federatie en de "Union Française" (een soort Frans Commonwealth). We waren toen maart 1946.

In die overeenkomst stond ook dat de Fransen troepen mochten stationeren in het Noorden. Maar in juni 1946 installeren de Fransen te Saigon een "voorlopige regering van Cochinchina", weldra gevolgd door het bombardement van de Noordviëtnamse havenstad Haiphong door de Franse vloot.

Daardoor werden niet alleen de akkoor-

den van maart 1946 geschonden, maar opende Frankrijk de oorlogshandelingen tegen de door haar erkende "Republiek Viëtnam".

Ho Chi Minh trekt zich in het bergachtige gebied van Noord-Viëtnam terug, van waaruit hij het verzet leidt. Giap krijgt de opdracht het Viëtnamse Volksleger op te richten in de moeilijke omstandigheden van de klandestiniteit.

In 1949 roept Frankrijk opnieuw de "onafhankelijkheid" van Viëtnam uit en tovert ook "keizer Bao Daï" uit de hoed, om hem als staatschef te installeren.

De Verenigde Staten zijn er als de kippen bij om het regime van Bao Daï te erkennen en de wapenleveringen aan te vatten. In oktober 1950 valt Giap met het inmiddels gevormde Viëtnamse leger de Franse troepen aan in het gebied van Cao-Bang en Lang-Son, ten noorden van Hanoi. De Fransen slaan op de vlucht en trekken hun troepen samen te Dien-Bien-Foe, waar ze in mei 1954 door de Viëtnamse troepen van Giap vernietigd of gevangen genomen worden.

Er blijft de Franse regering niets anders over dan de onderhandelingen met Ho Chi Minh weer op te nemen. Die besprekingen voerden tot de akkoorden van Genève, die Viëtnam in twee staten verdeelde, gescheiden door de 17e breedtegraad. De deling van Viëtnam, het aangaan van die deling was niet eenvoudig omdat het zeker niet populair was in Viëtnam. Maar de wijsheid van Ho Chi Minh haalde de bovenhand. Hij was realpolitiek genoeg om ook de eigen kracht juist in te schatten.

Na de akkoorden van Genève geraakt Zuid-Viëtnam met Bao Daï, Ngo Dinh Diem en Thieu volledig in Amerikaanse handen. De Amerikaanse president Kennedy begon de Amerikaanse interventie op te drijven. De droom geheel Viëtnam te heroveren en daarmee de hand te leggen op Laos en Cambodja nam men voor werkelijkheid. De zware bombardementen op Hanoi en de rest van Viëtnam begonnen in 1964.

Ho Chi Minh werd nu door het volk Bak Ho genoemd, dat men verkeerdelijk in "nonkel Ho" vertaalde. Maar in Viëtnam is hij die de zwaarste lasten draagt een Bak. Ho Chi Minh heeft het einde van die strijd niet meer beleefd. Hij sloot definitief de ogen op 3 september 1969 in zijn bescheiden tweekamer-woning.

A. De Coninck

Ook uw hulp, klein of groot, is voor Vrede van kapitaal belang

Het Warschaupact valt uiteen. Het lijkt de Sovjetunie menens met haar ontspanningsvoorstellen. Russische troepen gaan weg uit Hongarije en Tsjechoslovakije.

De NAVO blijft vasthouden aan de nucleaire slagkracht in Europa.

Ze weigert te verklaren "niet als eerste" atoomwapens in te zetten. Men spreekt van nieuwe (lucht-)atoomwapens in Kleine Brogel.

De twee Duitslanden gaan zich verenigen.

Kan dit de motor worden om het blokdenken te doorbreken?

Om de afbouw van de pacts te realiseren?

Kunnen wij onze bewindslui beïnvloeden om door minder militaire uitgaven naar meer sociale rechtvaardigheid te gaan?

De vredesbeweging heeft kennelijk nog werk voor de boeg.

U kent Vrede.

U weet dat wij de vredesbeweging sterk hebben helpen maken, en nu opnieuw voldoende kracht willen geven om die belangrijke opdrachten aan te kunnen. Vrede heeft een tijdschrift, is actief in de koepel VAKA-OCV.

Vrede heeft een bibliotheek, een documentatiecentrum, tentoonstellingen.

Help ons onze taak naar behoren te vervullen.

Want, niets is belangrijker dan vrede.

Vredesfonds

F.V.-Gent: 2x500; ADS-Oostende: 2x100; H.B. Antwerpen: 2x500; H.V. Oostende: 2x100; F.V. Bornem: 2x100; J.G. Nieuwekerken: 2x100; S.N. Zamst: 2x200; L.B. Wilrijk: 2x100; M.V. Pollare: 2x200; R.M. Oostende: 2x150; P.V. Maldegem: 2x200; A.D. Gent: 2x50; L.E. Mechelen: 2x100; R.N. Keerbergen: 2x250; E.L. Oostende: 2x100; L.B. Kortrijk: 2x200; JVC-Antwerpen: 2x100; WDR 's Gravenwezel: 2x250; EV Zamst: 2x300; J.D. Aalst: 2x100; U.C. Oostkamp: 2x100; M.V. De Pinte: 2x200; F.H.-Zedelgem: 2x100; M.M. Roeselare: 2x100; CDS-Gent: 2x100; ADB-

De vredesbeweging kan niet op rijke sponsors of, als onafhankelijke organisatie, op de hulp van zuilen - vakbonden, mutualiteiten enz. rekenen.

Maar ook voor VREDE zijn de stijgende prijzen inzake huur, telefoon, port, drukkosten e.a. een steeds grotere hinderpaal om haar noodzakelijke werking verder te zetten.

VREDE kan namelijk, naast een bescheiden subsidie van het Ministerie van Cultuur, slechts op de onbaatzuchtige inzet van zijn militanten en de financiële steun van zijn lezers rekenen.

Allerhande eigen initiatieven, de uitgave van posters e.a. materiaal, Mercurius Sparen, de inrichting van barbecue's en de organisatie van tweedehandskleerbeurzen, volstaan vandaag niet meer om aan de toenemende uitgaven het hoofd te bieden.

VREDE veroorlooft zich dan ook een beroep te doen op zijn sympathisanten om het verder bestaan van het tijdschrift en zijn onmisbare werking te verzekeren.

Dit kan vanzelfsprekend door een éénmalige storting in het VREDESFONDS.

Het toekennen van een PERMANENTE OPDRACHT, via een financiële instelling, verleent VREDE echter de verzekering van een regelmatige inkomst.

Op dit ogenblik kan VREDE op een maandelijks bijdrage van 70 vrienden rekenen, die doorheen een Permanente Opdracht van 50, 100, 200, 300, of 500 fr., een maandelijks inkomst van 10.000 fr. verzekeren.

Wetende dat U de vredesbeweging, in bezonder VREDE, een warm hart toedraagt, veroorloven wij ons U te vragen, de mogelijkheid te onderzoeken om VREDE, via een Permanente Opdracht, klein of groot, te ondersteunen.

Met dank bij voorbaat.

Een permanente opdracht voor VREDE

Ondergetekende
wonende te

verzoek mijn financiële instelling (naam en adres)

via een bestendige opdracht maandelijks het bedrag van fr.
over te schrijven van mijn rekening op
prk. 000-0956015-80 van VREDE vzw, Knokkestraat 44 te 9000 Gent.

Datum: Handtekening

Oostende: 2x50; J.V. Antwerpen: 2x100; FVL Gent: 2x250; L.M. Drongen: 2x500; L.V. Brugge: 2x100; E.V. Antwerpen: 2x500; E.V. Veldegem: 2x100; G.R. Kontich: 2x100; C.V. Sint-Niklaas: 2x100; R.V. Ranst: 2x100; R.W. Brugge: 2x50; Y.G.-Hoevenen: 2x100; B.P. Oostende: 2x200; H.D. Brugge: 2x100; L.V. Antwerpen: 2x200; A.C. Gentbrugge: 2x200; E.D. Brugge: 2x100; M.T. Zwalm: 2x500; J.C. Oostakker: 2x100; J.E. Gent: 2x50; M.T. Brussel: 2x200; CDS-Aalst: 2x100; M.V. Gent: 2x100; W.W. Kortrijk: 2x100; E.M. Gent:

2x100; A.L. Gent: 2x100; K.L. Gent: 2x100; G.R. Kontich: 2x100; M.D. Gentbrugge: 2x100; F.D. Oostduinkerke: 2x100; F.V. Gent: 2x50; E.D. Wilrijk: 2x50; P.V. Brugge: 2x100; J.C. Zoersel: 2x100; J.D. Gent: 2x100; F.D. Brugge: 2x100; E.F. Oostende: 2x150; K.S. Gent: 1.000; T.C. Oostende: 100; A.V. Oostende: 300; L.M. Ekeren: 1.000; W.W. Ruiselade: 2x500; A.N. Dilbeek: 2x200; D.L. Besele: 2x200; L.V. Gentbrugge: 2x100; D.S. Brugge: 2x100.
Totaal: 24.000 frank.

Open brief aan

de heer François MITTERRAND, President van de Franse Republiek
de heer Michel ROCARD, Eerste Minister van Frankrijk

Mijnheer de President,
Mijnheer de Eerste-Minister,

Wij verheugen ons dat er sinds korte tijd een positieve ontwikkeling vast te stellen is in het ontwapeningsproces, wat met een gunstige invloed heeft op het vlak van de internationale ontspanning.

Het kan niet ontkend worden dat het verdrag voor het verbod van de atoombomproefnemingen (in de lucht, in de ruimte en op de zeebodem) dat ondertekend werd op 5 augustus 1963 en het non-proliferatieverdrag van 1 juli 1968 tot deze evolutie in belangrijke mate hebben bijgedragen.

Hierbij betreuren we ten eerste dat uw land deze akkoorden nooit heeft willen ondertekenen.

Het is ons bekend dat van 4 tot 8 juni 1990 te New York en van 8 tot 14 januari 1991 te Genève, de ondertekenaars zich over het Testbomverdrag zullen beraden. Van 20 augustus tot 14 september 1990 zal tevens te Genève de IVe Toetsingsconferentie plaats hebben over het non-proliferatieverdrag.

Wij veroorloven ons uw aandacht te vestigen op deze voor de volkeren belangrijke bijeenkomsten met het uitdrukkelijk verzoek de Franse houding terzake te willen herzien.

Wij geloven dat de ondertekening van beide verdragen door uw regering in belangrijke mate het op gang zijnde ontwapeningsproces zou bevorderen en door de openbare opinie ten eerste op prijs zou worden gesteld. Daarom vragen wij U dringend ook uw land bij de ondertekenaars aan te sluiten.

In de hoop dat U onze vraag zult willen in overweging nemen, bieden wij U, Mijnheer de President en Mijnheer de Eerste Minister, de uiting van onze gevoelens van achting.

VREDE V.Z.W. Studie- en Informatiecentrum voor Vredes- en Ontwikkelingspro-

blematiek (André De Smet), Jong Socialisten (M. Vermeylen), Katholiek Universitair Centrum (Guus Snijkers), Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking (Mark Deneer), OXFAM Wereldwinkels (Paul Janssens), Culturele Centrale (A. Peleman), K.S.J. - K.S.A. - V.K.S.A. (Liset Van Aerschot), Priesters en Religieuzen voor Gerechtigheid en Vrede (Jan Van Eycken), Centre Tricontinental (François Houtart), Graffiti Jeugddienst (Jaak Perquy), Jeugd en Derde Wereld - Scholieren Parlementen (Raf Allaert), Koördinatie O.C.V. - VAKA (Hugo Ongena), Anti-Imperialistische Bond (Eddy Maes), Masereelfonds - Noord-Limburg (P. Eylen), Nationaal Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking (Bert Cleymans), Huuderswerkgroep BRAL (Werner De Bus), European Peace Pilgrimage (P. D'Huyvetter), Ecker-Ik Federaties (Lut Lambert), Liga voor Mensenrechten (Jan Otsen), Vrouwelijke Religieuzen voor Gerechtigheid en Vrede (A.M. Castelein), Medische Vereniging voor Preventie v.a. Atoomoorlog (Dr. Jef Deloof), Vredeshuis Aalst (Chris Van De Steen), Masereelfonds Nationaal (John Goubin), Ecker-Ik Antwerpen (Hugo Ongena), Socialisme zonder Grenzen (Jos Geudens), Socialisme sans Frontières (Pierre Dupong), Greenpeace (P. D'Huyvetter), Internationale Universitaire Vredesdagen (V.C.O.S.), Internationale van Oorlogstegestanders (Gui Boven), Werkgroep Derde Wereld - Agalev (Jean Van Dyck), Burgerdienst voor de Jeugd, Internationaal Comité voor Europese Veiligheid en Samenwerking (Robert De Gendt), Instituut voor Marxistische Vorming (Francis Zelek), Union Liégeoise pour la Défense de la Paix (René Klutz), Socialistische Olympische Jongerenbeweging (Nancy Vissers), Mutualiteit voor Jonge Arbeiders (M.J.A.) (Jean-Pierre Bulens), Rencontres pour la Paix (Jean Verstappen), HUWECO v.z.w. (Luc De Smedt), A.B.V.V. Kadetten - Gent-Eeklo, Socialistisch Jeugdverbond Oost-Vlaanderen, A.B.V.V. Jeugddiensten Gent-Eeklo, Humanistische Jongeren v.z.w. (Raymonda Verdyck)

Tweedehandskleerbeurs

Bezorg na het opruimen van uw klerkasten uw overbodige kleren aan de vzw Vrede voor de organisaties van de kleerbeurzen die ingericht worden ten voordele van de vzw Vrede.

Deze kleren kunnen afgegeven worden van 9 tot 17 uur in het sekretariaat van Vrede, Knokkestraat 44, 9000 Gent, telefoon (091) 21 18 39.

Vredesbibliotheek en Documentatiecentrum

VREDE vzw heeft voor zijn lezers, belangstellenden en verantwoordelijken van organisaties een uitgebreid documentatiecentrum (± 100 kranten en tijdschriften uit de ganse wereld) en een gespecialiseerde bibliotheek (± 1.800 boeken en brochures) ter beschikking.

Openingsuren van
13 tot 17 uur.

Bijkomende Inlichtingen:
(091) 21 18 39.

Vrede,
Knokkestraat 44,
9000 Gent.

Bericht aan de lezers

Enkele lezers uit Gent deelden ons mede het mei-juni nummer niet ontvangen te hebben. Indien dit ook voor andere lezers het geval zou zijn dan vragen we hen ons te willen verwittigen.

De e.v. nummers verschijnen begin september en begin november. Abonnees die hun blad niet ontvangen vragen we tijdig bij de post navraag te doen en ons tevens er van op de hoogte te brengen. Dank bij voorbaat!

De D.D.R. heeft een nieuwe Vredesraad

Het kon niet uitblijven: de grote verandering- en hervormingsbeweging in de D.D.R. heeft ook de Vredesraad niet onaangestast gelaten.

Op 24 februari 1990 werd in Berlijn een nieuwe Vredesraad opgericht na een zitting waar zo'n 250 afgevaardigden uit alle delen van het land aan deelnamen. Een nieuw bestuur van 12 personen werd met geheime stemming gekozen. De nieuwe statuten omschrijven de Vredesraad als „een politiek onafhankelijke organisatie. Ze groepeerde personen die gemotiveerd zijn voor de vrede en er zich ook voor willen inzetten op basis van de grondwet, als forum van dialoog en actie in dienst van de binnenlandse en buitenlandse vrede”.

Voorzitter is Mevrouw Bärbel Schindler-Saefkow, doctor in de geschiedenis. Haar vader was een actief weerstander en werd door de nazi's vermoord. Ze heeft zich altijd ingezet om de idealen van de antifascistische weerstand daadwerkelijk

toe te passen in de opvoeding tot vrede en een militante inzet voor de vrede en de sociale vooruitgang.

Na haar verkiezing heeft ze verklaard te willen ijveren voor een "grote vernieuwing" in de schoot van de Vredesraad. De vredesbeweging mag niemand uitsluiten en moet ook proberen de grote massa in haar werking te betrekken.

De discussies tijdens de stichtingsvergadering hebben duidelijk gemaakt dat het hervatten van de activiteiten van de Vredesraad in het huidige politiek geagiteerde klimaat, gevolg van de democratische vernieuwing in de D.D.R., enkel mogelijk is als men erin slaagt te breken met de verouderde structuren en de ideologische overheersing, die het werk in het verleden hebben bepaald. De actie voor de vrede stond maar al te vaak in dienst van één enkele - de leidinggevende - partij, die er gebruik van maakte in haar buitenlandse politiek. Het misprijzen voor de democratie wordt ook aangetoond door het feit dat

er geen zitting van de Vredesraad meer heeft plaatsgegrepen sedert 31 augustus 1987.

De nieuwe statuten vermelden uitdrukkelijk dat de nieuwe Vredesraad deel uitmaakt van de nationale en internationale vredesbeweging, dat hij zich baseert op het humanisme en het pacifisme en aanknoopt bij de antifascistische, antimilitaristische en antiracistische traditie van de Duitse internationale vredesbeweging.

De Vredesraad spreekt zich uit voor de progressieve en democratische vereniging van de twee Duitse staten binnen de grenzen van 1990 en binnen het kader van de Europese eenmaking.

Eén van de doelstellingen bestaat in de eis tot ontwapening en het gebruik van de aldus vrijgekomen fondsen - inbegrepen deze die voortkomen uit de reconversie van de militaire productie - voor de verbetering van het sociaal en ecologisch leefmilieu en het oplossen van de problemen van de Derde Wereld.

Jan Van Calsteren

GAKKO

VOORTAAN ÉÉN BEDRIJF:

MARNIX/GAKKO

St.-Pietersnieuwstraat 107 9000 Gent

MARNIX: *Wetenschappelijke en literaire boekhandel
Penguin shop
Modern antikwarlaat
Bestelafdeling*

GAKKO: *Zelfbediening in papierwaren
Fotocopies
Pasfoto's
Labojassen en toebehoren*

Doorlopend geopend van 8 u 30 tot 18 u.

Maandag: tot 20 u.

Zaterdag: gesloten

 (091) 25 10 92

Ook u verwachten we op de

JAARLIJKSE VREDESBARBECUE

ten voordele van het tijdschrift VREDE

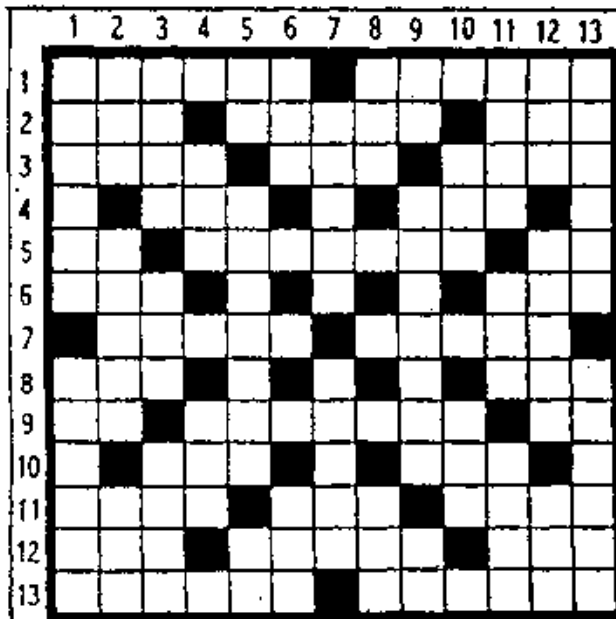
**op ZATERDAG
18 AUGUSTUS '90
vanaf 17 uur**

Trefcentrum "Het Bakken"
Fortuinstraat 18bis, 8400 Oostende
(achter Delhaize)

Om 18 uur: opening tentoonstelling "Ontwapenen om te ontwikkelen".

Gelegenheidstoespraak door Georges Spriet.

Verder muziek en ontspanning.

Horizontaal:

1. Officier - zeer gering; 2. Australische loopvogel - werk v. W. Elsschot - drie (in sam.); 3. Jongensnaam - straatsteen - draag- of trekband; 4. Wijnmaat - masker; 5. Klein kind - ziekte - symbool v. ijzer; 6. Hoop takkebossen - Engelse heer; 7. Uiterst sober - bek; 8. Werktuig om te snijden - horizon; 9. Fr. telw. - geheimzinnig - muzieknoot; 10. Sterke drank - bezienswaardigheid in Keulen; 11. Ierland - geen nacht - behaarde dierehuid; 12. Voormaam v. zanger Jürgens - met stof omwikkelde metaaldraad - wat; 13. Aanhanger v.d. Islam - overl. Amerik. filmactrice (Some like it hot).

Vertikaal:

1. Tussenpersoon bij spiritisme - gebouw met kunstvoorwer-

pen; 2. Franse vriend - zien - verbeterd Esperanto; 3. Gebergte tussen Frankrijk en Zwitserland - reiszak - bepaalde hoeveelheid; 4. Getand voorwerp - Chinese vermicelli; 5. Letters uit rol - voormaam v.d. actrice onder hor. 13 - letters uit wit; 6. Veel geld bezittend - kunstmatige waterkering; 7. Kleine diamantjes - land, mogendheid; 8. Maand - uitvaag; 9. Binnen - valse verklaring - letters uit nor; 10. Hemellichaam - opschrift boven artikel; 11. Punt op lijst - geitebeardje - drukke straat in Antwerpen; 12. In ... houden - gele boszangvogel - jongensnaam; 13. Mannelijke vis - kleinste.

N.B.: de ij telt voor één letter.

Oplossing van ons vorig Kruiswoordraadsel:

L	P	-	E	U	C	L	I	D	E	-	G	A
A	A	-	L	I	V	O	O	R	-	F	A	Z
S	T	-	O	K	P	O	N	-	D	-	M	E
E	S	-	L	S	-	D	K	-	R	-	S	R
R	D	-	O	S	-	R	O	-	C	-	P	A
-	H	-	L	A	-	V	I	-	H	-	O	E
A	M	-	A	K	-	A	L	-	T	-	R	E
V	E	-	K	S	-	A	L	-	R	-	E	S
E	N	-	E	-	-	L	E	-	E	-	S	S

De inwoners van Azerbaidjan zijn Azeri, E.Z. uit K. en P.D.C. uit D. Stuurden een foutloze oplossing in: A. Dierick uit Kontich, I.V. Vlierberghe uit Diest, R. Giesberts uit Lanaken, J. Goeman uit Sinaai, G. Frederix uit Gellik, P. Antoine uit Deurne en G. Syts uit Drongen.

Het boek gaat ditmaal naar J. Goeman uit Sinaai. Stuur uw oplossing vóór 1 augustus 1990 aan Leo Oostvoegels, Oude Heirbaan 143 te 3760 Lanaken.

Personalía

* Onze oprechte gelukwensen aan Danny en Marèse Demely-Decaestecker uit Beselare bij de geboorte van Suzan.

* Onze gelukwensen aan Jules en Veva De Bruyne - Wilms uit Dilbeek ter gelegenheid van hun huwelijk.

Onze oprechten deelname in de rouw aan:

* Maurice Vanderhaegen uit Gent bij het overlijden van zijn echtgenote Julia De Cock.

* Mevr. Gusta Lambrechts-Schuppers en kinderen uit Antwerpen bij het overlijden van haar echtgenoot en hun vader Gaston Lambrechts.

25 jaar geleden in vrede

Dominicaanse Republiek: Fuera Los Gringos

De onafhankelijkheid van de Dominicaanse Republiek is meer schijn dan wezen. In werkelijkheid laat de dollar diplomatie van de V.S. zich steeds meer gelden.

De stromannen van de grote republiek uit het Noorden zijn echter wel eens lastige kerels. Trujillo bijvoorbeeld veranderde de democratie in een dictatuur en exploiteerde het land als zijn privé - bezit. Bosch was de leider van de triomferende opstand tegen Trujillo. Maar weldra kwam hij tegenover een sterke oppositie te staan; er kwam een meer rechtse regering en Bosch moest het land uitvluchten. De republiek werd weer geschikt terrein voor het neo-kolonialisme. Tot op 25 april

jl. de volkswoede weer hoog oplaaide. In de hoofdstad demonstreerden studenten en arbeiders onder het roepen van "fuera los gringos", "yankees buiten".

Washington greep terug naar de politiek van gewapende interventie. Er wordt nu onderhandeld over een compromisregering, maar in laatste instantie gaat het toch om de belangen van de grote ondernemers, die onder invloed van de V.S. staan.

Enkele Zuidamerikaanse staten hebben zich tegen de interventie verzet. Helaas komt er van officiële zijde uit Europa zo goed als geen kritiek.

L.P.
Augustus '65

BELEG IN OBLIGATIES ZONDER GRENZEN.

Wereldwijd beleggen ligt nu binnen handbereik. Daarvoor zorgen twee SICAV'S (*) naar Luxemburgs recht: het ES-Bond Fund en het ES-Bond Capital Fund, opgericht door de ASLK en de Caisse d'Epargne de l'Etat du Grand-Duché de Luxembourg. De beide SICAV'S beleggen hoofdzakelijk in obligaties, internationaal gespreid. Een investeringscomité, bestaande uit ervaren specialisten, zal bij de samenstelling van de beleggingsportefeuille vooral oog hebben voor het beperken van wisselrisico's en het bereiken van een hoog rendement. De intekenprijs voor een aandeel van het ES-Bond Fund of het ES-Bond Capital Fund is gelijk aan de inventariswaarde, vermeerderd met 3% uitgiftekosten en de beurstaks. De waarde wordt uitgedrukt in ECU.

Kiest u voor het ES-Bond Fund dan krijgt u jaarlijks een dividend uitbetaald. Het ES-Bond Capital Fund daarentegen kapitaliseert uw inkomsten; op de meerwaarde die zo ontstaat betaalt u geen belasting. Neem nu inlichtingen in uw ASLK-agentschap.

(*) SICAV: Société d'investissement à capital variable
beleggingsmaatschappij met veranderlijk kapitaal

gentse

offsetdrukkerij

Pijndersstraat 28

9000 GENT

- Affiches
- Brochures
- Tijdschriften
- Boeken
- Omslagen, Briefhoofden...

Snelle en verzorgde afwerking !

Tel. (091) 25 02 59

ELECTROS SKOORT 3 MAAL

KWALITEIT

alleen grote merken : PHILIPS - AEG - ACEC -
BAUKNECHT - ELECTROLUX - TOSHIBA

PRIJS

de laagste prijzen voor elektrische huishoudtoestellen

SERVICE

eigen gespecialiseerde technische dienst,
gegarandeerde herstelling van alle merken.

Kleuren-TV
HiFi & Stereo
Huishoudtoestellen

Electros

de specialzaak
aan het stadhuis
van Oostende
059/50.38.23

Is er dan niets meer heilig? Over religie en literatuur

Salman Rushdie

De Ayatollah is niet meer, Rushdie is er nog steeds. Vanuit zijn schuilplaats schreef hij een uitvoerige apologie, "in goed vertrouwen", en de tekst voor een lezing, "Is er dan niets meer heilig?", die hij echter zelf niet kon uitspreken. Deze beide teksten, die een aangrijpend relaas van Rushdies huidige bestaan en een minutieuze analyse van het gekende conflict bevatten, werden hier samengebracht.

Veen, Uitgevers, 80 blz., 195 fr.

Frans Buyens - De vrijheid heeft maar een gezicht

G. Van Hoof (essay)

De unieke Vlaamse speelfilmmaker Frans Buyens schreef ook essays en verhalend proza. In dit boek wordt aangetoond dat zijn als "moeilijk" geklasseerde proza van bijzondere kwaliteit is, en voor de aandachtige lezer veel verrassingen in petto heeft.

Klaproos, 88 blz.

De aarde bewaren

Wilfried De Vlieghere

AGALEV - kamertid De Vlieghere geeft een diepgaande analyse van het failliet van de industriële productiewijze, met veel aandacht voor de ethiek. Hij tekent ook de grote lijnen voor de ombouw naar een groene economie, wat volgens hem onvermijdelijk is. Hij geeft daarbij blijk van een vast geloof in de uiteindelijke goedheid en redelijkheid van de mens, die volgens hem sterke behoeften heeft om zijn egocentrische trek te overstijgen, en zijn mentaliteit kan veranderen als het echt moet. Hij staft dit aan de hand van voorbeelden uit de psychologie en de geschiedenis. Een boek dat hoop geeft voor de toekomst zonder de nabeve toer op te gaan.

Uitg. EPO, 140 blz., 560 fr.

Montagne Russe Belevenissen van Belgen in Rusland

Red. Eddy Stols en

Emmanuel Waegemans

De ervaringen van o.a. Kanunnik David, Charles Plisnier en Emile Vandervelde zijn slechts enkele bijdragen in dit met prachtige foto's en tekeningen geïllu-

streerde boek. Ook de in Rusland zeer populaire schrijver Franz Hellens komt aan bod, naast August Vermeylen, een contingent Belgische leerlingen aan de internationale Leninschool, enz. De lezer wordt zo door het Rusland van voor en na de Revolutie gevoerd.

Het boek wordt afgesloten met een wel zeer uitgebreide bibliografie van alles wat in België over Rusland is verschenen.

Uitg. EPO, 405 blz., 1.100 fr.

Vuurwerk

Richard Ford

De 10 verhalen in dit werk handelen over randfiguren van de Amerikaanse maatschappij. Ze stelen auto's, schrijven ongedekte cheques, wonen in caravans of zwerven gewoon rond. Ze koesteren geen enkele illusie, proberen gewoon het hoofd boven water te houden, maar klampen zich toch vast aan een vreemd soort optimisme. Paris, Texas is nooit ver weg. De verteltrant van Ford zweemt naar de ruige stijl van Hemingway, maar hij voegt aan die stoerheid een milde gevoeligheid toe, die zijn verhalen geloofwaardiger maakt.

Uitg. Contact, 185 blz., 695 fr.

Incest overleven

Carol Poston en Karen Lison

Carol Poston is journaliste en heeft incest "overleefd". Karen Lison werkt als therapeute met volwassenen die als kind slachtoffer van incest waren. Hun boek geeft inzicht in de verschijningsvormen van incest, de gevolgen ervan, de rol van de moeder en de mogelijkheden om incestervaringen te verwerken. Het boek verschaft onmisbare informatie aan slachtoffers en hulpverleners.

Uitg. Cosmos, 240 blz., 595 fr.

Ik denk, dus ik lach.

Een alternatieve benadering van de filosofie

John Allen Paulos

Het perfecte huwelijk tussen humor en filosofie. Aan de hand van parabellen, puzzels en paradoxen (er is zelfs een knutselgedekte dialoog tussen Groucho Marx en sir Bertrand Russel) bewijst Paulos dat humor en filosofie het zelfde doel voor ogen hebben: beide streven ernaar de werkelijkheid tot haar juiste proporties terug te brengen.

Dit vrolijke en intelligent boek is tegelijkertijd een vermakelijke variétevoorstelling en een heldere inleiding tot de filosofie.

Uitg. Bert Bakker, 164 blz., 495 fr.

Een teveel aan geheugen

A.R. Curija

Een in romanvorm gegoten neuropsychologische studie, door één van de grondleggers van deze wetenschap. Hij beschrijft S., een man met een bijzondere hersenafwijking: hij onthoudt alles; alle beelden krijgen een plaats in zijn geheugen, maar zonder enige hiërarchische ordening. Tot abstraheren is hij niet in staat. Hierdoor wordt zijn hele wereld zinloos. S., een diep tragisch personage, doet denken aan Joseph K., uit Het Proces van Kafka. Hij was meer dan dertig jaar lang Curija's patiënt.

Uitg. Bert Bakker, 118 blz., 195 fr.

1935 en volgende jaren

Anatoli Rybakov

Het tweede luik van Rybakovs schildering van Rusland tijdens het Stalinisme, na zijn wereldwijde bestseller Kinderen van de Arbat. In dit tweede deel beschrijft hij de jaren waarin processen gevoerd werden tegen iedereen waarin Stalin een tegenstander vermoedde. Van binnenuit beschrijft hij de verhoren, de fabricage van "bewijsmateriaal", en de processen zelf. Daarnaast schetst hij de strijd om het dagelijks bestaan in Moskou en Siberië.

Uitg. Bert Bakker, 310 blz., 795 fr.

Oorlog en vrede in 1989

Mark Heirman

Deze brochure zet de voornaamste gebeurtenissen van 1989 op een rijtje. Komen o.a. aan bod: de uittocht uit Afghanistan, ontwapening in Europa, de ommekeer in Oost-Europa, de toestand in Cambodja, El Salvador etc. Te bestellen door storting van 145 fr. (+ 30 fr. portkosten) op rekening 000-0261461-46 van IPIS Internationale Vredesinformatiedienst.

Afscheid van Praag

Een leven in Tsjechoslovakije 1941-1968

Heda Margolius-Kovaly

Kovaly beschrijft de geschiedenis van Tsjechoslovakije aan de hand van haar eigen belevenissen, vanuit een concentratiekamp tijdens WO II tot de Praagse lente. Een ontroerend boek over hoop en desillusie. Geen optimistisch boek, wel een juweel.

Uitg. Contact, 186 blz., 680 fr.

● Op 8 mei, ter gelegenheid van de 45ste verjaardag van de overwinning op nazi-Duitsland interviewde een radiostation, tijdens de militaire parade op de Champs Elysées, enkele kijkers. Op de vraag over de reden van deze manifestatie kreeg de journalist als antwoord: "de landing in Normandië (6 juni)", "het einde van de oorlog 14-18", de bevrijding van Parijs (25 augustus)", "de oproep van De Gaulle (18 juni)" en ... zo ging het verder. Kortom het was de sfeer van "Hitler, connais pas". Onderwijs en desinformatie dragen hierbij zeker de grote verantwoordelijkheid voor de historische onkunde.

● Op de beurs te Tokyo is het voortaan de mode om tussen twee speculatieve beursvlagen in, zich te bezinnen en het hoofd neer te buigen voor een gebed om de zegen van de goden af te smeken ten einde financiële tegenslagen te voorkomen. In ons land is het Burgemeester Denert van Kruikeke die zich, niet alleen met zijn lange baard, nu eveneens doet opmerken door de gemeenteraadszitting met een gebed aan te vangen. Over het respect voor de andere, de betekenis van het pluralisme, blijkt de man er een zonderlinge gedachtengang op na te houden.

● Bij een opiniëering door de firma Sofres bij de kaders van de Front National van J.M. Le Pen bleek dat vierenzestig procent zich uitspreken tegen de afschaffing van de belasting op de fortuinen. Nog meer zijn voor de afschaffing van de sociale zekerheid en voor de privatisering van de openbare instellingen. Volgens Sofres spreekt zich nog een groter aantal uit tegen de democratie maar voor de "hiërarchie van de chefs". Sommige eerlijke mensen die zich door dergelijke heren lieten op sleeptouw nemen kunnen er eventjes over nadenken.

● Een nieuwe vorm van Oost-West relaties zag het licht in ons land. Een Luiks reisagentschap heeft, om humanitaire reden, zich tot een soort huwelijksmakelaar omgevormd. Haar doel bestaat er in contacten te leggen tussen Belgische vrijgezellen en jonge Poolse meisjes die van een toekomst in onze welvaartmaatschappij dromen. Een eerste ontmoeting moet plaats hebben in Gdansk waar toerisme en flirt aan de basis zullen van liggen. Het reisagentschap heeft reeds aangekondigd een dergelijk initiatief verder te zullen uitbouwen zo de operatie niet te veel echtscheidingen voor gevolg heeft.

● Eind december van vorig jaar besloot onze regering vijftieng miljoen frank terbeschikking te stellen voor spoedhulp aan Roemenië. Premier Martens pakte voor de T.V. zelfs uit met een cheque tijdens de door Jessie Decaluwe gevoerde solidariteitscampagne. Pas vijf maanden later, na een interpellatie in het Parlement, maakte de Eerste Minister de verdeling van het bedrag bekend onder enkele humanitaire organisaties. De regering blijkt er wel een zonderlinge mening op na te houden over spoedhulp.

● Michel Albert, President directeur-generaal van de Franse Verzekeringsmaatschappij, Assurance Générale de France (AGF) is in ons buurland bekend als de specialist van speculatieve operaties waarbij duizenden werkplaatsen op de heiling worden gezet. Dezelfde man voert nu gesprekken met Solidarnosc van Walesa uit Polen voor het opzetten van een gemeenschappelijke verzekeringsmaatschappij. Amaai.

● De eerste Minister van Uruguay, Luis Alberto Lacalle, wedijvert met zijn neo-liberale collega's, de Argentijn Carlos Menem en de Braziliaan Fernando Collor in het uitvoeren van de eisen van de Wereldbank. Om de intresten op de buitenlandse schulden te betalen werden ze aangepord geld te sparen op de ouderdomspensioenen. In Uruguay, dat over een van de meest gunstige systemen beschikt, gaat Lacalle het recht op pensioenen optrekken van 55 naar 60 jaar voor de vrouwen en van 60 naar 65 jaar voor de mannen.

● Brasilia, de futuristische hoofdstad van Brazilië, was voorzien voor 50.000 inwoners en als basis voor regering e.a. overheidsinstellingen. Bij de dertigste verjaardag van zijn oprichting wonen er meer dan twee miljoen mensen. De overgrote meerderheid moest echter een onderkomen zoeken in de "bidonville" aan de rand van de stad waar honderd families per dag hun komen vervoegen. Brasilia wordt ook een stad van de misdaad. Alle dertig uren noteert men er een moord en ... minstens een leerling op drie uit het secundair onderwijs erkent reeds met drugs te maken hebben gehad.

● Een PVV-PRL-delegatie ging kort geleden een liberale boodschap brengen aan de broeders van Oost-Europa. Het partijblad "Vrij" bracht hierover een relaas met volgende aanhef: „Eind

februari, begin maart vertoefde een PVV-PRL-delegatie in Oost-Europa. Na het hallucinante Roemenië, was Hongarije onze volgende bestemming. De hoofdstad Boekarest bruist van leven. Ons hotel lag aan de Donau, die de stad in tweeën splitst. Aan de ene kant heb je het prachtige oude BOEKA, aan de andere kant van de oever is er het levende stadsdeel REST". Over deskundigheid gesproken. In mijn tijd zou je hiervoor op school een 0 gekregen hebben...

● Tweeënzeventig syndicalisten van Japan-Nestlé zijn naar de hoofdzetel van deze multinational in Zwitserland getrokken. Ze hebben het hen daar duidelijk gemaakt dat ze de praktijken van hun directie kotsbeu zijn. Intimidaties, bedreigingen, geweld en telefonische oproepen naar de families van de werkgevers zijn er schering en inslag. Overuren tot 22 en 23 uur zijn er dagelijks kost. Met hun spektakulair bezoek hebben de Japanse arbeiders het dan duidelijk gemaakt dat het meer dan welletjes is! "Trop is teveel" zou VDB zeggen...

● Kolonel Oliver North, een der belangrijkste handlangers van het Iran-gateschandaal heeft een handel opgezet in kogelvrije vesten. "Ik verleen dagelijks mijn vertrouwen aan de G.T.I. -vest waarvan het comfort onvergelykbaar is en aan de mode aangepast". Ollie, de gewezen medewerker van Reagan, spreekt met kennis van zaken.

● Het CVP-blad "Zeg" publiceerde korte tijd geleden op zijn eerste bladzijde een foto van de minister van verkeerswezen met als tekst "Jean-Luc Dehaene, maakt het wegverkeer veiliger". Tijdens dezelfde periode publiceerden twee Waalse kranten volgend bericht: Op 28 januari werd te Luttre op de autosnelweg A54 om 22.47 uur een Audi 100 met nummerplaat 20JY7 "geflits" die aan een snelheid reed van 144 km per uur. Deze wagen behoort toe aan minister Jean-Luc Dehaene! J.L., die een voetballen is zou wel degelijk van een voetbalmatch in Charleroi kunnen gekomen zijn. Vragen bij het Ministerie bleven zonder antwoord tot dat, eindelijk, de minister beweerde, dat die dag zijn dochter met de Audi reed en hij met een dienstwagen naar de match ging. Alhoewel de boete intussen betaald werd doet de ganse affaire vragen oprijzen.